

Voorbeeldreglement ondernemingsraden

Voorbeeldreglement ondernemingsraden

JANUARI 2022

Sociaal-Economische Raad

De Sociaal-Economische Raad (SER) adviseert het kabinet en het parlement over de hoofdlijnen van het te voeren sociaal en economisch beleid en over belangrijke wetgeving op sociaal-economisch terrein. Ook is de SER betrokken bij de uitvoering van enkele wetten.

De SER is in 1950 bij wet ingesteld. Zitting in de SER hebben vertegenwoordigers van ondernemers en van werknemers, en kroonleden (onafhankelijke deskundigen). De raad is een onafhankelijk orgaan dat door het gezamenlijke Nederlandse bedrijfsleven wordt gefinancierd.

De SER wordt bij de uitvoering van zijn functies bijgestaan door een aantal vaste en tijdelijke commissies. Enkele vaste commissies zijn onder bepaalde voorwaarden ook zelfstandig werkzaam.

Actuele informatie over de samenstelling en de werkzaamheden van de SER en zijn commissies, persberichten en het laatste nieuws zijn te vinden op de website van de SER. Ook alle adviezen die sinds 1950 zijn verschenen, zijn daar te vinden. Adviezen van de laatste jaren zijn ook in gedrukte vorm verkrijgbaar.

Het SERmagazine brengt maandelijks nieuws en achtergrondinformatie over de SER, de overleconomie en belangrijke sociaal-economische ontwikkelingen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. Inleiding	11
1.1 Algemeen	11
1.2 De systematiek van medezeggenschap in de WOR	12
1.2.1 Medezeggenschapsvormen	12
1.2.2 Het werknemersbegrip in de WOR	13
1.3 Voorlopig en definitief reglement	15
1.4 Het instellen van commissies	18
2. Modelreglement ondernemingsraden	21
2.1 Begripsbepalingen	21
2.2 Samenstelling en zittingsduur	26
2.3 Voorbereiding van de verkiezing	35
2.4 Wijze van stemmen bij verkiezingen	42
2.5 Stelsels voor het uitbrengen van stemmen en het toekennen van zetels	45
2.5.1 Algemene toelichting	45
2.5.2 De artikelen 11 t/m 13 in het personenstelsel en het lijstenstelsel	47
2.6 Voorziening in tussentijdse vacatures	53
2.6.1 Algemene toelichting	53
2.7 Bezwaarregeling	56
2.8 Werkwijze en secretariaat van de ondernemingsraad	58
2.9 Slotbepaling	65
3. Modelreglementsbepalingen inzake kiesgroepen	69
3.1 Algemene toelichting	69
3.2 Modelreglement inzake kiesgroepen	69
3.2.1 De artikelen 11 t/m 13 in het kiesgroepensysteem voor het personenstelsel en het lijstenstelsel	74
3.2.2 Overige bepalingen	75

4. Modelreglement cor/gor	83
4.1 Algemene toelichting	83
4.2 Modelreglement cor/gor	84
4.2.1 Begripsbepalingen	85
4.2.2 Samenstelling en zittingsduur	86
4.2.3 Voorziening in tussentijdse vacatures	91
4.2.4 Werkwijze en secretariaat van de cor en de gor	92
4.2.5 Slotbepaling	94
5. Modelbesluiten voor de instelling van commissies	99
5.1 Inleiding	99
5.2 Vaste commissies	100
5.2.1 Algemene opmerkingen	100
5.2.2 Modelinstellingsbesluit vaste commissie	100
5.3 Onderdeelcommissies	104
5.3.1 Algemene opmerkingen	104
5.3.2 Modelinstellingsbesluit onderdeelcommissie	105
5.4 Voorbereidingscommissies	107
5.4.1 Algemene opmerkingen	107
5.4.2 Modelinstellingsbesluit voorbereidingscommissie	108
Bijlagen	113
A Afspraken tussen or en ondernemer	113
B Modeltekst brief aan werknemers over het verkiezingsregister (bijlage bij artikel 7 modelreglement ondernemingsraden)	121

Voorwoord

Voorwoord

De bevordering van medezeggenschap in ondernemingen is een van de wettelijke taken van de Sociaal-Economische Raad (SER). De SER vervaardigt in dit kader een aantal informatieve publicaties op dit terrein. Daartoe behoort ook het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* met toelichting en bijlagen. Daarin wordt onder meer uitleg gegeven over wat de Wet op de ondernemingsraden (WOR) voorschrijft.

Deze editie van het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* is een herziene en geactualiseerde versie van de uitgave van 2020.

Op de SER-website (www.ser.nl) kunt u de tekst van het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* downloaden. Ook kunt u de diverse modelformulieren downloaden en gebruiken voor een ‘vertaling’ van het modelreglement naar de eigen situatie. Op de website is een gratis digitale tool te vinden met behulp waarvan een ondernemingsraad (or) snel en gemakkelijk een or-reglement op maat kan maken.

Een or is verplicht een reglement te maken waarin regels zijn opgenomen voor een correct verloop van de or-verkiezing en voor een goede werkwijze van de or. In de opgenomen modelreglementen en de toelichting daarbij worden suggesties aangegeven die als voorbeeld kunnen dienen voor ondernemingsraden bij het opstellen van hun reglement.

Een goed functionerende or is van belang voor de onderneming als geheel. Ik vertrouw erop dat het nieuwe *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* hierbij een nuttige functie kan vervullen voor zowel ondernemingsraden als ondernemers.

Het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* is opgesteld onder auspiciën van de SER-Commissie Bevordering Medezeggenschap.

Januari 2022

Jacqueline Prins
algemeen secretaris SER

The image features a white background with a decorative graphic on the left side. This graphic consists of three squares of varying sizes and shades of orange. One square is a medium size and a light orange color, positioned in the upper left. Another square is smaller and a darker orange color, positioned to the right and slightly below the first square. The third square is the largest and a medium-dark orange color, positioned below the other two. The word "Inleiding" is written in a dark blue font to the right of these squares.

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Iedere ondernemingsraad (or) moet volgens de Wet op de ondernemingsraden ([WOR](#)) een reglement opstellen. Het reglement bevat de onderwerpen waarvan de regeling is opgedragen of overgelaten aan de or, zoals de werkwijze van de or. Het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* is vooral bedoeld als hulpmiddel bij het opstellen van het reglement.

Het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* omvat overigens meer dan de titel aangeeft. Het bevat: een modelreglement voor de or ([hoofdstuk 2](#)), modelbepalingen voor verkiezing van de or volgens het kiesgroepenstelsel ([hoofdstuk 3](#)) en een modelreglement voor de centrale ondernemingsraad (cor) en de groepsondernemingsraad (gor) ([hoofdstuk 4](#)). In [hoofdstuk 5](#) zijn modelbesluiten opgenomen voor de instelling van commissies. Enkele algemene aanwijzingen voor het gebruik van een modelreglement of -besluit vindt u in [paragraaf 1.3](#) en [paragraaf 1.4](#).

Daarnaast bevat het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* twee bijlagen, waarin specifieke informatie is opgenomen. [Bijlage A](#) gaat over afspraken tussen ondernemer en or. [Bijlage B](#) bevat een modeltekst voor een brief aan werknemers over het verkiezingsregister (bijlage bij artikel 7 modelreglement ondernemingsraden).

Voor (nadere) informatie en vragen over de or en het opstellen van de diverse reglementen en besluiten kunt u terecht bij de bedrijfscommissies en de organisaties van werkgevers en van werknemers.

1.2 De systematiek van medezeggenschap in de WOR

1.2.1 Medezeggenschapsvormen

De WOR onderscheidt en bevat voorschriften voor de volgende medezeggenschapsvormen.

De ondernemingsraad

Voor ondernemingen waarin in de regel ten minste vijftig personen werkzaam zijn, geldt dat de ondernemer verplicht is een or in te stellen ([artikel 2 WOR](#)). Dit is in het belang van het goed functioneren van de onderneming in al haar doelstellingen en

voor het overleg van de ondernemer met en de vertegenwoordiging van de in de onderneming werkzame personen.

Ondernemingen waarin in de regel minder dan vijftig personen werkzaam zijn, kunnen op vrijwillige basis een or instellen of, wanneer het aantal werknemers onder de vijftig daalt, deze handhaven. Soms is het instellen van een or verplicht op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst (cao), ook al werken in de regel minder dan vijftig personen in de onderneming.

De personeelsvertegenwoordiging

Voor ondernemingen tot vijftig werknemers kan de ondernemer een personeelsvertegenwoordiging (pvt) instellen ([artikel 35c, lid 1 WOR](#)). De pvt bestaat uit ten minste drie personen die rechtstreeks worden gekozen door en uit de in de onderneming werkzame personen.

Voor ondernemingen met tien tot vijftig werknemers is een pvt verplicht indien de meerderheid van de werknemers daarom vraagt ([artikel 35c, lid 2 WOR](#)), of in het geval dat een cao dit voorschrijft (zie verder ook de *Leidraad personeelsvertegenwoordiging*). Voor ondernemingen met minder dan tien werknemers kan de ondernemer op basis van vrijwilligheid een pvt instellen ([artikel 35d WOR](#)).

De personeelsvergadering

De verplichting tot het (ten minste tweemaal per jaar) houden van een personeelsvergadering, rust volgens [artikel 35b WOR](#) op de ondernemer die een onderneming in stand houdt waarin in de regel ten minste tien maar minder dan vijftig personen werkzaam zijn en waarvoor geen or of pvt is ingesteld. Zodra een or of een pvt is ingesteld, vervalt de verplichting van de ondernemer om ten minste tweemaal per jaar een personeelsvergadering te houden.

Uiteenlopende en aanvullende manieren om medezeggenschap te organiseren

De WOR biedt de ruimte om medezeggenschap aanvullend te organiseren, in aanvulling op de basisregels van de WOR. Zo wordt in de praktijk geprobeerd zoveel mogelijk medewerkers direct bij de medezeggenschap te betrekken, waaronder ook medewerkers die niet via een arbeidsovereenkomst of aanstelling in de organisatie werkzaam zijn. Indien de or dat noodzakelijk acht voor de bevordering van de medezeggenschap kan hij (met goedkeuring van de bestuurder) overgaan tot het instellen van themagroepen of klankbordgroepen. Ook het organiseren van bijeenkomsten of gebruik maken van digitale platforms kan de betrokkenheid van medewerkers vergroten. Dit vraagt om voortdurende aandacht van de or voor deze verschillende vormen van meer directe werknemersparticipatie.

De or heeft de taak om medezeggenschap op afdelingsniveau te bevorderen door het stimuleren van een goed werkoverleg en het overdragen van bevoegdheden in de organisatie ([artikel 28, lid 2 WOR](#)). Bij het werkoverleg worden alle op de afdeling werkzame personen betrokken. Interne delegatie en het werkoverleg zijn voor het persoonlijk welzijn en de ontplooiing van de werknemer op de werkplek erg belangrijk.

1.2.2 Het werknemersbegrip in de WOR

De WOR kent een specifiek werknemersbegrip en gebruikt daarvoor de aanduiding ‘in de onderneming werkzame personen’.

Onder in de onderneming werkzame personen verstaat [artikel 1, lid 2 WOR](#): “degenen die in de onderneming werkzaam zijn krachtens een publiekrechtelijke aanstelling bij dan wel krachtens een arbeidsovereenkomst met de ondernemer die de onderneming in stand houdt”. Wie werkzaamheden verricht in meer ondernemingen van dezelfde ondernemer, wordt geacht werkzaam te zijn in de onderneming van waaruit de werkzaamheden worden geleid.

Onder ‘in de onderneming werkzame personen’ worden op grond van [artikel 1, lid 3 WOR](#) mede verstaan:

- Degenen die ten minste 15 maanden krachtens een uitzendovereenkomst als bedoeld in [artikel 7: 690 Burgerlijk wetboek \(BW\)](#) in de onderneming werken ([artikel 1, lid 3 onder a WOR](#)).
- Degenen die op basis van een arbeidsovereenkomst met (of een publiekrechtelijke aanstelling bij) de ondernemer werkzaam zijn in de onderneming van een andere ondernemer ([artikel 1, lid 3 onder b WOR](#)).

In beide in lid 3 genoemde gevallen gaat het om werknemers die door de ondernemer ter beschikking worden gesteld aan een andere ondernemer. Onder lid 3 vallen derhalve alle werknemers die door een werkgever worden ‘uitgeleend’ aan een ander om, onder toezicht en leiding van die ander, arbeid te verrichten. Daarbij valt te denken aan uitzendkrachten, maar ook aan werknemers die worden gedetacheerd. In het eerste geval (artikel 1, lid 3 onder a) hebben deze werknemers niet alleen medezeggenschapsrechten in de onderneming van de eigen, de uitlenende ondernemer, maar ook in de onderneming van de inlenende ondernemer. Er moet sprake zijn van een uitzendovereenkomst als bedoeld in artikel 7: 690 BW: uitzendovereenkomst is daar bedoeld in ruime zin als iedere arbeidsovereenkomst waarbij de werknemer door de werkgever wordt uitgeleend.

In het tweede geval (artikel 1, lid 3 onder b) hebben deze werknemers medezeggenschapsrechten in de onderneming van waaruit zij worden uitgeleend.

Per 1 januari 2022 zijn op grond van de Verzamelwet SZW 2022 de wettelijke termijnen voor actief kiesrecht (het recht om te mogen kiezen) en passief kiesrecht (het recht om gekozen te kunnen worden) gewijzigd. Op grond van de WOR ([artikel 6, lid 2 respectievelijk lid 3](#)) krijgen de in de onderneming werkzame personen zowel het actief kiesrecht als het passief kiesrecht na drie maanden in de onderneming werkzaam te zijn. Voor een uitzendkracht betekent dit dat na achttien maanden actief kiesrecht en passief kiesrecht wordt verkregen (vijftien maanden plus drie maanden).

De inlenende ondernemer en de or kunnen echter met toepassing van [artikel 6, lid 4 WOR](#), indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet, gezamenlijk besluiten deze uitzendkrachten al vóór het verstrijken van de vijftien-maandetermin aan te merken als ‘in de onderneming werkzame personen’. Bovendien kan de or op basis van [artikel 6, lid 5 WOR](#), indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet, in zijn reglement afwijken van de diensttijdeisen van drie maanden van [artikel 6, lid 2 en 3 WOR](#).

Aan toepassing van [artikel 6, lid 4 WOR](#) en eventueel [artikel 6, lid 5 WOR](#) kan ook behoefte bestaan ten aanzien van personen van wie niet volstrekt duidelijk is of zij hun werkzaamheden in of voor de onderneming verrichten op basis van een arbeidsovereenkomst of publiekrechtelijke aanstelling dan wel op een andere (juridische) basis; te denken valt onder meer aan thuiswerkers, oproepkrachten en vrijwilligers. Bij twijfel of deze personen op grond van de WOR vallen onder het begrip ‘in de onderneming werkzame personen’, of indien ondernemer en or dat om een andere reden wenselijk vinden, kunnen zij hen als zodanig aanmerken.

Omgekeerd kunnen ondernemer en or – ook weer: indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet – gezamenlijk beslissen dat groepen van personen die op grond van [artikel 6, lid 4 WOR](#) als ‘in de onderneming werkzaam’ zijn aangemerkt, niet langer als zodanig worden beschouwd; de eerdere gezamenlijke beslissing tot uitbreiding van de kring van in de onderneming werkzame personen wordt dan weer ongedaan gemaakt.

Voor besluiten tot uitbreiding van de kring van de in de onderneming werkzame personen, respectievelijk het ongedaan maken daarvan, geldt dat deze niet thuis horen in het reglement. Afspraken als bedoeld in [artikel 6, lid 4 WOR](#) kunnen worden opgenomen in een afzonderlijk document, dat als bijlage bij het reglement wordt

gevoegd. Indien ondernemer en or niet tot overeenstemming komen over de uitbreiding of het ongedaan maken daarvan, kunnen zij de kantonrechter om een beslissing vragen. Alvorens of in plaats van een procedure te starten bij de kantonrechter kunnen zij ook (apart dan wel gezamenlijk) de bedrijfscommissie om bemiddeling vragen.

Een en ander is niet zonder belang. Werknemers die zijn aangemerkt als in de onderneming werkzame personen, tellen mee bij de vaststelling of sprake is van een onderneming met vijftig werknemers, waarvoor een or moet worden ingesteld. Ook tellen zij mee bij het vereiste van vijftig werknemers voor instelling van een or voor een onderdeel van de onderneming ([artikel 4 WOR](#); zie ook [aantekening 2](#) bij artikel 1 van het modelreglement). Het aantal in de onderneming werkzame personen is voorts bepalend voor het aantal leden waaruit de or bestaat.

De overige relevante begrippen van de WOR dan wel het modelreglement komen aan de orde in artikel 1 van het modelreglement.

1.3 Voorlopig en definitief reglement

[Artikel 8 WOR](#) bepaalt dat de or een reglement maakt waarin de onderwerpen worden geregeld die bij of krachtens deze wet ter regeling aan de or zijn opgedragen of overgelaten.

[Artikel 48 WOR](#) schrijft voor dat de ondernemer op wie de verplichting rust tot het instellen van een or, voor de in te stellen or een ‘voorlopig reglement’ opstelt. Het voorlopig reglement vervalt op het tijdstip waarop de eenmaal ingestelde or zelf zijn (definitieve) reglement vaststelt.

De ondernemer die een voorlopig reglement opstelt, hoort hierover de werknemersorganisaties die het recht van kandidaatstelling in de onderneming hebben. Op basis van het voorlopig reglement vinden vervolgens de verkiezingen voor de or plaats. De aldus tot stand gekomen or gebruikt voor zijn werkzaamheden het door de ondernemer opgestelde voorlopig reglement, totdat de or zelf zijn (definitieve) reglement vaststelt. De verplichtingen met betrekking tot de organisatie van de verkiezingen bij de eerste verkiezing van een or rusten niet op de werknemers, maar op de ondernemer. De ondernemer kan wel werknemers verzoeken hem daarbij behulpzaam te zijn.

In [hoofdstuk 2](#) is een modelreglement voor de or opgenomen en in [hoofdstuk 4](#) is een modelreglement voor de cor en de gor opgenomen. Deze modelreglementen zijn zo

opgesteld dat zij gebruikt kunnen worden voor zowel het voorlopig reglement als het definitieve reglement.

In de WOR is geen termijn gesteld waarbinnen de or zijn reglement moet vaststellen. Het ligt voor de hand dat een eenmaal ingestelde or zo spoedig mogelijk het door de ondernemer opgestelde voorlopig reglement vervangt door zijn eigen definitieve reglement. Voordat de or zijn reglement vaststelt, biedt hij de ondernemer de gelegenheid tot het geven van commentaar.

Na de vaststelling, maar ook na wijziging en/of aanvulling van het reglement verstrekt de or direct een exemplaar van het reglement aan de ondernemer.

Zowel voor het voorlopig reglement als voor het definitieve reglement geldt dat deze geen bepalingen mogen bevatten die in strijd zijn met de wet of die een goede toepassing van de WOR in de weg staan. Geschillen over de vaststelling en de inhoud van een voorlopig of een definitief reglement kunnen door iedere belanghebbende worden voorgelegd aan de kantonrechter. Op grond van [artikel 36 WOR](#) kan ieder die daarbij belang heeft, reglementsbe­palingen die in strijd zijn met de wet of die een goede toepassing van de wet in de weg staan, ‘in rechte’ aanvechten. Alvorens of in plaats van een procedure te starten bij de kantonrechter kan iedere belanghebbende de bedrijfscommissie om bemiddeling bij het geschil vragen. Deze procedure is kosteloos.

Het verdient aanbeveling bij het opstellen van voorlopige en definitieve reglementen de hierna opgenomen modellen zo veel mogelijk letterlijk te volgen en de toelichting daarbij in acht te nemen; dit kan meningsverschillen en verdere moeilijkheden voorkomen. De modelreglementen zijn vrijwel steeds volledig uitgeschreven. Waar dat kan, bevatten zij alternatieven waaruit een keuze kan of moet worden gemaakt. De toelichting geeft aan waarom en hoe.

De werknemers in de onderneming moeten kennis kunnen nemen van de inhoud van het (voorlopig) reglement; dat kan onder andere door het (voorlopig) reglement ter inzage te leggen, op het prikbord te hangen of via intranet op de werkplek of via interne (digitale) post bekend te maken.

Volgens de WOR ([artikel 8, lid 1](#)) moeten in het reglement “de onderwerpen worden geregeld die bij of krachtens deze wet ter regeling aan de ondernemingsraad zijn opgedragen of overgelaten”. De onderwerpen die door de wet aan de or zijn opgedragen, moet hij in zijn reglement regelen. Onderwerpen die door de wet aan de

or zijn overgelaten, kan hij in zijn reglement regelen, maar hij hoeft dat niet te doen.

De artikelen [10](#) en [14](#) WOR bevatten onderwerpen, waarover een or in zijn reglement nadere regels moet opnemen. Zo schrijft [artikel 10 WOR](#) voor dat (in aanvulling op de wettelijke voorschriften hierover) in het reglement nadere regels moeten worden gesteld over de kandidaatstelling, de inrichting van de verkiezingen, de vaststelling van de verkiezingsuitslag en de vervulling van tussentijdse vacatures. Voorts moet, ingevolge [artikel 14 WOR](#), de or in zijn reglement zijn werkwijze regelen. Het reglement bevat in elk geval voorschriften over: de gevallen waarin de or bijeenkomt, de wijze van bijeenroepen, het aantal leden dat aanwezig moet zijn om een vergadering te kunnen houden (het zogenoemde quorum), de uitoefening van het stemrecht, het secretariaat van de or en het bekendmaken van agenda's en verslagen van or-vergaderingen, net als van het jaarverslag van de or. Verder is [artikel 9, lid 4 WOR](#) van belang: de or dient – indien dat bevorderlijk is voor een goede toepassing van de WOR in de onderneming – in zijn reglement voorzieningen te treffen die erop zijn gericht dat de verschillende groepen van de in de onderneming werkzame personen zo veel mogelijk in de or vertegenwoordigd kunnen zijn.

Een goed functionerende or is van belang voor de onderneming als geheel. Daarbij speelt niet alleen een rol hoe de or is samengesteld, maar ook de relatie van de or met zijn achterban en dan vooral hoe daaraan vorm en inhoud is gegeven. Deze vormgeving hangt sterk af van de situatie binnen de onderneming en wordt vooral bepaald door de onderwerpen die er spelen. Het modelreglement bevat geen aparte bepaling over het achterbanberaad.

Onderwerpen waarover in het reglement – van de wet afwijkende – bepalingen kunnen worden opgenomen, noemt de WOR in:

- [artikel 6, lid 1](#) (afwijkend aantal leden voor de or. Deze afwijking is alleen mogelijk met toestemming van de ondernemer);
- [artikel 6, lid 5](#) (afwijking van de wettelijke diensttijdeis bij actief en passief kiesrecht indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet);
- [artikel 9, lid 3](#) (mogelijkheid tot instelling van kiesgroepen);
- [artikel 12, lid 2](#) (afwijkende zittingstermijn or-leden).

Het reglement dient zich dus te beperken tot de regeling van die aangelegenheden die daarvoor op grond van de WOR in aanmerking moeten of kunnen komen. Voor deze onderwerpen, en daarmee voor het reglement zelf, geldt dat het – uitsluitend – gaat om organisatorische huishoudelijke aangelegenheden van de or zelf: het reglement heeft daarom het karakter van een 'huishoudelijk reglement'. Hierbij past niet

dat in het reglement de wettelijke taken en bevoegdheden van de or worden opgenomen: deze horen in het or-reglement niet thuis. Hetzelfde geldt voor eventuele ‘extra’ bevoegdheden die aan de or bij afspraak met de ondernemer zijn toegekend en voor afspraken tussen ondernemer en or over het gebruik van faciliteiten en voorzieningen. Die afspraken kunnen wel in een bijlage bij het reglement worden opgenomen. Zie hiervoor verder [bijlage A](#). Evenmin behoort het reglement bepalingen te bevatten die verplichtingen opleggen aan anderen, zoals de ondernemer, de werknemers, de werknemersorganisaties of de bedrijfscommissie. Het reglement bindt immers uitsluitend de or zelf.

1.4 Het instellen van commissies

De or kan, als hij dit nodig vindt voor de vervulling van zijn taak, een of meer commissies instellen ([artikel 15, lid 1 WOR](#)).

De instelling van commissies vindt plaats bij een besluit, waarin taak, samenstelling, bevoegdheden en werkwijze zijn geregeld. Deze besluiten worden niet in het reglement opgenomen en vormen daar dus geen onderdeel van. Het instellingsbesluit wordt meestal als bijlage bij het or-reglement gevoegd. De instelling van een commissie is geen zaak die de or geheel zelfstandig kan realiseren. Er is overleg met de ondernemer nodig. De or legt daarom aan de ondernemer eerst een concept-instellingsbesluit voor.

[Artikel 15 WOR](#) onderscheidt verschillende soorten commissies:

- vaste commissies ([artikel 15 lid 2](#));
- onderdeelcommissies ([artikel 15 lid 3](#)); en
- voorbereidingscommissies ([artikel 15 lid 4](#)).

Voor de instelling van elk van deze commissies bevat hoofdstuk 5 van het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* een modelbesluit. Wat geldt voor de modelreglementen geldt ook voor de in hoofdstuk 5 opgenomen besluiten tot instelling van commissies: ook deze zijn bedoeld als ‘modellen’. Het is verstandig de bepalingen van de modelbesluiten zo veel mogelijk integraal over te nemen. Dit kan helpen geschillen te voorkomen.

Modelreglement ondernemings- raden

2 Modelreglement ondernemingsraden

Hierna volgt het integrale modelreglement met toelichting. De toelichting is artikelsgewijs en per artikel nader onderverdeeld in een of meer aantekeningen.

Op de SER-website (www.ser.nl) kunt u de tekst van het voorbeeldreglement downloaden. Ook kunt u diverse modelformulieren downloaden en gebruiken voor een “vertaling” van het modelreglement naar de eigen situatie. Op de website is een gratis digitale tool te vinden met behulp waarvan een or snel en gemakkelijk een or-reglement op maat kan maken.

2.1 Begripsbepalingen

Artikel 1

Dit reglement verstaat onder:

- a. de ondernemer: (naam);
Aantekening 1 en 3
- b. de onderneming: (naam);
Aantekening 2 en 3
- c. de wet: de Wet op de ondernemingsraden (WOR);
- d. de bedrijfscommissie: (naam bevoegde bedrijfscommissie);
Aantekening 4
- e. werknemersorganisaties: verenigingen van werknemers zoals bedoeld in artikel 9, lid 2 onder a van de wet.
Aantekening 5

Toelichting

Aantekening 1: de ondernemer

Bij a ‘de ondernemer’ worden zowel de officiële naam als de rechtsvorm van de ondernemer ingevuld. De ondernemer is degene die de onderneming waarvoor de ondernemingsraad (or) is ingesteld, in stand houdt. Met de ‘rechtsvorm’ is bedoeld de juridische status van de ondernemer. De ondernemer kan een natuurlijk persoon zijn en als zodanig eigenaar zijn van de onderneming; hij drijft dan de onderneming in de vorm van een eenmanszaak. De ondernemer kan ook de rechtsvorm hebben van een vennootschap – maatschap, vennootschap onder firma (vof) of commanditaire vennootschap (cv) – of van een privaatrechtelijke rechtspersoon zoals: naamloze vennootschap (nv), besloten vennootschap met beperkte aansprakelijk-

heid (bv), stichting, vereniging, coöperatie, onderlinge waarborgmaatschappij (owm) of kerkgenootschap. De ondernemer kan ook een publiekrechtelijke rechtspersoon zijn: de WOR geldt ook voor ondernemingen die in stand worden gehouden door publiekrechtelijke rechtspersonen, zoals de rijksoverheid, provincies en gemeenten. Ook kan de ondernemer een Europese (SE of SCE) of buitenlandse rechtsvorm hebben; de WOR is ook van toepassing op ondernemingen in Nederland die in stand worden gehouden door een buitenlandse ondernemer.

Voorbeelden voor invulling van de naam van de ondernemer zijn:

P. Pietersen (eenmanszaak); Handelonderneming Jansen B.V.; Stichting Ouderenzorg Apeldoorn-West; vof Karelsen & Co; Vereniging Nederlandse Kinderdagverblijven; Coöperatie Tuinbouw Groningen.

De ondernemer is degene op wie de verplichting rust de WOR na te leven. De ondernemer is ook degene die eventueel in rechte kan worden aangesproken wanneer hij zijn verplichtingen op grond van de WOR niet nakomt. Het is de ondernemer die van de or kan verlangen dat deze zich aan de WOR houdt.

De ‘ondernemer’ moet worden onderscheiden van de ‘bestuurder’. De ondernemer is de natuurlijke persoon dan wel de rechtspersoon of vennootschap die de onderneming in stand houdt.

De bestuurder treedt op namens de ondernemer. Volgens [artikel 1, lid 1 onder e WOR](#) is de bestuurder degene die “alleen dan wel tezamen met anderen in een onderneming rechtstreeks de hoogste zeggenschap uitoefent bij de leiding van de arbeid”. De wet gaat er vanuit dat er in iedere onderneming ten minste één functionaris is die als bestuurder optreedt. Is de ondernemer een natuurlijk persoon (dat is het geval bij een eenmanszaak), dan kan die persoon tevens de bestuurder zijn. Is de ondernemer een rechtspersoon, dan is meestal de directeur of de bedrijfsleider van de onderneming de bestuurder. Is er sprake van een meerhoofdige directie, dan wordt een van de directeuren aangewezen als degene die in de regel het overleg met de or voert.

De bestuurder vertegenwoordigt de ondernemer tegenover de or. De WOR bevat een aantal bepalingen ten aanzien van de bestuurder, waaronder voorschriften over het overleg tussen bestuurder en or en door de bestuurder na te leven verplichtingen. Voor de or is het daarom van belang precies te weten wie de bestuurder is. In het reglement wordt echter geen aanduiding van de bestuurder opgenomen. Het is namelijk niet de or, maar de ondernemer die – binnen het wettelijke kader – bepaalt wie de bestuurder is.

De ondernemer is meestal ook de werkgever van de in de onderneming werkzame werknemers, maar dat kan ook anders liggen. Dit hangt samen met het werknemersbegrip dat de WOR hanteert.

De WOR spreekt niet van werknemers maar van ‘in de onderneming werkzame personen’ en geeft in [artikel 1, lid 2 en lid 3](#) aan wie daaronder worden verstaan (zie hierover verder de Inleiding, [paragraaf 1.2.2](#) onder ‘Het werknemersbegrip in de WOR’). Er kan nog een andere reden zijn waarom de ondernemer niet de werkgever is van de in de onderneming werkzame personen. Dit heeft te maken met [artikel 6, lid 4 WOR](#). Volgens die bepaling kunnen de ondernemer en de or, indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet, gezamenlijk een of meer groepen van personen die wel regelmatig in de onderneming arbeid verrichten, maar niet op grond van een arbeidsovereenkomst met of publiekrechtelijke aanstelling bij de ondernemer, toch aanmerken als ‘in de onderneming werkzame personen’.

Aantekening 2: de onderneming

Onder b ‘de onderneming’ worden ingevuld de naam en de plaats van vestiging (de gemeente) van de onderneming. Het begrip ‘onderneming’ moet worden onderscheiden van het begrip ‘ondernemer’. In [artikel 1, lid 1 onder c WOR](#) wordt het begrip onderneming omschreven als “elk in de maatschappij als zelfstandige eenheid optredend organisatorisch verband waarin krachtens arbeidsovereenkomst of krachtens publiekrechtelijke aanstelling arbeid wordt verricht”. Concreet gezegd kan een ‘onderneming’ zijn: een fabriek of werkplaats, een winkel, een kantoor, een bijkantoor of een filiaal, maar ook een vestiging van een overheidsdienst; kortom: iedere arbeidsorganisatie die zich in het maatschappelijk verkeer als zelfstandige eenheid presenteert. Een eigen rechtsvorm is daarvoor niet vereist. De naam van de onderneming kan geheel of ten dele overeenkomen met de naam van de ondernemer, bijvoorbeeld indien de heer P. Pietersen een schoenenwinkel exploiteert die ‘Schoenenwinkel Pietersen’ heet; of indien de Stichting Ouderenzorg Apeldoorn-west een ‘Wijkcentrum Apeldoorn-west’ in stand houdt.

Het reglement dient aan te geven voor welke onderneming de or is ingesteld en waar die onderneming is gevestigd. De precieze aanduiding van de onderneming en haar vestigingsplaats is vooral van belang indien de ondernemer meer ondernemingen in stand houdt (al dan niet met een eigen or). De vestigingsplaats is de locatie waar de onderneming zich bevindt. De plaats van vestiging van de onderneming behoeft niet dezelfde te zijn als die van de ondernemer.

Een onderneming kan bestaan uit meer onderdelen. Een ‘onderdeel’ is een organisatorisch verband dat niet als zelfstandige eenheid naar buiten treedt.

Op grond van [artikel 4 WOR](#) dient de ondernemer voor een onderdeel van een onderneming – mits in die onderneming ten minste vijftig personen werkzaam zijn – een afzonderlijke or in te stellen, indien dat bevorderlijk is voor een goede toepassing van de WOR. Indien voor een onderdeel een afzonderlijke or wordt ingesteld, dient het reglement van die or het betrokken onderdeel nauwkeurig aan te geven. Een onderdeel waarvoor aldus een afzonderlijke or is ingesteld, wordt beschouwd als een onderneming in de zin van de WOR.

Aantekening 3: de onderneming en gemeenschappelijke or

Op grond van [artikel 2, lid 1 WOR](#) dient een or te worden ingesteld voor elke onderneming waarin in de regel ten minste vijftig personen werkzaam zijn; de zogenoemde instellingsgrens. [Artikel 3, lid 1 WOR](#) bevat een voorziening voor het geval een ondernemer twee of meer ondernemingen in stand houdt waarin – bijeengegeld – in de regel ten minste vijftig personen werkzaam zijn: in dat geval dient de ondernemer voor alle of voor een aantal van die ondernemingen samen één or in te stellen, indien dat bevorderlijk is voor een goede toepassing van de WOR. De voor deze ondernemingen gemeenschappelijk ingestelde or wordt de ‘gemeenschappelijke or’ genoemd. Indien een gemeenschappelijke or wordt ingesteld, heeft dit gevolgen voor de omschrijving van het begrip ‘onderneming’ in het reglement: bij het begrip onderneming moeten dan – met naam en vestigingsplaats – alle ondernemingen worden vermeld waarvoor de gemeenschappelijke or is ingesteld.

[Artikel 3, lid 3 WOR](#) voorziet in de instelling van een gemeenschappelijke or voor twee of meer ondernemingen die niet in stand worden gehouden door dezelfde ondernemer, maar door verschillende ondernemers, mits die ondernemers samen ‘in een groep verbonden’ zijn. Het begrip ‘groep’ betekent hier ‘concern’. In een concern verbonden ondernemers met twee of meer ondernemingen waarin samen in de regel ten minste vijftig werknemers werkzaam zijn, dienen voor alle of een aantal van die ondernemingen een gemeenschappelijke or in te stellen indien dat bevorderlijk is voor een goede toepassing van de WOR in de betrokken ondernemingen.

Indien wordt besloten tot het instellen van een gemeenschappelijke or voor concernondernemingen, wijzen de betrokken concernondernemers een tot hun concern behorende ondernemer aan, die namens hen optreedt als ondernemer ten opzichte van de gemeenschappelijke or. In het reglement voor de gemeenschappelijke or worden dan bij de ondernemer de naam en de rechtsvorm van deze ondernemer ingevuld. Tevens wordt vermeld namens welke andere ondernemers hij optreedt. De invulling van het begrip ondernemer luidt dan bijvoorbeeld:

B.V. ...., mede namens B.V. .... en B.V. ....

In het reglement worden bij het begrip onderneming alle concernondernemingen waarvoor de gemeenschappelijke or is ingesteld met naam en vestigingsplaats vermeld.

De gemeenschappelijke or moet niet worden verward met de centrale ondernemingsraad (cor) en de groepsondernemingsraad (gor), bedoeld in de [artikelen 33 tot en met 35 WOR](#). Voor de cor en de gor bevat [hoofdstuk 4](#) een afzonderlijk – op de cor respectievelijk gor toegesneden – modelreglement met toelichting.

Aantekening 4: de bedrijfscommissie

In artikel 1 van het reglement wordt bij d. ingevuld de naam van de bevoegde bedrijfscommissie.

De belangrijkste taak van de bedrijfscommissie is het (op schriftelijk verzoek) bemiddelen tussen partijen bij een geschil over de naleving van de WOR. Indien bemiddeling niet slaagt, geeft de bedrijfscommissie partijen een advies over de oplossing van het geschil. Sinds 2013 is het niet meer wettelijk verplicht om een geschil eerst aan de bedrijfscommissie voor te leggen voordat een procedure bij de rechter kan worden gevoerd. Omdat de procedure bij de bedrijfscommissie laagdrempelig, efficiënt en kosteloos is, verdient het aanbeveling deze te volgen voordat (eventueel) een gerechtelijke procedure bij de kantonrechter wordt gestart ([artikel 36 WOR](#)).

Een andere belangrijke activiteit van de bedrijfscommissie is het bevorderen van de medezeggenschap. Dit gebeurt onder meer door middel van het verstrekken van informatie, het geven van voorlichting en het stimuleren van werkgevers en werknemers in het uitvoering geven aan medezeggenschap. Daarnaast vervult de bedrijfscommissie de functie van vraagbaak voor (onder andere) or en ondernemer.

Aantekening 5: werknemersorganisaties

Op een aantal plaatsen spreekt het reglement van ‘werknemersorganisaties’. Daarmee wordt steeds bedoeld op werknemersverenigingen die voldoen aan de criteria die [artikel 9, lid 2 onder a WOR](#) stelt voor de bevoegdheid tot het indienen van kandidatenlijsten voor de verkiezing van or-leden. Het is niet de bedoeling in het reglement werknemersorganisaties met naam en toenaam te vermelden. Het kan immers zo zijn dat een werknemersorganisatie op het moment van het tot stand komen van het reglement niet voldoet aan alle door de wet gestelde criteria, maar daaraan op een later moment wel voldoet. De bevoegdheid van de werknemersorga-

nisaties is uitsluitend afhankelijk van de vraag of ze voldoen aan de door de WOR gestelde criteria. Daar kan het al dan niet vermelden in het reglement niets aan toevoegen en daarom dienen ze niet in het reglement te worden vermeld

Aantekening 6: ambtelijk secretaris

De ondernemer kan een ambtelijk secretaris aanstellen die beroepsmatig secretariële en beleidsmatige taken voor de or uitvoert. De ambtelijk secretaris is toegevoegd aan de or ter ondersteuning, maar geen lid van de or. Deze functie bestaat naast de functie van de secretaris van de or, die wel deel uitmaakt van de or.

Modelbepaling artikel 1 sub f in verband met de inzet van de ambtelijk secretaris

- f. ambtelijk secretaris: de functionaris die door de ondernemer aan de or is toegevoegd. Hij maakt geen deel uit van de or.

2.2 Samenstelling en zittingsduur

Artikel 2

1. De ondernemingsraad bestaat uit ..... leden.
Aantekening 1, 2, 3 en 4
2. De ondernemingsraad kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
Aantekening 5
3. De voorzitter, of bij diens verhindering de plaatsvervangend voorzitter, vertegenwoordigt de ondernemingsraad in rechte.
Aantekening 6

Toelichting

Aantekening 1: aantal or-leden

[Artikel 6, lid 1 WOR](#) bevat een regeling voor het aantal leden van de or en legt daarbij een koppeling met het aantal 'in de onderneming werkzame personen'. In beginsel dient in het reglement het hiermee corresponderende (oneven) aantal leden te worden ingevuld. Bij de berekening van het aantal in de onderneming werkzame personen is het belangrijk in aanmerking te nemen hetgeen hierover in de Inleiding is opgemerkt (zie [paragraaf 1.2.2](#)).

Met toestemming van de ondernemer kan de or een afwijkend aantal leden vaststellen. In de praktijk betekent dit dat or en ondernemer samen bezien of er aanleiding is om van het wettelijk aantal leden naar beneden of naar boven af te wijken, en samen daarover afspraken maken. Dit aantal or-leden wordt dan, in plaats van het in de wet genoemde aantal, vastgelegd in het reglement. Het verdient aanbeveling te streven naar een oneven aantal leden om het staken van de stemmen te voorkomen.

Het wettelijke aantal leden van de or bedraagt volgens [artikel 6, lid 1 WOR](#) in ondernemingen:

Aantal personen	Aantal leden
Met minder dan 50 personen (vrijwillig ingestelde OR dan wel op grond van de cao)	3 leden
Met 50 tot 100 personen	5 leden
Met 100 tot 200 personen	7 leden
Met 200 tot 400 personen	9 leden
Met 400 tot 600 personen	11 leden
Met 600 tot 1000 personen	13 leden
Met 1000 tot 2000 personen	15 leden

Volgens de WOR telt de or bij elk volgend duizendtal twee leden meer tot een maximum van 25 leden.

Aantekening 2: plaatsvervangend or-lid

[Artikel 6, lid 1 WOR](#) opent voor de or de mogelijkheid om – op basis van afspraken tussen de ondernemer en de or – in zijn reglement te bepalen dat voor een of meer or-leden een plaatsvervanger wordt gekozen. Een plaatsvervangend or-lid heeft dezelfde rechten en verplichtingen als het lid dat hij vervangt. Van de mogelijkheid van plaatsvervangende kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt wanneer een of meer or-leden in verband met hun functie regelmatig niet in de onderneming aanwezig zijn. Ook kan gebruikmaking van deze mogelijkheid een manier zijn om de diversiteit in or's te bevorderen, vacatures in de or te vervullen en specifieke deskundigheden van (plaatsvervangende) or-leden effectief in te zetten.

De wet laat verschillende vormen van plaatsvervangerschap toe. Zo kan de or ervoor kiezen dat ieder or-lid een eigen (dat wil zeggen: aan zijn persoon gebonden) plaatsvervanger heeft; ook kan ervoor gekozen worden dat slechts één or-lid of een beperkt aantal or-leden (vanwege hun functie binnen de or) een eigen plaatsvervanger heeft. De or kan ook bepalen dat een of enkele plaatsvervaarders worden gekozen die, al naar het uitkomt, ieder or-lid kunnen vervangen.

In dit laatste geval is geen sprake van persoonsgebonden plaatsvervangerschap. In een dergelijk geval verdient het aanbeveling een roulerend systeem te hanteren.

Indien voor een vorm van plaatsvervangings wordt gekozen, dient dit duidelijk in een reglementsbevestiging te worden vastgelegd.

Aantekening 3: andere inhoud bij kiesgroepenstelsel

Dit Modelreglement ondernemingsraden gaat uit van een systeem waarin de leden van de or integraal worden gekozen door en uit alle kiesgerechtigde medewerkers. Lid 1 van artikel 2 moet een andere inhoud krijgen ingeval het kiesgroepensysteem wordt toegepast; zie hierna [hoofdstuk 3](#).

Aantekening 4: oormerken zetels

Een andere manier om vertegenwoordiging van bepaalde groepen in de or te bevorderen, is het werken met geormerkte zetels. Die zetels zijn dan voorbestemd voor bepaalde groepen medewerkers, onderdelen of vestigingen. De or bepaalt in zijn reglement of en zo ja, welke groepen medewerkers, onderdelen of vestigingen een of meer geormerkte zetels krijgen (door een aanvulling in artikel 2, lid 1).

Alternatief voor artikel 2 lid 1 in het geval van geormerkte zetels

De ondernemingsraad bestaat uit ..... leden.

Van het totale aantal zetels in de ondernemingsraad zijn er ..... geormerkt, te weten:

..... voor een vertegenwoordiger van Y (groep, onderdeel of vestiging)

..... voor een vertegenwoordiger van Z (groep, onderdeel of vestiging).

Aantekening 5: aanwijzing (plaatsvervangend) voorzitter

De WOR bepaalt in [artikel 7](#) dat de or uit zijn midden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters kiest. Er moet dus in lid 2 ten minste één plaatsvervangend voorzitter worden aangewezen. De or kan opteren voor twee (of meer) plaatsvervangende voorzitters en dient dan in het reglement het aantal plaatsvervangende voorzitters te noemen.

Aantekening 6: (plaatsvervangend) voorzitter vertegenwoordigt or

De or kan op verschillende manieren verwickeld raken in een gerechtelijke procedure. Te denken valt aan de gedingen bedoeld in de artikelen [26](#), [27](#) en [36](#) WOR en aan procedures in kort geding.

De or is zelf de formele procespartij. De voorzitter van de or (of diens plaatsvervanger) kan zonder nadere machtiging de or ‘in rechte’ vertegenwoordigen. Indien wordt geopteerd voor twee of meer plaatsvervangende or-voorzitters, komt in lid 3 in plaats van ‘de plaatsvervangend voorzitter’ te staan ‘een door hem aan te wijzen plaatsvervangend voorzitter’.

De or kan zich in gerechtelijke procedures laten bijstaan door een derde, bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van de vakbond of een advocaat.

Artikel 3

1. De leden van de ondernemingsraad treden om de.....jaar tegelijk af.
Aantekening 1
2. De aftredende leden zijn direct herkiesbaar.
Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: aftreden or-leden

[Artikel 12 WOR](#) stelt als hoofdregel dat de leden van de or om de drie jaar tegelijk aftreden. Lid 2 van [artikel 12 WOR](#) geeft aan dat de or de vrijheid heeft om de zittingstermijn op twee of vier jaar te stellen. Artikel 3, lid 1 van het reglement kan dan luiden: “De leden van de ondernemingsraad treden om de twee/drie/vier jaar tegelijk af.”

Volgens [artikel 12, lid 2 WOR](#) kunnen de leden van de or (bij een zittingstermijn van vier jaar) ook om de twee jaar voor de helft aftreden.

De wet spreekt van het aftreden van ‘de helft’ van de or-leden. Gewoonlijk zal echter het aantal leden een oneven getal vormen, in welke gevallen er strikt genomen geen ‘helft’ is. In de praktijk zal de or dit in een rooster van aftreden kunnen oplossen door bij toerbeurt de grootste en de kleinste ‘helft’ te laten aftreden, door de daarvoor in aanmerking komende leden te benoemen in het rooster.

Indien de or deze mogelijkheid wil benutten, komt artikel 3, lid 1 te luiden:

“De zittingsduur van de leden van de ondernemingsraad is vier jaar. Na twee jaar van elke zittingsperiode treedt de helft van de leden af volgens een door de ondernemingsraad tevoren opgesteld rooster van aftreden.”

Het invoeren van een rooster van aftreden volgens de hiervoor genoemde bepaling impliceert dus dat, hoewel de zittingstermijn van de leden is gesteld op vier jaar, reeds twee jaar na de verkiezing van de eerste or waarvoor het rooster van aftreden geldt, de helft van de or-leden moet aftreden: hun zittingstermijn is dus in feite maar twee jaar.

Een overgangsbepaling kan dit als volgt regelen.

Modelovergangsbepaling

In afwijking van artikel 3, lid 1 van dit reglement treedt de helft van de leden van de eerste op grond van dit reglement gekozen ondernemingsraad af wanneer twee jaren van hun zittingstermijn zijn verstreken. De ondernemingsraad wijst zelf tevoren de leden aan die tot deze helft behoren.

Deze overgangsbepaling kan worden opgenomen aan het slot van het reglement (artikel 24 volgens dit modelreglement), waarnaar eventueel kan worden verwezen in het alternatief voor artikel 3, lid 1 zoals dit hiervoor is geformuleerd.

Als een lid ter invulling van een (tussentijdse) vacature pas enige tijd na aanvang van de zittingstermijn tot de or toetreedt, is de zittingstermijn voor dat lid feitelijk korter dan de termijn genoemd in artikel 3.

Aan een rooster van aftreden zijn voor- en nadelen verbonden, die de or tegen elkaar moet afwegen.

Een voordeel is dat een dergelijk rooster de continuïteit van het or-werk kan bevorderen. Als nadeel is te noemen dat de kiezers zich bij elke verkiezing slechts over een gedeelte van de te bezetten zetels in de or kunnen uitspreken. Een ander nadeel is dat de invoering van een rooster van aftreden met zich brengt dat er vaker verkiezingen nodig zijn. Dat kan belastend zijn voor de or en de ondernemer.

Aantekening 2: herkiesbaarheid or-leden

Volgens [artikel 12, lid 1 WOR](#) zijn aftredende or-leden in beginsel direct herkiesbaar, maar kan de or in zijn reglement aan de (onmiddellijke) herkiesbaarheid beperkingen stellen ([lid 2 van artikel 12 WOR](#)). De wet schrijft niet voor welke beperkingen (wel en niet) mogen worden toegepast. De or is hierin dus vrij, maar moet de beperkingen wel nauwkeurig in een reglements-bepaling (in een derde lid van artikel 3) vastleggen.

Modelbepaling voor artikel 3, lid 3

In afwijking van lid 2 zijn niet herkiesbaar de leden die ..... jaren ononderbroken lid van de ondernemingsraad zijn geweest, met dien verstande dat zij weer herkiesbaar zijn wanneer sinds hun aftreden ..... jaren zijn verlopen.

Verkiezingsproces: van voorbereiding tot bekendmaking uitslag

Algemene toelichting

Het or-reglement beschrijft de verkiezingsprocedure. In het or-reglement staat in ieder geval:

- de kandidaatstellingsprocedure (inclusief geldende termijnen, eventuele kiesgroepen of onderdeelcommissies)
- de wijze van stemmen
- de vaststelling van de uitslag
- de vervulling van tussentijdse vacatures
- de bezwaarregeling

De or kan de verkiezingen voor de or op verschillende manieren vormgeven. Het is belangrijk om bij het opstellen en wijzigen van het or-reglement de voor- en nadelen van de diverse keuzemogelijkheden goed af te wegen. Kies voor de opties die het beste passen bij de eigen onderneming. Houd het eenvoudig. Bij een kleine(re) onderneming ligt het gebruik van kiesgroepen bijvoorbeeld niet voor de hand. Hierna volgt een overzicht van de te beantwoorden vragen en te nemen stappen.

Fase 1: Integraal kiezen en verkiezingen binnen kiesgroepen

De basisvariant van dit modelreglement gaat uit van een systeem waarbij de leden van de or integraal worden gekozen door en uit alle kiesgerechtigde medewerkers (integraal kiezen).

Om evenredige vertegenwoordiging van groepen werknemers te bewerkstelligen kan een or kiezen voor het instellen van kiesgroepen.

Een andere manier om vertegenwoordiging van bepaalde groepen in de or te bevorderen is het werken met geormerkte zetels. Zie daarvoor ook [aantekening 4 bij artikel 2](#).

Integrale verkiezing

Bij integraal kiezen worden de or-leden gekozen door en uit alle kiesgerechtigde medewerkers, voor de or als geheel.

Verkiezingen via kiesgroepen

Om vertegenwoordiging van bepaalde groepen in de or te bevorderen kan de or kiesgroepen instellen (artikel 9 WOR). Bepaalde groepen, onderdelen of vestigingen

zijn op die manier in elk geval en in vooraf bepaalde mate in de or vertegenwoordigd. Dit voorkomt dat een bepaalde groep er steeds niet in slaagt een zetel in de or bemachtigen. Een kiesgroep omvat een deel van de kiesgerechtigden op grond van bepaalde gemeenschappelijke kenmerken en belangen, bijvoorbeeld:

- afdelingen
- functies/beroepsgroep
- locatie/regio
- soort contract (vast/flex)
- werknemer/vrijwilliger

De or legt voorafgaand aan de verkiezingen in het or-reglement vast:

- de namen van de kiesgroepen
- een heldere omschrijving van de kiesgroepen
- hoeveel zetels voor elke kiesgroep in de or beschikbaar zijn

De verkiezingen worden georganiseerd per kiesgroep (zie [hoofdstuk 3 model-reglement inzake kiesgroepen](#)).

Dat betekent dat:

- de or het verkiezingsregister met kiesgerechtigde en verkiesbare werknemers opstelt per kiesgroep; elk personeelslid behoort tot een kiesgroep, maar ook niet meer dan een
- het kandidaatstellen gebeurt vanuit de kiesgroepen
- de or de uitslag van de verkiezing bepaalt per kiesgroep
- de vervulling van tussentijdse vacatures per kiesgroep plaatsvindt

Nadeel kiesgroepenstelsel

Het kiezen via kiesgroepen kan onvervulbare zetels opleveren, wanneer zich (ook bij een tussentijdse verkiezing) geen kandidaat voor deze kiesgroep meldt. De kiesgroepzetel blijft dan onbezet en de or functioneert dan met te weinig mensen. Als zich dit bij herhaling voordoet verdient het kiesgroepenstelsel heroverweging. Wellicht passen integrale verkiezingen dan toch beter bij de onderneming.

Integrale verkiezingen met geormerkte zetels

Als de or wenst te sturen op evenredige vertegenwoordiging, maar niet de nadelen van het kiesgroepenstelsel wil (risico onvervulde kiesgroepzetels) dan kan hij kiezen voor het werken met geormerkte zetels. De or bestemt een aantal zetels voor bepaalde groepen medewerkers, onderdelen of vestigingen van de onderneming. Zijn er geen kandidaten beschikbaar voor de geormerkte zetels, dan kunnen die zetels worden bezet door andere kandidaten.

De or bepaalt in zijn or-reglement welke groepen medewerkers, bedrijfsonderdelen of vestigingen een of meer geormerkte zetels in de or krijgen. Zie ook [aantekening 4 bij artikel 2](#). In het verkiezingsregister moet bij de personen die kiesgerechtigd respectievelijk verkiesbaar zijn worden vermeld tot welke groep/onderdeel/vestiging zij behoren.

Verkiezingscommissie

De or kan op grond van artikel 16 van de WOR een verkiezingscommissie instellen. Zie ook [artikel 15 WOR](#) en aantekening 2 bij artikel 4 van het modelreglement ondernemingsraden en hoofdstuk 5.

Fase 2: kandidaatstellingsprocedure

Verkiezingsregister

Nadat de verkiezingsdatum bekend is gemaakt, stelt (de verkiezingscommissie van) de or een lijst op waarop alle in de onderneming werkzame personen die op de verkiezingsdatum kiesgerechtigd, respectievelijk verkiesbaar zijn staan vermeld. De or bericht alle medewerkers dat het verkiezingsregister is opgesteld en dat zij voor eventuele vragen en/of opmerkingen daarover terecht kunnen bij de (verkiezingscommissie van de) or.

Het is bij het opstellen van het verkiezingsregister van belang om na te gaan wie onder het begrip ‘in de onderneming werkzame personen’ worden begrepen en of de or in zijn or-reglement is afgeweken van de wettelijke termijnen voor actief en passief kiesrecht (zie ook [artikel 6 WOR](#) en aantekening 1 en 2 bij artikel 5 van het modelreglement ondernemingsraden).

Kandidatenlijsten

Vervolgens kunnen kandidatenlijsten worden ingediend door:

1. werknemersorganisatie (‘vakbondslijst’)
2. kiesgerechtigden die geen lid zijn van een werknemersorganisatie of die lid zijn van een werknemersorganisatie die geen kandidatenlijst heeft ingediend (‘vrije lijst’)

Voldoet een kiesgerechtigde aan de vereisten voor verkiesbaarheid dan kan hij zichzelf als kandidaat op een lijst indienen. Dat geldt niet als hij lid is van een werknemersorganisatie, die een lijst met een of meer kandidaten heeft ingediend. Deze kiesgerechtigde heeft dan de ondersteuning van (ten minste) een andere (kiesgerechtigde) werknemer nodig die geen lid is van een werknemersorganisatie die een kandidatenlijst heeft ingediend. Een kandidatenlijst kan een of meerdere kandidaten bevatten.

Termijnen

Om de verkiezing goed te laten verlopen is het verstandig om een tijdschema te hanteren. In artikel 7 van het modelreglement ondernemingsraden zijn verschillende termijnen opgenomen. Deze termijnen kunnen worden verkort of verlengd.

Volgens het in artikel 7 opgenomen tijdschema dienen eerst de werknemersorganisaties kandidatenlijsten ('vakbondslijsten') in en pas daarna volgen de indieners van de 'vrije lijsten'. Op die manier weten leden van werknemersorganisaties die zich kandidaat willen stellen op een vrije lijst of zij zichzelf kandidaat kunnen stellen of dat zij hun lijst moeten laten indienen door een kiesgerechtigde die geen lid is van een werknemersorganisatie of lid is van een werknemersorganisatie die geen vakbondslid heeft ingediend.

De or kan er ook voor kiezen om de termijnen voor indiening van vakbondslijsten en vrije lijsten op hetzelfde moment te laten aanvangen en eindigen. In dat geval is het verstandig de termijn voor het aanpassen van een ongeldige lijst langer te laten zijn dan een week (zoals nu bepaald in [artikel 8](#) modelreglement ondernemingsraden).

Fase 3: het in stemming brengen van kandidaten

Aan het einde van de kandidaatstellingstermijn beoordeelt (de verkiezingscommissie van de) or of een stemming al dan niet nodig is.

Als er evenveel of minder kandidaten zijn dan het aantal zetels in de or, hoeft geen stemming plaats te vinden. In dat geval worden de kandidaten geacht te zijn verkozen en kunnen zij allemaal zitting nemen in de or.

Kiesstelsels

Voor het in stemming brengen van kandidaten bestaan twee kiesstelsels: het personenstelsel en het lijstenstelsel. De or legt voorafgaand aan de verkiezingen in zijn reglement vast welk stelsel hij hanteert.

In [hoofdstuk 2.5](#) worden het personenstelsel en het lijstenstelsel en de verschillen daartussen uitgebreid toegelicht.

Een kenmerkend verschil tussen de beide stelsels is dat in het personenstelsel de kiesgerechtigden primair kiezen voor personen, terwijl in het lijstenstelsel de stem primair wordt uitgebracht op een bepaald '(verkiezings)programma'. Het lijstenstelsel is vooral geschikt voor (grotere) ondernemingen, waarin de kiezers en kandidaten elkaar niet persoonlijk kennen.

Fase 4: bepaling en bekendmaking uitslag

Voor de bepaling van de verkiezingsuitslag is van belang of er integraal gekozen is, dan wel via kiesgroepen. Is sprake van kiesgroepen, dan moet de uitslag ook per kiesgroep worden bepaald en bekendgemaakt.

De or legt in het reglement vast hoe de uitslag moet worden bepaald. Zie daarvoor de [paragrafen 2.5.1 en 2.5.2](#) en [artikel 12 en 13](#) van het modelreglement ondernemingsraden. Indien bepaalde zetels zijn geormerkt voor bepaalde groepen worden deze bij het toekennen van de zetels aan de kandidaten als eerste toebedeeld (integraal of per kiesgroep). Nadat de geormerkte zetels zijn gevuld, worden de overige zetels toegekend.

De (verkiezingscommissie van de) or maakt de uitslag van de verkiezingen aan alle betrokken partijen bekend; de ondernemer, de in de onderneming werkzame personen en de werknemersorganisaties die een vakbondslid hebben ingediend.

2.3 Voorbereiding van de verkiezing

Artikel 4

1. De organisatie van de verkiezing van de leden van de ondernemingsraad geschiedt onder verantwoordelijkheid van de ondernemingsraad.
Aantekening 1
2. De ondernemingsraad kan de organisatie van de verkiezing opdragen aan een commissie.
Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: organisatie eerste verkiezing

De organisatie van de verkiezingen behoort tot de verantwoordelijkheden van de or. Dat geldt uiteraard niet voor de verkiezing van de eerste or, die immers wordt georganiseerd door en onder verantwoordelijkheid van de ondernemer. Voorafgaand aan de instelling van de eerste or, stelt de ondernemer een ‘voorlopig reglement’ op, nadat hij daarover eerst de betrokken werknemersorganisaties heeft gehoord.

De ondernemer kan dit modelreglement gebruiken voor het opstellen van een dergelijk voorlopig reglement. Dan heeft hij ook meteen de beschikking over bepalingen die voorschriften geven voor de organisatie van de verkiezingen (zie ook [paragraaf 1.3](#) van de Inleiding).

Aantekening 2: verkiezingscommissie

De or kan de organisatie van de verkiezingen opdragen aan een door hem in te stellen verkiezingscommissie.

Deze mogelijkheid behoeft niet expliciet in het reglement te worden geregeld: de bevoegdheid van de or om bij besluit commissies in te stellen is gebaseerd op en omschreven in [artikel 15 WOR](#). Bij het instellen van een verkiezingscommissie dient de or deze wettelijke bepaling in acht te nemen. Zie ook [hoofdstuk 5](#).

Artikel 5

1. Kiesgerechtigd zijn de personen die op de verkiezingsdatum gedurende ten minste drie maanden in de onderneming werkzaam zijn.
Aantekening 1
2. Verkiesbaar tot lid van de ondernemingsraad zijn de personen die op de verkiezingsdatum gedurende ten minste drie maanden in de onderneming werkzaam zijn.
Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: actief kiesrecht

In beginsel krijgt een werknemer na drie maanden in de onderneming werkzaam te zijn het actief kiesrecht ([artikel 6, lid 2 WOR](#)). [Artikel 6, lid 5 WOR](#) staat de or toe daarvan in zijn reglement af te wijken, mits dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet in de onderneming. De termijn van drie maanden kan in het reglement zowel worden verlengd als verkort.

De WOR geeft nadrukkelijk aan wie worden begrepen onder de ‘in de onderneming werkzame personen’. [Artikel 6, lid 4 WOR](#) biedt de ondernemer en de or de mogelijkheid gezamenlijk ook anderen aan te merken als ‘in de onderneming werkzame personen’. Zie hierover verder de Inleiding, [paragraaf 1.2.2](#) onder ‘Het werknemersbegrip in de WOR’.

Om misverstanden te voorkomen wordt er nog op gewezen dat het in artikel 5, net als in de wettelijke bepalingen waarop deze reglementsbe­paling is gebaseerd, gaat

om de diensttijd: de periode gedurende welke de werknemer ‘in dienst is’; de opbouw van diensttijd loopt door tijdens ziekte en arbeidsongeschiktheid.

Aantekening 2: passief kiesrecht

In beginsel krijgt een werknemer na drie maanden in de onderneming werkzaam te zijn het passief kiesrecht ([artikel 6, lid 3 WOR](#)). De or kan op grond van [artikel 6, lid 5 WOR](#) ook hiervan in zijn reglement afwijken, mits dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet in de onderneming. De termijn van drie maanden kan in het reglement zowel worden verlengd als verkort.

Om te bevorderen dat personen zich kandidaat stellen kan een or met de bestuurder in een convenant maatregelen afspreken die er aan bijdragen dat or-werk kan worden gecombineerd met een reguliere functie. Per organisatie zullen andere zaken spelen. Het gaat om maatwerk. Te denken valt aan: een compensatieregeling bij onregelmatigheidsdiensten, uren waarvoor or-leden zijn vrijgesteld van hun reguliere werkzaamheden (exclusief de rechten uit de WOR) of een vrijstelling voor herbezetting en vervanging op de afdeling die een or-lid levert.

Artikel 6

1. De ondernemingsraad bepaalt na overleg met de ondernemer de datum van de verkiezing, alsmede de tijdstippen van aanvang en einde van de stemming. De secretaris van de ondernemingsraad doet van een en ander mededeling aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties. Tussen het doen van deze mededeling en de datum waarop de verkiezing wordt gehouden, liggen ten minste dertien weken.

Aantekening 1

2. De datum van de verkiezing ligt niet eerder dan vier weken en niet later dan twee weken voor de afloop van de zittingsperiode van de aftredende leden van de ondernemingsraad.
3. De ondernemingsraad of de door hem ingestelde verkiezingscommissie kan zich bij de verkiezing laten bijstaan door een of meer stembureaus, die elk bestaan uit ten hoogste drie in de onderneming werkzame personen.

Aantekening 1

Toelichting

Aantekening 1: stembureau(s)

Wanneer een onderneming verschillende onderdelen heeft, kan het wenselijk zijn voor ieder onderdeel een of meer afzonderlijke stembureaus in te stellen. Uiteraard

moet worden gezorgd voor goede instructies aan de stembureaus. Uit een oogpunt van zorgvuldigheid verdient het aanbeveling dat een stembureau bestaat uit meer dan één persoon.

Artikel 7

1. Uiterlijk negen weken voor de verkiezingsdatum stelt de ondernemingsraad een verkiezingsregister op en neemt daarop op de in de onderneming werkzame personen die op de verkiezingsdatum kiesgerechtigd, respectievelijk verkiesbaar zijn. De ondernemingsraad bericht alle in de onderneming werkzame personen dat het verkiezingsregister is opgesteld.

Aantekening 1

2. Kandidaatstelling geschiedt door indiening van een lijst van een of meer kandidaten bij de secretaris van de ondernemingsraad. Deze verstrekt een gedagtekend bewijs van ontvangst op naam van degene die de lijst heeft ingediend.

Aantekening 2

3. Tot uiterlijk zes weken voor de verkiezingsdatum kunnen werknemersorganisaties kandidatenlijsten indienen.
4. Binnen een week nadat de in lid 3 bedoelde termijn is verstreken, maakt de ondernemingsraad bekend welke werknemersorganisaties kandidatenlijsten hebben ingediend.
5. Na de in het vorige lid bedoelde bekendmaking kunnen een of meer kiesgerechtigde werknemers die geen lid zijn van een werknemersorganisatie welke kandidaten heeft gesteld, kandidatenlijsten indienen.

Aantekening 3

6. Tot uiterlijk drie weken voor de verkiezingsdatum kunnen de in lid 5 bedoelde kandidatenlijsten bij de secretaris van de ondernemingsraad worden ingediend.
7. Bij elke kandidatenlijst wordt van iedere daarop voorkomende kandidaat een schriftelijke verklaring overgelegd dat deze de kandidatuur aanvaardt.
8. De naam van een kandidaat mag slechts op één kandidatenlijst voorkomen.

Toelichting

Algemene toelichting

Artikel 7 van dit modelreglement regelt de procedure en fasering van de kandidaatstelling en is een uitwerking van [artikel 9, lid 2 WOR](#). In die bepaling is sprake van twee soorten kandidatenlijsten, namelijk die welke door werknemersorganisaties kunnen worden ingediend en die welke door in de onderneming werkzame kiesgerechtigde personen of groepen van personen kunnen worden ingediend. De eerste lijsten worden ook wel ‘vakbondslijsten’ genoemd en de laatste lijsten worden ook wel ‘vrije lijsten’ genoemd.

Ten aanzien van de verkiezingsprocedure bepaalt de WOR niet meer dan dat de or in zijn reglement nadere regelen stelt betreffende de kandidaatstelling, de inrichting van de verkiezingen, de vaststelling van de uitslag en over de vervulling van tussentijdse vacatures ([artikel 10 WOR](#)). Om de verkiezing goed te laten verlopen is het verstandig een tijdschema te hanteren, zodat alle betrokkenen weten waar zij zich in het proces bevinden en daarmee waar zij aan toe zijn.

Het tijdschema voor de verschillende stappen in het verkiezingsproces ziet er volgens dit modelreglement als volgt uit:

- Tenminste dertien weken voor de verkiezing wordt de verkiezingsdatum bekendgemaakt (artikel 6, lid 1 modelreglement).
- In de periode tot negen weken voor de verkiezingsdatum verstrekt de ondernemer de gegevens die de or nodig heeft om het verkiezingsregister te kunnen opstellen.
- Tenminste negen weken voor de verkiezingsdatum maakt de or het verkiezingsregister bekend.
- Vanaf deze bekendmaking tot uiterlijk zes weken voor de verkiezing kunnen de werknemersorganisaties kandidatenlijsten indienen.
- In de week tussen zes en vijf weken voor de verkiezingsdatum wordt bekendgemaakt welke werknemersorganisaties kandidatenlijsten hebben ingediend.
- Na deze bekendmaking (dus tenminste vanaf vijf weken voor de verkiezing) tot uiterlijk drie weken voor de verkiezing kunnen de zogenoemde vrije lijsten worden ingediend (NB: een 'lijst' kan ook de naam van één persoon bevatten).
- Uiterlijk twee weken voor de verkiezingsdatum worden de kandidatenlijsten binnen de onderneming bekendgemaakt (artikel 8, lid 3 modelreglement).

De in artikel 6 (lid 1), artikel 7 (lid 1, 3 en 4 en 6) en 8 (lid 3) van het modelreglement genoemde termijnen voorzien in een werkbare planning voor de verkiezingsprocedure. Uiteraard kan ervoor worden gekozen kortere of langere termijnen te hanteren.

Aantekening 1: verkiezingsregister

Het verkiezingsregister met daarin een opsomming van de kiesgerechtigde en verkiesbare personen bepaalt welke medewerkers kunnen deelnemen aan de verkiezing. Denk daarbij ook aan uitzendkrachten en gedetacheerden die aan de wettelijke eisen voldoen.

De or bericht de in de onderneming werkzame personen dat het verkiezingsregister is opgesteld. In dat kader is bij dit modelreglement een modeltekst gevoegd, die kan worden gebruikt in een bijvoorbeeld aan alle medewerkers gerichte brief, e-mail of

nieuwsbrief over de verkiezingen/het verkiezingsregister. Indien medewerkers willen weten of zij in het verkiezingsregister zijn opgenomen, of als zij twijfelen of zij kiesgerechtigd en/of verkiesbaar zijn, dan kunnen zij navraag doen bij de (verkiezingscommissie van de) or. Iedere belanghebbende kan, binnen een week nadat de or heeft bekendgemaakt dat het verkiezingsregister is opgesteld, daartegen bezwaar maken bij de or op grond van artikel 16 van het modelreglement ondernemingsraden. Dat artikel beoogt de mogelijkheid te scheppen om de or te wijzen op vergissingen. Te denken valt aan het bezwaar dat iemand ten onrechte niet vermeld staat in het verkiezingsregister, of ten onrechte juist wel.

In verband met het privacyrecht moeten de medewerkers voorafgaand aan het opstellen van het verkiezingsregister zijn geïnformeerd over de reden van het opstellen van het register en de bewaartermijn van de gegevens. Deze mededeling kan geacht worden te zijn besloten in de privacyverklaring die een werkgever als het goed is standaard heeft gericht aan zijn werknemers. Daarbij hoeft geen toestemming te worden gevraagd voor het publiceren van uitsluitend hun naam in het verkiezingsregister.

Aantekening 2: kandidatenlijsten

De or maakt bekend welke werknemersorganisaties kandidatenlijsten hebben ingediend. Daar kan de or mee volstaan. Het is niet de bedoeling dat de or bekend maakt welke personen er op die door de werknemersorganisaties ingediende kandidatenlijsten staan. De kandidatenlijsten (zowel de vakbondslijsten als de vrije lijsten) dienen gelijktijdig bekend te worden gemaakt (zie ook [artikel 8](#) van het modelreglement ondernemingsraden).

Aantekening 3: vrije lijsten

[Artikel 9, lid 2 sub b WOR](#) bepaalde tot 19 juli 2013 dat de indiening van vrije lijsten diende te worden ondersteund door een bepaald aantal kiesgerechtigde werknemers via hun handtekening. Met de wetwijziging van deze datum is dit vereiste geschrapt. Verkiesbare werknemers die geen lid zijn van een werknemersorganisatie en werknemers die lid zijn van een werknemersorganisatie die geen kandidaten heeft gesteld, kunnen zich wel zelf via een vrije kandidatenlijst kandideren. Door de formulering van de nieuwe wettelijke bepaling is – waarschijnlijk onbedoeld – in één situatie alsnog ondersteuning voor een vrije kandidatenlijst nodig: indien een (verkiesbare) werknemer lid is van een werknemersorganisatie die een kandidatenlijst heeft ingediend, maar zich niet via zijn bond, maar via een vrije lijst wil kandideren, kan hij zelf geen kandidatenlijst indienen. Hij heeft daarvoor dan de

ondersteuning van (ten minste) een andere (kiesgerechtigde) werknemer nodig die geen lid is van een werknemersorganisatie die een kandidatenlijst heeft ingediend. In het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* is ervoor gekozen om volgtijdelijkheid in de kandidaatstelling (eerst de lijsten van de werknemersorganisaties, daarna de vrije lijsten) te (blijven) hanteren, zodat leden van werknemersorganisaties die als vrije kandidaat mee willen doen aan de verkiezing, op het moment waarop zij zich kandidaat kunnen stellen, weten of ‘hun’ werknemersorganisatie een kandidatenlijst heeft ingediend zoals bedoeld in lid 5. De volgtijdelijkheid is niet verplicht. Het indienen van vakbondslijsten en vrije lijsten kan ook gelijktijdig starten.

Artikel 8

1. De ondernemingsraad onderzoekt of de ingediende kandidatenlijsten en de kandidaten die daarop voorkomen, voldoen aan de vereisten van de wet en van dit reglement. De vakbondslijsten en vrije lijsten worden gelijktijdig gecontroleerd.
2. De ondernemingsraad verklaart een kandidatenlijst die niet voldoet aan de in het vorige lid bedoelde vereisten, ongeldig en doet hiervan onmiddellijk schriftelijk en met opgave van redenen mededeling aan degene(n) door wie de lijst is ingediend. Gedurende één week na deze mededeling bestaat de gelegenheid de lijst aan de gestelde vereisten aan te passen.
3. De kandidatenlijsten worden uiterlijk twee weken voor de verkiezingsdatum door de ondernemingsraad aan de in de onderneming werkzame personen bekendgemaakt.

Aantekening 1

Aantekening 1: bekendmaken kandidatenlijsten

Verkiezingen dienen eerlijk te verlopen. Dat houdt onder meer in dat alle kandidaten evenveel tijd hebben om campagne te voeren en zich te profileren en dat de daarvoor geldende periode gelijktijdig aanvangt en eindigt.

De kandidatenlijsten voor verkiezingen mogen binnen de organisatie gepubliceerd worden. Om (wettelijk) verplichte or-verkiezingen te organiseren is het noodzakelijk om kandidatenlijsten te publiceren (artikel 9 WOR). Gelet op de AVG is er een gerechtvaardigd belang om te publiceren. Uiteraard moet de or (of verkiezingscommissie) ervoor zorgen dat bij het maken en verspreiden van deze lijsten zorgvuldig wordt omgegaan met de persoonsgegevens en dat deze lijsten niet buiten de organisatie terecht komen. Het is van belang de werknemers goed te informeren over wat er met hun gegevens gebeurt, voorafgaand maar ook na de stemming. Zo moet duidelijk zijn welke gegevens bij de uitslag van de stemming bekend worden gemaakt en hoe de gegevens worden bewaard.

Artikel 9

Indien er niet meer kandidaten zijn gesteld dan er plaatsen in de ondernemingsraad zijn te vervullen, vindt er geen verkiezing plaats en worden de gestelde kandidaten geacht te zijn gekozen.

Aantekening 1

Toelichting

Aantekening 1: aantal kandidaten gelijk of kleiner dan aantal or-zetels

Dit artikel geeft een voorziening voor het geval dat het totale aantal gestelde kandidaten gelijk is aan, of kleiner is dan het aantal (conform artikel 2 van dit modelreglement) in de or te bezetten zetels.

Wanneer het aantal kandidaten kleiner is dan het aantal te bezetten zetels verdient het aanbeveling, bijvoorbeeld na een half jaar, een tussentijdse verkiezing te organiseren ter bezetting van de vacant gebleven zetels. Zie over tussentijdse verkiezing de [aantekeningen](#) bij artikel 15.

2.4 Wijze van stemmen bij verkiezingen

Artikel 10

1. De verkiezing geschiedt bij geheime schriftelijke stemming.
Aantekening 1 en 4
2. Op de dag van de verkiezing wordt door of namens de ondernemingsraad, op de door hem daarvoor aangewezen plaatsen aan iedere kiesgerechtigde persoon een gewaarmerkt stembiljet uitgereikt. Op dit stembiljet staan de kandidaten vermeld. Direct na invulling deponeert de kiesgerechtigde persoon dit stembiljet in een daartoe bestemde bus, tenzij het stembiljet per post wordt verzonden.
Aantekening 2 en 3
3. Iedere kiesgerechtigde persoon kan voor ten hoogste twee andere kiesgerechtigde personen een stembiljet invullen, mits hij door deze personen schriftelijk daartoe is gemachtigd.

Aantekening 5

Toelichting

Aantekening 1: geheime stemming

De in [artikel 9, lid 1 WOR](#) neergelegde eis dat de verkiezing plaatsvindt bij geheime schriftelijke stemming, beoogt veilig te stellen dat iedere uitgebrachte stem controleerbaar wordt geregistreerd. Mondelinge stemming is niet toegestaan omdat het geheime karakter van de stemming moet worden gewaarborgd.

Aantekening 2: stemming per post

Onder een ‘gewaarmerkt stembiljet’ wordt verstaan: een stembiljet voorzien van een stempel of paraaf namens de or of de verkiezingscommissie. Ingeval stemmen per post moet worden toegestaan (bijvoorbeeld bij werknemers die in verband met de uitoefening van hun functie elders niet aanwezig zijn), zullen een zorgvuldige procedure en het geheime karakter van de stemming moeten worden gewaarborgd: de stembiljetten dienen enige tijd vóór de dag van de verkiezing aan de betrokken werknemers te worden toegezonden en de desbetreffende werknemers moeten ervan op de hoogte worden gesteld dat de ingevulde biljetten tijdig, in ieder geval uiterlijk op de dag van de verkiezing, weer moeten zijn ontvangen. Ook kan het nodig zijn stemming op een datum vóór de officiële verkiezingsdag mogelijk te maken voor personen die op die dag afwezig zullen zijn. Het verdient aanbeveling dat de or hiervoor een regeling treft en bij de redactie van artikel 10 hiermee rekening houdt. In dat geval is het raadzaam daarvoor een bepaling in het reglement op te nemen, bijvoorbeeld door invoeging van een nieuw lid 3.

Modelbepaling nieuw lid 3 (onder vernummering van lid 3 tot lid 4)

Indien een kiesgerechtigde persoon op de dag van de verkiezing niet aanwezig kan zijn, kan deze zijn stem voorafgaand aan de verkiezingsdag uitbrengen.

Aantekening 3: stembiljetten

Op de stembiljetten staan de kandidaten vermeld, uit wie moet worden gekozen. De stemming vindt plaats door het aankruisen van de naam (namen) van de kandidaat (kandidaten).

Aantekening 4: elektronisch stemmen

Het modelreglement ondernemingsraden gaat uit van een schriftelijk stemming. In meerdere artikelen is bijvoorbeeld het woord “stembiljet(ten)” opgenomen. Elektronisch stemmen is weliswaar strikt formeel niet toegestaan in de WOR (‘schriftelijke stemming’), maar vindt in de praktijk in toenemende mate plaats. Elektro-

nisch stemmen (bijvoorbeeld door middel van een digitale verkiezingstool) dient wel aan een aantal voorwaarden te voldoen om te kunnen leiden tot een geldig verkiezingstraject. Voordat de verkiezingen plaatsvinden wordt schriftelijk tussen (de verkiezingscommissie van de) or en de leverancier van de digitale verkiezingstool (de opdrachtnemer) vastgelegd wat ieders verantwoordelijkheden zijn. Dit gaat ook over de verwerking van persoonsgegevens. Met de aanbieder worden in een verwerkersovereenkomst afspraken gemaakt over de zorgvuldige verwerking van de gegevens inclusief het bewaren daarvan overeenkomstig de AVG. Het verkiezingsproces moet objectief controleerbaar zijn. Als bijdrage daaraan maakt de opdrachtnemer inzichtelijk welke stappen hij zet in de verschillende fasen van het proces (bijvoorbeeld door middel van een logboek).

Het elektronisch stemmen dient verder aan navolgende voorwaarden te voldoen.

- De digitale verkiezingstool waarborgt de toegankelijkheid van de verkiezingen. Dit gebeurt enerzijds door het verstrekken van begrijpelijke (gebruiks)informatie aan de kiesgerechtigde in de vorm van bijvoorbeeld een schriftelijke handleiding of video en anderzijds doordat de digitale verkiezingstool voor alle kiesgerechtigden toegankelijk en gemakkelijk in gebruik is.
- De digitale verkiezingstool voorkomt fraude doordat unieke stemcodes alleen worden gezonden aan de kiesgerechtigden die op de door (de verkiezingscommissie van) de or aan de opdrachtnemer verstrekte lijst van kiesgerechtigden staan. Ook kan iedere kiesgerechtigde maximaal eenmaal stemmen. Dit brengt met zich mee dat de digitale verkiezingstool registreert dat en wie er heeft gestemd én dat het technisch onmogelijk is om dezelfde unieke stemcode meer dan een keer te gebruiken. Ook worden geen extra stemcodes verstrekt.
- De digitale verkiezingstool waarborgt de geheimhouding van de stemming. Dit betekent dat de gebruikte apparatuur en programmatuur daarop toegerust zijn. Dat de digitale verkiezingstool niet registreert welke stem naar welke kandidaat gaat, zodat de uitgebrachte stem niet herleidbaar is tot de kiesgerechtigde die een stem heeft uitgebracht. Ook dient de digitale verkiezingstool een volledig “proces-verbaal” van de verkiezingsuitslag te leveren.
- De digitale verkiezingstool garandeert dat voldaan wordt aan het bepaalde in [artikel 14](#) van het modelreglement over het vernietigen van data en garandeert dat de bezwaarregeling van [artikel 16](#) van het modelreglement onverkort van toepassing is.

In geval van elektronisch stemmen kan de or een alternatief voor artikel 10 opnemen. Indien de or kiest voor een elektronische stemming heeft dat overigens niet alleen gevolgen voor de formulering van artikel 10, maar ook voor andere artikelen zoals in artikel 12 van het modelreglement.

Alternatief artikel 10 in verband met elektronische stemming

1. De verkiezing geschiedt bij geheime elektronische stemming.
2. Op de dag / in de periode van de verkiezing brengt de kiesgerechtigde persoon zijn stem uit op de site waarop de elektronische verkiezing is geplaatst in het netwerk van de onderneming.

Aantekening 5: stemmen bij volmacht

In de praktijk kan het voorkomen dat, ondanks de eerdergenoemde voorzieningen, behoefte bestaat te stemmen bij volmacht, bijvoorbeeld als een werknemer op de dag van de verkiezing niet in staat is om te gaan stemmen. Stemmen bij volmacht houdt in dat een kiesgerechtigde persoon via een door hem of haar ondertekende volmacht een andere kiesgerechtigde persoon machtigt voor hem of haar te stemmen.

2.5 Stelsels voor het uitbrengen van stemmen en het toekennen van zetels

2.5.1 Algemene toelichting

Twee stelsels

Voor het uitbrengen van de stemmen voor en het toekennen van de zetels in de or bestaan twee stelsels: het personenstelsel en het lijstenstelsel. De or moet in zijn reglement voor een van beide stelsels kiezen.

Personenstelsel

In het personenstelsel worden de ingediende kandidatenlijsten samengevoegd tot één lijst waarop alle kandidaten zijn vermeld. In het personenstelsel wordt op de persoon gestemd. De namen van de kandidaten komen – bijvoorbeeld op alfabetische volgorde – op het stembiljet. Iedere kiezer brengt stemmen uit op verschillende kandidaten: in beginsel moet hij op het stembiljet evenveel kandidaten van zijn stem voorzien als er zetels in de or te bezetten zijn. Het aantal op een kandidaat uitgebrachte stemmen bepaalt of deze is gekozen.

In dit stelsel worden dus rechtstreeks personen gekozen. Om dit stelsel goed te laten functioneren is het gewenst dat de kiezers de kandidaten persoonlijk (kunnen) kennen, wat bij kleinere ondernemingen veelal het geval is.

Lijstenstelsel

Het lijstenstelsel komt vooral in aanmerking voor grote(re) ondernemingen, waarbij de kiezers en kandidaten elkaar veelal niet persoonlijk kennen. Het is enigszins te vergelijken met verkiezingen voor de gemeenteraad of de Tweede Kamer, waarbij de kiezer gewoonlijk meer op een bepaald programma of voor bepaalde belangen en niet op een bepaalde persoon stemt.

In het lijstenstelsel brengt iedere kiezer één stem uit, en wel op een van de kandidatenlijsten, met dien verstande dat hij daarbij tegelijkertijd uit de op de betrokken lijst genoemde kandidaten er één aanwijst naar wie zijn eerste voorkeur uitgaat: de 'voorkeurstem', die in de praktijk vaak wordt gegeven aan de 'lijsttrekker'. Het totaal aantal zetels dat aan de lijst wordt toegekend, wordt in eerste instantie, via de zogenoemde kiesdeler, bepaald door het aantal op de lijst uitgebrachte stemmen en in tweede instantie door het aantal reststemmen. Vervolgens wordt aan de hand van de volgorde van de namen op de lijsten vastgesteld welke kandidaten uit elke lijst zijn gekozen, waarbij evenwel de voorkeurstemmen medebepalend zijn. Voorkeurstemmen kunnen de volgorde op de lijst doorbreken. Ten aanzien van de voorkeurstemmen dient het reglement een voorziening te bevatten, bijvoorbeeld deze, dat degene die zoveel stemmen heeft verkregen als de kiesdeler bedraagt, in ieder geval een zetel krijgt toegewezen, ongeacht de plaats die hij op de lijst inneemt.

Artikel 13 van dit modelreglement bevat een dergelijke voorziening.

Het is in het lijstenstelsel wenselijk dat iedere kandidatenlijst de namen bevat van ten minste evenveel personen als er – naar verwachting van de indiener(s) van de lijst – bij de verkiezing uit die lijst zullen worden verkozen.

Ter verduidelijking de volgende voorbeelden.

Voorbeeld zeteltoewijzing:

Er zijn drie lijsten ingediend (lijsten A, B en C). Lijst A heeft 250 stemmen, lijst B 390 stemmen en lijst C 110 stemmen. De or bestaat uit dertien leden: er zijn 750 geldige stemmen uitgebracht. De kiesdeler bedraagt in dit voorbeeld $750 : 13 = 57,7$.

- Lijst A heeft vier keer de kiesdeler gehaald en 19,2 reststemmen
- lijst B heeft zes keer de kiesdeler gehaald en 53,8 reststemmen
- lijst C heeft één keer de kiesdeler gehaald en 52,3 reststemmen

De zetelverdeling is dan als volgt: lijst A krijgt vier zetels, lijst B krijgt zes zetels en lijst C krijgt één zetel. Er zijn twee restzetels te verdelen. Deze gaan naar de lijsten met het grootste aantal reststemmen. Lijst B (met 53,8 reststemmen) en lijst C (met 52,3 reststemmen) komen in aanmerking voor deze zetels.

Voorbeeld zeteltoewijzing indien een van de lijsten onvoldoende kandidaten heeft:

Er zijn drie lijsten ingediend (lijsten A, B en C). Lijst A heeft 400 stemmen, lijst B 150 stemmen en lijst C 350 stemmen. De or bestaat uit vijftien leden: er zijn 900 geldige stemmen uitgebracht. De kiesdeler bedraagt in dit voorbeeld $900 : 15 = 60$.

- Lijst A heeft zes keer de kiesdeler gehaald en 40 reststemmen
- lijst B heeft de kiesdeler twee keer gehaald en 30 reststemmen
- lijst C heeft vijf keer de kiesdeler gehaald en 50 reststemmen

De zetelverdeling is dan als volgt: lijst A krijgt zes zetels, lijst B twee en lijst C krijgt vijf zetels. Er zijn nog twee restzetels te verdelen. Deze gaan naar de lijsten met het grootste aantal reststemmen. Lijst C (50 reststemmen) komt als eerste in aanmerking voor de restzetel. Lijst A met 40 reststemmen komt voor de laatste zetel in aanmerking.

Lijst A krijgt dus zeven zetels, maar die lijst blijkt maar vijf kandidaten te bevatten. De twee resterende zetels gaan naar de overige lijsten volgens de volgende systematiek:

Het totaal aantal stemmen van lijsten B en C is 500 en het aantal te vervullen zetels is twee (de twee zetels die niet door lijst A konden worden vervuld). De kiesdeler is $500 : 2 = 250$.

- Lijst B heeft de kiesdeler niet gehaald en 150 reststemmen
- lijst C heeft één keer de kiesdeler gehaald en 100 reststemmen

Lijst C krijgt de eerste van de twee zetels op basis van het behalen van de kiesdeler; lijst B krijgt de tweede zetel op basis van het grootste aantal reststemmen.

Hierna wordt in de artikelen 11 t/m 13 een uitwerking gegeven voor het personenstelsel en voor het lijstenstelsel. In hoofdstuk 3 zijn modelreglementsbepalingen betreffende kiesgroepen opgenomen.

2.5.2 De artikelen 11 t/m 13 in het personenstelsel en het lijstenstelsel

Hierna zijn twee versies van de artikelen 11 t/m 13 van het modelreglement opgenomen: de linkerkolom is van toepassing indien het personenstelsel wordt gehanteerd; de rechterkolom indien het lijstenstelsel wordt gehanteerd. De or moet een keuze maken en deze tot uitdrukking brengen in zijn reglement.

Personenstelsel	Lijstenstelsel
<p>Artikel 11 Iedere kiesgerechtigde persoon brengt ..... stemmen uit, met dien verstande dat hij per kandidaat slechts één stem kan uitbrengen. <i>Aantekening 1</i></p>	<p>Artikel 11 Iedere kiesgerechtigde persoon brengt één stem uit.</p>
<p>Toelichting</p> <p>Aantekening 1: aantal uit te brengen stemmen Bij het personenstelsel past dat alle kiesgerechtigden op het stembiljet eenzelfde aantal stemmen uitbrengen. Daarom dient het reglement aan te geven hoeveel stemmen iedere kiesgerechtigde moet uitbrengen. Gebruikelijk is dat iedere kiesgerechtigde op het stembiljet evenveel stemmen op kandidaten uitbrengt als er zetels in de ondernemingsraad vacant zijn. Toegestaan is ook dat de kiesgerechtigden een lager aantal stemmen uitbrengen dan er plaatsen zijn te vervullen, mits de regel wordt gehandhaafd dat ieder een gelijk aantal stemmen uitbrengt. Achtergrond van dit voorschrift is dat als kiesgerechtigden verschillende aantallen stemmen uitbrengen, de uitslag van de verkiezing een vertekend beeld oplevert. Indien de kiezer minder namen aan- kruist dan is voorgeschreven, heeft deze niet 'het ver- eiste aantal stemmen' uitgebracht en is het stembiljet op grond van artikel 12, lid 2 onder c van het model-reglement ongeldig.</p>	
<p>Artikel 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Na het einde van de stemming stelt de ondernemingsraad het aantal geldige stemmen vast dat op elke kandidaat is uitgebracht. 2 Ongeldig zijn de stembiljetten: <ol style="list-style-type: none"> a die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt; b waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt; c waarop niet het vereiste aantal stemmen is uitgebracht; d waarop andere aantekeningen voorkomen dan de uitgebrachte stemmen. 	<p>Artikel 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Na het einde van de stemming stelt de ondernemingsraad het aantal geldige stemmen vast dat op elke kandidatenlijst en op elke daarop voorkomende kandidaat is uitgebracht. 2 Ongeldig zijn de stembiljetten: <ol style="list-style-type: none"> a die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt; b waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt; c waarop meer dan één stem is uitgebracht; d waarop andere aantekeningen voorkomen dan de uitgebrachte stemmen.

Personenstelsel	Lijstenstelsel
<p>Artikel 13</p> <p>1 Gekozen zijn de kandidaten die achtereenvolgens het hoogste aantal stemmen hebben gekregen. Indien er voor de laatste te bezetten zetel(s) meer kandidaten zijn die een gelijk aantal stemmen hebben gekregen, beslist het lot.</p> <p>2 De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en bekendgemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties die kandidaten hebben voorgedragen.</p> <p><i>Aantekening 2</i></p>	<p>Artikel 13</p> <p>1 Ter bepaling van de uitslag van de verkiezing berekent de ondernemingsraad in de eerste plaats de kiesdeler, door het aantal geldig uitgebrachte stemmen te delen door het aantal te bezetten zetels in de ondernemingsraad. Vervolgens worden aan iedere kandidatenlijst zoveel zetels toegewezen als de kiesdeler begrepen is in het aantal op die lijst uitgebrachte geldige stemmen. Zetels die op deze wijze niet kunnen worden vervuld, worden achtereenvolgens toegekend aan de lijsten met de meeste reststemmen. Stemmen uitgebracht op een lijst die de kiesdeler niet haalde, gelden – indien ten minste driekwart van de kiesdeler is gehaald – ook als reststemmen. Bij een gelijke hoeveelheid reststemmen van twee of meer lijsten beslist het lot welke lijst het eerst een restzetel krijgt. De zetels die aan een lijst zijn toegefallen, worden toegewezen aan de daarop staande kandidaten. Dit gebeurt in de volgorde waarop zij op de lijst voorkomen, met dien verstande dat een kandidaat die persoonlijk de kiesdeler heeft gehaald, in ieder geval is gekozen. Indien bij de toepassing van deze bepalingen aan een lijst meer zetels toekomen dan er kandidaten zijn, gaat/gaan de zetel of zetels die niet vervuld kan/kunnen worden over op een of meer van de overige lijsten, waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.</p> <p><i>Aantekening 1</i></p> <p>2 De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en bekendgemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties, die kandidatenlijsten hebben ingediend.</p> <p><i>Aantekening 3</i></p>

Personenstelsel	Lijstenstelsel
<p><i>Toelichting</i></p> <p>Aantekening 1: vaststelling uitslag bij geormerkte zetels Indien sprake is van geormerkte zetels dient in plaats van het hiervoor weergegeven artikel 13 een alternatief te worden gebruikt.</p>	<p><i>Toelichting</i></p> <p>Aantekening 1: toekenning zetels De systematiek van zeteltoedeling in het lijstenstelsel bestaat uit de navolgende stappen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Bepalen kiesdeler (totaal uitgebrachte stemmen gedeeld door aantal beschikbare zetels). 2 Toekennen zetels aan lijsten op basis van de kiesdeler. 3 Toedelen restzetel(s) aan lijst(en) met de meeste reststemmen. 4 Toedelen van de door de lijsten verkregen zetels aan de kandidaten op die lijst. 5 Krijgt een lijst meer zetels toegeedeeld dan hij kandidaten bevat, dan gaan de zetels naar (een) andere lijst(en). <p>Zie verder paragraaf 2.5.1 en de daar gegeven voorbeelden.</p> <p>In artikel 13, lid 1 van het modelreglement is bij de toekenning van restzetels in plaats van driekwart van de kiesdeler ook een andere breuk denkbaar, bijvoorbeeld de helft.</p> <p>Aantekening 2: vaststelling uitslag bij geormerkte zetels Indien sprake is van geormerkte zetels dient in plaats van het hiervoor weergegeven artikel 13 een alternatief te worden gebruikt.</p>

Personenstelsel	Lijstenstelsel
<p><i>Alternatief artikel 13 i.v.m. geoormerkte zetels</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Eerst worden de geoormerkte zetels gevuld. Dit gebeurt met de daarvoor in aanmerking komende kandidaten. Gekozen zijn de kandidaten die achtereenvolgens het hoogste aantal stemmen hebben gekregen. Op deze wijze niet te vervullen geoormerkte zetels worden verder meegenomen in de verdeling van de overige zetels. 2 Gekozen op de overige zetels zijn de kandidaten die achtereenvolgens het hoogste aantal stemmen hebben gekregen, Indien er voor de laatste te bezetten zetel(s) meer kandidaten zijn die een gelijk aantal stemmen hebben gekregen, beslist het lot. 3 De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en bekendgemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties die kandidaten hebben voorgedragen. 	<p><i>Alternatief artikel 13 i.v.m. geoormerkte zetels.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Ter bepaling van de uitslag worden eerst de geoormerkte zetels gevuld, vervolgens de overige zetels. 2 <i>Geoormerkte zetels</i> De ondernemingsraad berekent de kiesdeler, door het aantal geldig uitgebrachte stemmen te delen door het totaal aantal zetels in de ondernemingsraad. De geoormerkte zetel(s) wordt/worden gevuld met daarvoor in aanmerking komende kandidaten; gekozen zijn de kandidaten die achtereenvolgens het hoogste aantal stemmen hebben gekregen. Het stemmentotaal van een lijst wordt verminderd met het aantal stemmen van de kandidaat aan wie een geoormerkte zetel is toegewezen, met als maximum de kiesdeler. Op deze wijze niet te vervullen zetels worden verder meegenomen in de zetelverdeling van de overige zetels. 3 <i>Overige zetels</i> De ondernemingsraad berekent opnieuw de kiesdeler door de overgebleven stemmen te delen door de overige zetels. Vervolgens worden aan iedere kandidatenlijst zoveel zetels toegewezen als de kiesdeler begrepen is in het aantal op die lijst uitgebrachte stemmen. Zetels die op deze wijze niet kunnen worden vervuld, worden achtereenvolgens toegekend aan de lijsten met de meeste overschotstemmen. 4 Stemmen uitgebracht op een lijst die de kiesdeler niet haalde, gelden – indien tenminste driekwart van de kiesdeler is gehaald – ook als overschotstemmen. Bij een gelijke hoeveelheid reststemmen van twee of meer lijsten beslist het lot welke lijst het eerst een restzetel krijgt. 5 De zetels die aan een lijst zijn toegefallen, worden toegewezen aan de daarop staande kandidaten. Dit gebeurt in de volgorde waarop zij op de lijst voorkomen, met dien verstande dat een kandidaat die persoonlijk de kiesdeler heeft gehaald, in ieder geval is gekozen. 6 Indien bij de toepassing van deze bepalingen aan een lijst meer zetels toekomen dan er kandidaten zijn, gaat/gaan de zetel of zetels die niet vervuld kan/kunnen worden over op een of meer van de overige lijsten, waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.

Personenstelsel	Lijstenstelsel
	<p><i>Toelichting bij alternatief artikel 13 lijstenstelsel i.v.m. geoormerkte zetels.</i></p> <p>De stemmen die op een kandidaat zijn uitgebracht die een geoormerkte zetel toegewezen krijgt, worden afgetrokken van diens lijst. Dit met het maximum van de kiesdeler: het meerdere blijft behoren tot het lijst-totaal.</p> <p>Ter verduidelijking een voorbeeld van zeteltoewijzing voor geoormerkte zetels.</p> <p>Rekenvoorbeeld 9 zetels, 3 geoormerkt 360 stemmen totaal Lijst A: 140 stemmen lijst B: 110 stemmen lijst C: 95 stemmen</p> <p>Geoormerkte zetels: Stap 1: $360 : 9 = 40$ Stap 2: elke lijst heeft toevallig een kandidaat voor een van de 3 geoormerkte zetels. De geoormerkte zetels zijn alle drie vervuld. Stap 3: de kandidaat van lijst A neemt 15 stemmen meer, de kandidaat van lijst B 10 en die van lijst C 5. Dat wordt afgetrokken van hun lijst, dus resteert voor lijst A 125 stemmen, voor lijst B 110 en voor lijst C 95. Het totaal aantal stemmen na aftrek van de via een geoormerkte zetel gehonoreerde stemmen is dan $125 + 110 + 95 = 330$ (indien 1 van de geoormerkte zetels niet vervuld zou zijn, wordt deze meegenomen in de toedeling van de overige zetels).</p> <p>Overige zetels: Stap 1: de kiesdeler wordt opnieuw berekend: $330 : 6 = 55$ Stap 2: lijst A heeft twee keer de kiesdeler gehaald en 15 overschotstemmen, lijst B heeft 2 keer de kiesdeler gehaald en 0 overschotstemmen en lijst C heeft 1 keer de kiesdeler gehaald en 40 overschotstemmen. Stap 3: de restzetel gaat naar de lijst met de meeste overschotstemmen, lijst C. Lijst A heeft 2 zetels, lijst B heeft 2 zetels, lijst C heeft 2 zetels. (Stel dat lijst C slechts 1 kandidaat bevat, dan gaat de restzetel naar de lijst met het hoogste aantal overschotstemmen: lijst A.) Stap 4: per lijst toedeling van de zetels aan de kandidaten.</p>

Personenstelsel	Lijstenstelsel
<p>Aantekening 2: bekendmaking De or dient te bepalen of ook van de niet gekozen kandidaten het aantal op hen uitgebrachte stemmen wordt bekendgemaakt. Ter bescherming van hun positie kan ervoor worden gekozen om dit achterwege te laten. De niet gekozen kandidaten moeten uiteraard op hun verzoek wel worden geïnformeerd over het aantal op hen uitgebrachte stemmen.</p>	<p>Aantekening 3: bekendmaking De or dient te bepalen of ook van de niet gekozen kandidaten het aantal op hen uitgebrachte stemmen wordt bekendgemaakt. Ter bescherming van hun positie kan ervoor worden gekozen om dit achterwege te laten. De niet gekozen kandidaten moeten uiteraard op hun verzoek wel worden geïnformeerd over het aantal op hen uitgebrachte stemmen.</p>

Artikel 14

De gebruikte stembiljetten worden door de secretaris van de ondernemingsraad in een gesloten envelop bewaard en drie maanden na het vaststellen van de verkiezingsuitslag vernietigd.

Aantekening 1

Toelichting

Aantekening 1

Dit artikel moet worden aangepast ingeval gebruik gemaakt wordt van een elektronische stemmethode, bijvoorbeeld als volgt: *“De secretaris draagt er zorg voor dat eventueel bij hem of een derde in beheer zijnde data die gelijk te stellen zijn met de data op papieren stembiljetten drie maanden na het vaststellen van de verkiezingsuitslag worden verwijderd.”*

Bij de afspraken die worden gemaakt met de leverancier van de verkiezingstool moet dit punt aan de orde komen. Zie ook artikel 10 van het modelreglement ondernemingsraden.

2.6 Voorziening in tussentijdse vacatures

2.6.1 Algemene toelichting

Een tussentijdse vacature in een or doet zich voor wanneer een or-lid:

- zijn or-lidmaatschap beëindigt (dus uit de or gaat); of
- ophoudt werkzaam te zijn in de onderneming.

Bij de vraag of iemand ‘ophoudt werkzaam te zijn in de onderneming’ is van belang in de gaten te houden wat de WOR verstaat onder ‘in de onderneming werkzaam zijn’. Zie hiervoor de Inleiding, [paragraaf 1.2.2](#).

Iemand die in meer dan een onderneming van dezelfde ondernemer werkzaam is, wordt geacht uitsluitend werkzaam te zijn in die onderneming van waaruit de werkzaamheden worden geleid. Cruciaal is dus of de betrokkene al dan niet ophoudt in dié onderneming werkzaam te zijn. Voor iemand die werkzaam is in een door een andere ondernemer in stand gehouden onderneming, brengt beëindiging van de werkzaamheden bij die andere ondernemer niet mee dat deze ophoudt in ‘de’ onderneming werkzaam te zijn.

Van een tussentijdse vacature is geen sprake in geval van een tijdelijke, zij het eventueel langdurige, afwezigheid van een or-lid (bijvoorbeeld wegens ziekte). In een dergelijk geval zou de or het betrokken lid wel kunnen vragen zijn lidmaatschap te beëindigen. Evenmin leidt toepassing van [artikel 13 WOR](#) (uitsluiting of schorsing) tot een vacature.

Tussentijdse verkiezingen kunnen naast de tussentijdse vacatures, ook zien op een of meer zetels die vanaf de aanvang van de zittingstermijn van de or onvervuld zijn gebleven.

Als een lid ter vervulling van (tussentijdse) vacatures pas enige tijd na aanvang van de zittingstermijn tot de or toetreedt, is de zittingstermijn voor dat lid feitelijk korter dan de termijn genoemd in artikel 3 van het modelreglement ondernemingsraden.

Uitsluiting or-lid

Hoewel het modelreglement zelf geen bepaling bevat over de uitsluiting van een or-lid van or-werkzaamheden, is hier toch een korte toelichting op z'n plaats over de mogelijkheid die de WOR op dit punt biedt.

Op verzoek van de ondernemer of de or kan de kantonrechter een lid van de or voor alle of bepaalde werkzaamheden van de or uitsluiten ([artikel 13 WOR](#)).

De kantonrechter bepaalt de termijn. De grond voor het verzoek van de ondernemer kan alleen zijn: ernstige belemmering van het overleg met de or door het or-lid in kwestie. De grond van het verzoek van de or kan uitsluitend zijn: het betrokken or-lid belemmert ernstig de werkzaamheden van de or ([artikel 13, lid 1 WOR](#)). Vóór een verzoek in te dienen, stelt de verzoeker het betrokken or-lid in de gelegenheid over het verzoek te worden gehoord. Alvorens of in plaats van

een procedure te starten bij de kantonrechter ([artikel 36 WOR](#)) kunnen partijen ook schriftelijk de bedrijfscommissie (kosteloos) om bemiddeling vragen. Ook is bepaald dat de ondernemer en de or elkaar over en weer in kennis stellen van een dergelijk ingediend verzoek ([artikel 13, lid 2 WOR](#)).

Artikel 15

1. In geval van een tussentijdse vacature in de ondernemingsraad wijst de ondernemingsraad tot opvolger van het betrokken lid aan de kandidaat die volgens de uitslag van de laatstgehouden verkiezing daarvoor als eerste in aanmerking komt.

Aantekening 1, 2 en 3

2. De aanwijzing geschiedt binnen een maand na het ontstaan van de vacature. Artikel 13, lid 2 van dit reglement is van overeenkomstige toepassing.
3. Indien er geen opvolger als bedoeld in het eerste lid van dit artikel beschikbaar is, wordt in de vacature voorzien door het houden van een tussentijdse verkiezing, tenzij binnen zes maanden een algemene verkiezing plaatsvindt.

Aantekening 4

Toelichting

Aantekening 1: geormerkte zetels

Indien de or in het or-reglement heeft vastgelegd dat bepaalde zetels zijn geormerkt, dient artikel 15, lid 1 te worden vervangen door navolgend alternatief:

Alternatief voor artikel 15 lid 1 in verband met geormerkte zetels

In geval van tussentijdse vacatures in de ondernemingsraad wijst de ondernemingsraad tot opvolger van het betrokken lid aan de kandidaat die volgens de uitslag van de verkiezing daarvoor als eerste in aanmerking komt. Betreft de vacature een geormerkte zetel, dan komt hiervoor als eerste een kandidaat uit de betreffende groep in aanmerking. Is er geen kandidaat uit de betreffende groep voorhanden, dan wordt de geormerkte zetel toegekend aan de kandidaat die daarvoor volgens de uitslag van de laatstgehouden verkiezing als eerste in aanmerking komt.

Aantekening 2: opvolging in het personenstelsel

In het personenstelsel is de opvolger de kandidaat die bij de laatste algemene verkiezing na de laatste gekozen kandidaat de meeste stemmen heeft gekregen. Indien er meer kandidaten in aanmerking komen, moet volgens artikel 13, lid 1 van het modelreglement (voor het personenstelsel) worden geloot. Ingeval een kandidaat weigert de vacature te vervullen, behoudt hij zijn rechten voor de vervulling van een eventuele volgende (tussentijdse) vacature.

Aantekening 3: opvolging in het lijstenstelsel

In het lijstenstelsel is de opvolger de kandidaat die voor een zetel in aanmerking zou zijn gekomen wanneer aan de lijst waarop het ‘uitgevallen’ or-lid kandidaat was gesteld, één zetel meer zou zijn toegekend. Is die lijst uitgeput, dan gaat de zetel volgens de systematiek van artikel 13, lid 1 naar een van de andere lijsten. Als alle lijsten uitgeput zijn, is een tussentijdse verkiezing noodzakelijk.

Aantekening 4: termijn

De termijn van zes maanden kan worden vervangen door een kortere (redelijk te achten) termijn.

2.7 Bezwaarregeling

Artikel 16

1. Iedere belanghebbende kan, binnen een week na de bekendmaking daarvan, bij de ondernemingsraad bezwaar maken tegen een besluit van de ondernemingsraad met betrekking tot:
  - a. de bepaling van de datum van de verkiezing en de tijdstippen van aanvang en einde van de stemming, zoals geregeld in artikel 6, lid 1;
  - b. de opstelling van het verkiezingsregister waarin de kiesgerechtigden en verkiesbare personen zijn opgenomen, zoals geregeld in artikel 7, lid 1;
  - c. de geldigheid van een kandidatenlijst, zoals geregeld in artikel 8;
  - d. de vaststelling van de uitslag van de verkiezing, zoals geregeld in artikel 13, lid 2;
  - e. de voorziening in een tussentijdse vacature, zoals geregeld in artikel 15.

Aantekening 1 en 3
2. De ondernemingsraad beslist zo spoedig mogelijk op het bezwaar en treft daarbij de voorzieningen die nodig zijn.

Aantekening 2 en 3

Toelichting

Aantekening 1: verschil bezwaarregeling en geschillenregeling

Deze regeling van bezwaar maken bij de or moet worden onderscheiden van de ‘algemene geschillenregeling’ van [artikel 36 WOR](#). De regeling van artikel 16 van het modelreglement beoogt een mogelijkheid te scheppen om de or te wijzen op vergissingen. Te denken valt aan het bezwaar dat iemand ten onrechte niet vermeld staat in het verkiezingsregister, of ten onrechte juist wel. In veruit de meeste gevallen kan – en zal – de or dan zulke vergissingen herstellen. Mochten de problemen echter niet op deze wijze oplosbaar zijn, dan staat altijd nog de weg open van de algemene geschillenregeling van [artikel 36 WOR](#). Alvorens of in plaats van een procedure te starten bij de kantonrechter kan ook de bedrijfscommissie om bemiddeling worden gevraagd. Indien bemiddeling niet slaagt, geeft de bedrijfscommissie partijen een advies over de oplossing van het geschil. Deze procedure is niet wettelijk verplicht, maar verdient wel aanbeveling en is kosteloos.

Aantekening 2: snel beslissen en snel handelen

Meestal is in deze situaties snel beslissen en snel handelen noodzakelijk: de or dient met spoed een beslissing te nemen op het bezwaar. Bij gegrondheid daarvan dient hij – eveneens met spoed – de noodzakelijke voorzieningen te treffen. ‘Noodzakelijke voorzieningen’ kunnen voorzieningen van allerlei aard zijn, zoals een aanpassing of versoepeling van in acht te nemen termijnen, en het doen van openbare mededelingen over herstel van vergissingen. Brengt de voorziening die door de or op een bezwaar getroffen is, verandering in wat hij eerder heeft bekendgemaakt, dan dient de or die verandering niet alleen aan betrokkene, maar ook in de onderneming bekend te maken.

Aantekening 3: indienen bezwaar bij verkiezingscommissie

Ingeval de or de organisatie van de verkiezing heeft opgedragen aan een verkiezingscommissie, kan het bezwaar ook worden ingediend bij die commissie, die het vervolgens, voorzien van haar commentaar, voorlegt aan de or.

2.8 Werkwijze en secretariaat van de ondernemingsraad

Artikel 17

1. De ondernemingsraad komt in vergadering bijeen:
  - a. op verzoek van de voorzitter;
  - b. op gemotiveerd verzoek van ten minste twee leden.

Aantekening 1 en 2

2. De voorzitter bepaalt tijd en plaats van de vergadering.
Een vergadering op verzoek van leden van de ondernemingsraad wordt gehouden binnen veertien dagen nadat hun verzoek daartoe door de voorzitter is ontvangen.
3. De secretaris doet op schriftelijke of elektronische wijze mededeling van de vergadering aan de leden van de ondernemingsraad. Deze mededeling vindt, behalve in spoedeisende gevallen, niet later plaats dan zeven dagen voor de vergadering.

Aantekening 3

4. Een vergadering kan slechts plaatsvinden indien de meerderheid van de leden van de ondernemingsraad, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het reglement, aanwezig is.
Aantekening 4
5. Bij afwezigheid van de voorzitter en van diens plaatsvervanger kiest de ondernemingsraad uit de aanwezige leden een voorzitter voor de vergadering.

Toelichting

Aantekening 1: organisatie or-vergadering

Lid 1 van artikel 17 bevat een formele regeling voor een vergadering van de or zelf. Onder de vergaderingen waarover het in dit artikel van het reglement gaat, zijn niet begrepen de zogenaamde overlegvergaderingen: de vergaderingen van de or en de ondernemer tezamen, die worden bedoeld en geregeld in [artikel 23 WOR](#). Over de vraag wanneer dergelijke overlegvergaderingen (moeten) worden gehouden, bevatten [artikel 23 WOR](#) zelf en daarnaast de artikelen [25](#), [27](#) en [30 WOR](#) afzonderlijke regelingen.

In dit verband is van belang dat [artikel 23a, lid 1 WOR](#) bepaalt dat een overlegvergadering slechts kan worden gehouden indien ten aanzien van de or wordt voldaan aan de bepalingen die ingevolge het or-reglement gelden voor het houden van een or-vergadering.

De vereisten die het reglement stelt aan het houden van een or-vergadering hebben dus, voor zover het de or betreft, ook betekenis voor de overlegvergadering van de or met de ondernemer.

Niet-naleving door de or van de desbetreffende bepalingen van het reglement betekent in dat geval tegelijkertijd dat niet wordt voldaan aan de eisen die ([artikel 23a](#) van) de WOR stelt. De ondernemer kan van de or verlangen dat deze bij de overlegvergaderingen de reglementsbevestigingen voor het houden van een or-vergadering in acht neemt (zoals de bepaling van artikel 17, lid 4 ten aanzien van het quorum).

Aantekening 2: plaats, tijdstip en verzoek or-vergadering

Lid 1 van artikel 17 noemt onder a en b twee gevallen waarin een or-vergadering moet worden gehouden. Andere gevallen waarin de or een vergadering wenselijk acht, kunnen daaraan in het reglement door de or naar eigen inzicht worden toegevoegd. Zo is het mogelijk te bepalen dat de or bijeenkomt voorafgaand aan alle of aan bepaalde overlegvergaderingen. Bij ondernemingen waarvoor de zogenoemde structuurregeling geldt, is bijvoorbeeld denkbaar de bepaling dat de or (ook) in vergadering bijeenkomt om de vervulling van een vacature in de raad van commissarissen en de rechten en bevoegdheden die de or op dit punt heeft te bespreken. Zie verder ook bijlage A.

Het aantal van ‘ten minste twee’ leden in lid 1 onder b is slechts een voorbeeld. Naarmate de or een groter aantal leden telt, ligt het voor de hand om bij b ook een groter aantal leden of een bepaald deel van het aantal or-leden, bijvoorbeeld ‘ten minste een kwart van de leden’ in te vullen. Onder een ‘gemotiveerd verzoek’ moet worden verstaan een verzoek dat ten minste aangeeft welk onderwerp de verzøkende leden in de verlangde or-vergadering aan de orde willen stellen.

Aantekening 3: bijeenroepen

De tweede zin van lid 3 noemt voor het bijeenroepen een termijn van zeven dagen. Deze termijn houdt verband met [artikel 14, lid 2 onder g WOR](#), dat voorschrijft dat de leden van de or, behoudens in spoedeisende gevallen, niet later dan zeven dagen vóór de vergadering in kennis dienen te worden gesteld van de agenda voor die vergadering.

Als regel dient de agenda dan ook samen met de oproep voor de vergadering te worden meegezonden, zodat de leden van de or daarvan tijdig kunnen kennisnemen en zich daarop kunnen voorbereiden. Zie over de ‘secretaris van de or’ ook de aantekeningen bij [artikel 18](#) van dit modelreglement.

Aantekening 4: vergaderquorum

Lid 4 regelt het quorum voor de vergadering; dit wil zeggen het aantal leden dat ten minste aanwezig moet zijn, wil een rechtsgeldige vergadering kunnen worden gehouden. Hiertoe dient ten minste de meerderheid van de leden aanwezig te zijn. Met een ‘meerderheid van de leden’ is bedoeld een meerderheid van het aantal leden dat de or telt volgens artikel 2, lid 1 van het reglement. Dat betekent dat het feitelijk gaat om het aantal zetels in de or en dat daarbij dus ook de vacante zetels worden meegeteld.

Het vereiste quorum kan, in plaats van met ‘de meerderheid’ ook in een getal worden aangeduid. Lid 4 noemt dan concreet het aantal leden dat die meerderheid vormt.

In het reglement kan nader worden omschreven wat onder ‘aanwezigheid’ mede kan worden verstaan. Zo is het denkbaar hier een ruimere invulling aan te geven, onder andere door de huidige mogelijkheden van werken op afstand, conference call, videoverbinding, elektronisch discussieplatform en dergelijke.

De regel die artikel 17 geeft voor het quorum moet worden onderscheiden van de bepaling inzake de ‘meerderheid van stemmen’ die vereist is voor door de or te nemen besluiten. Zie hierna artikel 20 en [aantekening 1](#) daarbij.

Artikel 18

1. De ondernemingsraad benoemt een secretaris.
Aantekening 1
2. De secretaris is belast met het bijeenroepen van de ondernemingsraad, het opmaken van de agenda en het opstellen van het verslag van de vergadering en met het voeren en beheren van de correspondentie van de ondernemingsraad.
Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: secretaris or

[Artikel 14 WOR](#) schrijft voor dat het reglement voorzieningen inzake het secretariaat van de or moet bevatten. Zulke voorzieningen betreffen onder meer de benoeming en de taak van de secretaris.

De or zal in het algemeen een van zijn leden kiezen tot zijn secretaris. Met ‘de secretaris van de or’ (de bestuurlijk secretaris) wordt dan ook meestal deze persoon bedoeld die door de or uit zijn midden is gekozen. Het komt nogal eens voor dat de

ondernemer aan de or een andere in of voor de onderneming werkzame persoon, niet zijnde or-lid, als secretaris 'toevoegt'. Deze persoon wordt veelal aangeduid als de 'ambtelijk secretaris'. De or kan, in plaats van een van zijn leden, deze persoon tot 'secretaris van de or' benoemen, bijvoorbeeld als geen van de or-leden voor het secretariaat beschikbaar is. Waar elders in dit voorbeeldreglement ondernemingsraden wordt gesproken van 'de secretaris van de or' of van 'de secretaris' is bedoeld degene die voor de or daadwerkelijk als zijn secretaris fungeert. In de praktijk fungeert de door de ondernemer toegevoegde secretaris echter meestal naast de (bestuurlijk) secretaris van de or. Deze ambtelijk secretaris verricht dan onder verantwoordelijkheid van de secretaris van de or werkzaamheden ten behoeve van (het secretariaat van) de or. In dit verband is van belang dat de ondernemer, behalve aan de or zelf en zijn commissies, ook aan de door hem toegevoegde secretaris het gebruik van de in [artikel 17 WOR](#) bedoelde faciliteiten toestaat.

De door de ondernemer toegevoegde secretaris geniet eveneens bescherming tegen benadeling en ontslag ([artikel 21 WOR](#) en [artikel 7:670 BW](#)). Zie over afspraken tussen ondernemer en or over aan het secretariaat ter beschikking te stellen voorzieningen ook bijlage A.

Aantekening 2: secretaris overlegvergadering

De secretaris van de or is tevens secretaris van de overlegvergadering, tenzij ondernemer en or samen een andere persoon als secretaris van de overlegvergadering aanwijzen ([artikel 23a, lid 3 WOR](#)).

Artikel 19

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter voor iedere vergadering een agenda op. Ieder lid van de ondernemingsraad kan de secretaris verzoeken een onderwerp op de agenda te plaatsen.
2. De secretaris brengt de agenda ter kennis van de leden van de ondernemingsraad en van de ondernemer en bevordert, zoveel als in zijn vermogen ligt, dat de in de onderneming werkzame personen van de agenda kunnen kennisnemen. Behalve in spoedeisende gevallen geschiedt de bekendmaking van de agenda niet later dan zeven dagen vóór de vergadering van de ondernemingsraad.

Aantekening 1 en 2

Toelichting

Aantekening 1: agenda

Zie over de 'secretaris van de or' ook de aantekeningen bij [artikel 18](#).

Aantekening 2: bekendmakingstermijn agenda

De termijn van zeven dagen is gebaseerd op [artikel 14, lid 2 onder g WOR](#). Zie ook [artikel 17, lid 3 van dit modelreglement](#) en [aantekening 3](#) daarbij.

Artikel 20

3. De ondernemingsraad beslist bij meerderheid van stemmen. Voor de bepaling of aan dit voorschrift wordt voldaan, tellen de blanco stemmen niet mee.

Aantekening 1

4. Over zaken wordt mondeling en over personen wordt schriftelijk gestemd.
5. Indien bij een besluit met betrekking tot de benoeming van een persoon geen van de kandidaten bij de eerste stemming de meerderheid haalt, vindt herstemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de eerste stemming de meeste stemmen kregen. Bij deze herstemming is degene die de meeste stemmen heeft gekregen, gekozen. Indien de stemmen staken beslist het lot.

Aantekening 1, 2 en 3

4. Bij staking van stemmen over een voorstel tot een door de ondernemingsraad te nemen besluit dat geen betrekking heeft op een te benoemen persoon, wordt dit voorstel op de eerstvolgende vergadering opnieuw aan de orde gesteld. Indien dan wederom de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Toelichting

Aantekening 1: beslissen met meerderheid van stemmen

‘Bij meerderheid’ betekent dat meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen zich voor het voorstel uitspreekt. Het reglement kan voorschrijven dat over bepaalde – in het reglement aan te wijzen – belangrijke besluiten niet bij ‘gewone’ meerderheid wordt beslist, maar dat een ‘gekwalificeerde’ meerderheid nodig is: bijvoorbeeld tweederde van de uitgebrachte stemmen. Voor het geval de or niet stemt over één voorstel, maar bij stemming moet kiezen uit verschillende alternatieve voorstellen, kan hij ervoor kiezen dat voor zijn besluit juist geen meerderheid van stemmen is vereist. In het reglement wordt dan bepaald dat het voorstel dat de meeste stemmen krijgt, is aangenomen. Een en ander geldt zowel voor stemmingen over personen als voor stemmingen over zaken.

Aantekening 2: besluiten over personen

Besluiten van de or over personen kunnen betrekking hebben op de benoeming van een persoon in een or-commissie of in een functie binnen de or zelf (voorzitter, secretaris).

In dit geval benoemt de or zelf. Besluiten van de or over personen kunnen ook betrekking hebben op benoeming van een persoon voor een functie binnen de onderneming of een daaraan gerelateerde instelling of rechtspersoon. Hierbij kan het gaan om een benoeming door de or zelf (zie bijvoorbeeld [artikel 29 WOR](#)) of om de situatie waarin een andere instantie bevoegd is tot benoeming, maar de or ten aanzien van die benoeming een voordracht kan doen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de benoeming van commissarissen op grond van de structuurregeling.

Aantekening 3: beslissen met andere meerderheid

Lid 3 gaat er vanuit dat in lid 1 van artikel 20 is bepaald dat de or bij (gewone) meerderheid beslist. Indien lid 1, overeenkomstig de hiervoor in aantekening 1 genoemde mogelijkheden, voor bepaalde besluiten een andere meerderheid van stemmen voorschrijft, zal dit ook in de redactie van lid 3 (moeten) doorwerken.

Artikel 21

1. Zo spoedig mogelijk na iedere vergadering van de ondernemingsraad maakt de secretaris daarvan een verslag en zendt hij dit in concept toe aan de leden. De leden hebben de mogelijkheid – bij voorkeur gemotiveerd – bezwaar te maken tegen de inhoud van het verslag. De ondernemingsraad beslist over de inhoud van het verslag en stelt het vast in zijn eerstvolgende vergadering.

Aantekening 1

2. De secretaris maakt het verslag bekend aan de in de onderneming werkzame personen en aan de ondernemer. Het aan de in de onderneming werkzame personen bekend te maken verslag bevat geen gegevens waarover ingevolge [artikel 20 van de wet](#) geheimhouding moet worden betracht.

Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: verslag or-vergadering

Het verslag dat de secretaris maakt van de vergadering van de or dient een weergave te bevatten van de gevoerde discussies en een omschrijving van de genomen besluiten. De leden van de or hebben de mogelijkheid bezwaar te maken tegen de inhoud van het conceptverslag, in principe tot de eerstvolgende or-vergadering waarin indien nodig over de inhoud van het verslag wordt beslist en het verslag wordt vastgesteld. Bezwaren kunnen alleen betrekking hebben op de weergave van het besprokene en niet strekken tot wijziging van wat ter vergadering werkelijk is gezegd. In de praktijk zal de secretaris een conceptverslag openbaar maken dat al is aangepast naar aanleiding van gemaakte bezwaren van de leden. Het besprokene tijdens een

or-vergadering kan overigens op verschillende manieren kenbaar worden gemaakt. Zie ook aantekening 2.

Aantekening 2: bekendmaking

Voor bekendmaking van het verslag binnen de onderneming zijn verschillende methoden denkbaar, die kunnen variëren van het ter inzage leggen of het ophangen op prikborden tot beschikbaarstelling aan alle in de onderneming werkzame personen per interne post, al dan niet via de mail, intranet of op andere digitale wijze. De secretaris kiest voor een methode die de werknemers in staat stelt op eenvoudige en efficiënte wijze van het verslag kennis te nemen.

Het verslag zoals dat wordt bekendgemaakt aan de werknemers mag geen informatie bevatten over aangelegenheden waarover ingevolge [artikel 20 WOR](#) geheimhouding geldt; passages die daarop betrekking hebben, zullen in dit verslag moeten worden geschrapt. Dat geldt uiteraard niet voor het exemplaar van het verslag dat aan de ondernemer wordt verstrekt.

Met het opstellen van een verslag (eerst in concept en vervolgens definitief) zal veelal enige tijd zijn gemoeid. Het is daarom verstandig dat de secretaris spoedig na de or-vergadering een kort bericht uitgeeft over de voornaamste punten die zijn besproken en/of besloten, uiteraard met inachtneming van de geheimhoudingsplicht.

Artikel 22

1. De secretaris stelt jaarlijks vóór ..... een verslag op van de werkzaamheden van de ondernemingsraad en van de commissies van de ondernemingsraad in het afgelopen jaar. Dit verslag behoeft de goedkeuring van de ondernemingsraad.
Aantekening 1
2. De secretaris maakt het jaarverslag na de goedkeuring van de ondernemingsraad bekend aan de ondernemer en aan de in de onderneming werkzame personen.

Toelichting

Aantekening 1: or-jaarverslag

De reglementsbepaling over het jaarverslag en de bekendmaking ervan vindt haar basis in [artikel 14, lid 2 onder h WOR](#). Het is wenselijk dat het jaarverslag verschijnt binnen een redelijke termijn na afronding van het zittingsjaar van de or (dat niet hoeft samen te vallen met het kalenderjaar). Het reglement kan een uiterste datum aangeven waarop het jaarverslag gereed moet zijn. Daarbij zal dan enerzijds rekening moeten worden gehouden met de wenselijkheid dat op niet al te lange termijn verslag wordt uitgebracht en anderzijds met het feit dat het maken en publiceren van een jaarverslag nu eenmaal tijd vergt.

Een en ander staat ter beoordeling van de or zelf.

2.9 Slotbepaling

Artikel 23

1. Dit reglement kan worden gewijzigd en aangevuld bij besluit van de ondernemingsraad.
Aantekening 1
2. Voorafgaand aan de vaststelling van de wijziging of aanvulling, stelt de ondernemingsraad de ondernemer in de gelegenheid daarover zijn standpunt kenbaar te maken.
Aantekening 2
3. In de vergadering waarin wordt besloten het reglement te wijzigen of aan te vullen, dient ten minste tweederde van het aantal leden van de ondernemingsraad, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het reglement, aanwezig te zijn.
Aantekening 3 en 5
4. Een dergelijk besluit behoeft een meerderheid van ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen. Voor de bepaling of aan dit voorschrift is voldaan, tellen blanco stemmen niet mee.
Aantekening 4 en 5
5. De ondernemingsraad maakt de wijziging of aanvulling bekend aan de in de onderneming werkzame personen en verstrekt een afschrift daarvan aan de ondernemer.
Aantekening 2

Aantekening 1: wijziging en aanvulling definitieve reglement

Bovenstaand artikel dient niet te worden opgenomen in het voorlopige reglement voor de or: het voorlopige reglement kan de or niet wijzigen, aangezien dit door de ondernemer wordt opgesteld. De or vervangt het voorlopige reglement zo spoedig mogelijk nadat op basis van dat reglement de eerste or is gekozen door het 'definitieve' reglement. In de praktijk zal hij voor het definitieve reglement het voorlopige reglement als uitgangspunt nemen. Daarbij moet de or dan wel in de gaten houden dat hij in het definitieve reglement artikel 23 (dat in het voorlopige reglement immers ontbreekt) alsnog toevoegt: het definitieve reglement dient altijd een bepaling als de bovenstaande slotbepaling te bevatten.

Niet alle in het reglement aan te brengen wijzigingen kunnen direct worden geëffectueerd. Zo kan de zittende or de lopende zittingsperiode niet wijzigen en het aantal or-zetels gedurende de zittingsperiode niet aanpassen.

Aantekening 2: standpunt ondernemer

Deze bepalingen vloeien voort uit [artikel 8, lid 1 WOR](#). Zie hierover ook de [Inleiding onder 1.3](#).

Aantekening 3: gekwalificeerd quorum

Lid 3 gaat over het zogenoemde quorum: het aantal or-leden dat aanwezig moet zijn om een rechtsgeldige or-vergadering te kunnen houden. Het is verstandig om te bepalen dat voor een wijziging van het reglement niet de gewone meerderheid, maar een gekwalificeerde meerderheid van de or-leden ter vergadering aanwezig dient te zijn. Een reglementswijziging kan immers belangrijke gevolgen hebben (denk bijvoorbeeld aan de zittingstermijn van de or).

De in lid 3 opgenomen meerderheid van tweederde van het aantal OR-leden is een voorbeeld. De or kan in lid 3 ook kiezen voor een andere gekwalificeerde meerderheid, bijvoorbeeld drie vierde. Zie ook [aantekening 4](#) bij artikel 17.

Aantekening 4: gekwalificeerde meerderheid van stemmen

Het ligt in de rede dat wijziging van het reglement niet plaatsvindt met gewone meerderheid van stemmen, maar dat daarvoor een gekwalificeerde meerderheid van het aantal uitgebrachte stemmen vereist is. Ook hier is de meerderheid van twee derde van het aantal uitgebrachte stemmen een voorbeeld. De or kan ook kiezen voor een andere gekwalificeerde meerderheid, bijvoorbeeld drie vierde. Zie ook [aantekening 1](#) bij artikel 20.

Aantekening 5: cumulatie

De or dient erop bedacht te zijn dat de leden 3 en 4 cumuleren: er dient ter vergadering een gekwalificeerd quorum aanwezig te zijn én de wijziging van het reglement behoeft een gekwalificeerde meerderheid van de door de aanwezige leden uitgebrachte stemmen

Modelreglements-
bepalingen inzake
kiesgroepen

3 Modelreglementsbe­palingen inzake kies­groepen

3.1 Algemene toelichting

Dit hoofdstuk van het *Voorbeeldreglement ondernemingsraden* is van belang indien in het reglement voor de ondernemingsraad (or) het zogenoemde kies­groepen­­systeem wordt opgenomen.

Het hiervoor in [hoofdstuk 2](#) opgenomen modelreglement voor de or gaat uit van het systeem waarbij de or in zijn geheel door het personeel van de gehele onderneming wordt gekozen.

[Artikel 9, lid 3 WOR](#) biedt de or de mogelijkheid om voor de verkiezing van leden van de or het kies­groepen­stelsel toe te passen. Bij een kies­groepen­stelsel worden voor bepaalde groepen van in de onderneming werkzame personen dan wel voor bepaalde – al dan niet verspreide – onderdelen van de onderneming, afzonderlijke kandidatenlijsten ingediend. Denk bijvoorbeeld aan kantoor, magazijn, productie, verkoop of afzonderlijke vestigingen van de onderneming. Het is dan de bedoeling dat door elk van die groepen of (het personeel in) die onderdelen – kies­groepen genoemd – een in het reglement te bepalen aantal leden van de or wordt gekozen. De or bestaat dan uit vertegenwoordigers van die verschillende kies­groepen. De or moet dus beslissen of hij in zijn geheel gekozen wordt door alle in de onderneming werkzame personen of dat de in de onderneming werkzame personen worden verdeeld in kies­groepen.

Wordt het kies­groepen­­systeem ingevoerd, dan dient het reglement de kies­groepen met name te noemen en duidelijk te omschrijven. Daarnaast moet in het reglement het aantal or-leden dat door en uit de verschillende kies­groepen is te kiezen, worden aangegeven. Het kies­groepen­­systeem dient zodanig te worden opgezet dat elk personeelslid tot een kies­groep behoort (maar ook niet meer dan één).

3.2 Modelreglement inzake kies­groepen

Hierna is het modelreglement inzake kies­groepen opgenomen waarbij één reglements­­bepaling (artikel) van een toelichting is voorzien. Voor een toelichting bij de reglements­­bepalingen die hierna niet in toelichtende zin aan bod komen, wordt volstaan met een verwijzing naar de toelichtingen die bij de desbetreffende artikelen in hoofdstuk 2 zijn opgenomen. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de alge-

mene toelichting in [paragraaf 2.5.1](#) en de aantekeningen bij de artikelen 11 t/m 13 in het [personenstelsel](#), respectievelijk het [lijststelsel](#) (paragraaf 2.5.2).

De doorlopende tekst van het modelreglement inzake kiesgroepen (zonder toelichting) kan als Word-document worden gedownload van de [SER-website](#) en is te gebruiken om het eigen reglement in te vullen

Begripsbepalingen

Artikel 1

Dit reglement verstaat onder:

- a. de ondernemer: (naam);
- b. de onderneming: (naam);
- c. de wet: de Wet op de ondernemingsraden (WOR);
- d. de [bedrijfscommissie](#): (naam bevoegde bedrijfscommissie);
- e. werknemersorganisaties: verenigingen van werknemers zoals bedoeld in [artikel 9, lid 2 onder a van de wet](#).

Samenstelling

Artikel 2

1. De ondernemingsraad bestaat uit leden die worden gekozen door en uit de volgende kiesgroepen: ..... leden worden gekozen door en uit de groep/het onderdeel .....; ..... leden worden gekozen door en uit de groep/het onderdeel ..... (et cetera).

Aantekening 1 en 2

2. De ondernemingsraad kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
3. De voorzitter, of bij diens verhindering de plaatsvervangend voorzitter, vertegenwoordigt de ondernemingsraad in rechte.

Toelichting

Aantekening 1: zetelverdeling kiesgroepen

Bij de zetelverdeling over de kiesgroepen dient zo veel mogelijk rekening te worden gehouden met de omvang van de verschillende kiesgroepen. Naarmate de kiesgroep meer in de onderneming werkzame personen telt, kan zij ook meer leden in de or kiezen.

Aantekening 2: duidelijke vermelding

De groep van personen, respectievelijk het desbetreffende onderdeel wordt vermeld, zo mogelijk met naam, en in elk geval met een omschrijving waaruit duidelijk blijkt voor welke groep, respectievelijk welk onderdeel de kiesgroep is ingesteld.

Zittingsduur**Artikel 3**

1. De leden van ondernemingsraad treden om de ..... jaar tegelijk af.
2. De aftredende leden zijn direct herkiesbaar.

Vorbereiding van de verkiezing**Artikel 4**

1. De organisatie van de verkiezing van de leden van de ondernemingsraad geschiedt onder verantwoordelijkheid van de ondernemingsraad.
2. De ondernemingsraad kan de organisatie van de verkiezing opdragen aan een commissie.

Actief en passief kiesrecht**Artikel 5**

1. Kiesgerechtigd zijn de personen die op de verkiezingsdatum gedurende ten minste drie maanden in de onderneming werkzaam zijn.
2. Verkiesbaar tot lid van de ondernemingsraad zijn de personen die op de verkiezingsdatum gedurende ten minste drie maanden in de onderneming werkzaam zijn.

Datum verkiezing

Artikel 6

1. De ondernemingsraad bepaalt na overleg met de ondernemer de datum van de verkiezing, alsmede de tijdstippen van aanvang en einde van de stemming. De secretaris van de ondernemingsraad doet van een en ander mededeling aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties. Tussen het doen van deze mededeling en de datum waarop de verkiezing wordt gehouden, liggen ten minste dertien weken.
2. De datum van de verkiezing ligt niet eerder dan vier weken en niet later dan twee weken voor de afloop van de zittingsperiode van de aftredende leden van de ondernemingsraad.
3. De ondernemingsraad of de door hem ingestelde verkiezingscommissie kan zich bij de verkiezing laten bijstaan door een of meer stembureaus, die elk bestaan uit ten hoogste drie in de onderneming werkzame personen.

Kandidaatstelling

Artikel 7

1. Uiterlijk negen weken voor de verkiezingsdatum stelt de ondernemingsraad per kiesgroep een verkiezingsregister op en neemt daarin op alle in de onderneming werkzame personen die op de verkiezingsdatum kiesgerechtigd, respectievelijk verkiesbaar zijn. De ondernemingsraad bericht alle in de onderneming werkzame personen dat het verkiezingsregister is opgesteld.
2. Kandidaatstelling geschiedt per kiesgroep door indiening van een lijst van een of meer kandidaten bij de secretaris van de ondernemingsraad. Deze verstrekt een gedagtekend bewijs van ontvangst op naam van degene die de lijst heeft ingediend.
3. Tot uiterlijk zes weken voor de verkiezingsdatum kunnen werknemersorganisaties, die tot een kiesgroep behorende kiesgerechtigde personen onder hun leden tellen, voor die kiesgroep kandidatenlijsten indienen.
4. Binnen een week nadat de in lid 3 bedoelde termijn is verstreken, maakt de ondernemingsraad bekend welke werknemersorganisaties kandidatenlijsten hebben ingediend en voor welke kiesgroepen.

5. Na de in het vorige lid bedoelde bekendmaking kunnen een of meer kiesgerechtigde werknemers die geen lid zijn van een werknemersorganisatie welke kandidaten heeft gesteld, kandidatenlijsten indienen voor de kiesgroep waartoe zij behoren.
6. Tot uiterlijk drie weken voor de verkiezingsdatum kunnen de in lid 5 bedoelde kandidatenlijsten bij de secretaris van de ondernemingsraad worden ingediend.
7. Bij elke kandidatenlijst wordt van iedere daarop voorkomende kandidaat een schriftelijke verklaring overgelegd dat deze de kandidatuur aanvaardt.
8. De naam van de kandidaat mag slechts op één kandidatenlijst voorkomen.

Artikel 8

1. De ondernemingsraad onderzoekt of de ingediende kandidatenlijsten en de kandidaten die daarop voorkomen, voldoen aan de vereisten van de wet en van dit reglement. De vakbondslijsten en de vrije lijsten worden gelijktijdig gecontroleerd.
2. De ondernemingsraad verklaart een kandidatenlijst die niet voldoet aan de in het vorige lid bedoelde vereisten, ongeldig en doet hiervan onmiddellijk schriftelijk en met opgave van redenen mededeling aan degene(n) door wie de lijst is ingediend. Gedurende één week na deze mededeling bestaat de gelegenheid de lijst aan de gestelde vereisten aan te passen.
3. De kandidatenlijsten worden gelijktijdig en uiterlijk twee weken voor de verkiezingsdatum door de ondernemingsraad aan de in de onderneming werkzame personen bekendgemaakt.

Wijze van stemmen bij verkiezingen

Artikel 9

Indien er in een kiesgroep niet meer kandidaten zijn gesteld dan er voor die kiesgroep plaatsen zijn te vervullen, vindt er in die kiesgroep geen verkiezing plaats en worden de gestelde kandidaten geacht te zijn gekozen.

Artikel 10

1. De verkiezing geschiedt bij geheime schriftelijke stemming.
2. Op de dag van de verkiezing wordt door of namens de ondernemingsraad, op de door hem daarvoor aangewezen plaatsen, aan iedere kiesgerechtigde persoon een gewaarmerkt stembiljet uitgereikt. Op dit stembiljet staan voor elke kiesgroep de kandidaten voor die kiesgroep vermeld. Direct na invulling deponeert de kiesgerechtigde persoon dit stembiljet in een daartoe bestemde bus, tenzij het stembiljet per post wordt verzonden.
3. Iedere kiesgerechtigde persoon kan voor ten hoogste twee andere kiesgerechtigde personen een stembiljet invullen, mits hij door deze personen schriftelijk daartoe is gemachtigd.

3.2.1 De artikelen 11 t/m 13 in het kiesgroepensysteem voor het personenstelsel en het lijstenstelsel

Zie ook in [hoofdstuk 2](#) de Algemene toelichting in [paragraaf 2.5.1](#), en de aantekeningen in [paragraaf 2.5.2](#).

Personenstelsel	Lijstenstelsel
Artikel 11 Iedere kiesgerechtigde persoon wijst op het stembiljet zoveel kandidaten aan als er voor die kiesgroep zetels in de ondernemingsraad te bezetten zijn.	Artikel 11 Iedere kiesgerechtigde persoon brengt één stem uit.
Artikel 12 <ol style="list-style-type: none"> 1 Na het einde van de stemming stelt de ondernemingsraad het aantal geldige stemmen vast dat op elke kandidaat is uitgebracht. 2 Ongeldig zijn de stembiljetten:<ol style="list-style-type: none"> a. die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt; b. waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt; c. waarop niet het vereiste aantal stemmen is uitgebracht; d. waarop andere aantekeningen voorkomen dan de uitgebrachte stemmen.	Artikel 12 <ol style="list-style-type: none"> 1 Na het einde van de stemming stelt de ondernemingsraad het aantal geldige stemmen vast dat op elke kandidatenlijst en op elke daarop voorkomende kandidaat is uitgebracht. 2 Ongeldig zijn de stembiljetten:<ol style="list-style-type: none"> a. die niet door of namens de ondernemingsraad zijn gewaarmerkt; b. waaruit niet duidelijk de keuze van de stemgerechtigde blijkt; c. waarop meer dan één stem is uitgebracht; d. waarop andere aantekeningen voorkomen dan de uitgebrachte stemmen.

Personenstelsel	Lijstenstelsel
<p>Artikel 13</p> <p>1 Gekozen zijn de kandidaten die per kiesgroep achtereenvolgens het hoogste aantal stemmen hebben gekregen. Indien er voor de laatste te bezetten zetel(s) meer kandidaten zijn die een gelijk aantal stemmen hebben gekregen, beslist het lot.</p> <p>2 De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en bekendgemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties die kandidaten hebben voorgedragen.</p>	<p>Artikel 13</p> <p>1 Ter bepaling van de uitslag van de verkiezing berekent de ondernemingsraad voor elke kiesgroep in de eerste plaats de kiesdeler, door het aantal in de kiesgroep geldig uitgebrachte stemmen te delen door het aantal door de kiesgroep in de ondernemingsraad te bezetten zetels. Vervolgens worden aan iedere kandidatenlijst per kiesgroep zoveel zetels toegewezen als de kiesdeler begrepen is in het aantal op die lijst uitgebrachte geldige stemmen. Zetels die op deze wijze niet kunnen worden vervuld, worden achtereenvolgens toegekend aan de lijsten met de meeste reststemmen. Stemmen uitgebracht op een lijst die de kiesdeler niet haalde, gelden – indien ten minste driekwart van de kiesdeler is gehaald – ook als reststemmen. Bij een gelijke hoeveelheid reststemmen van twee of meer lijsten beslist het lot welke lijst het eerst een restzetel krijgt. De zetels die aan een lijst zijn toegewezen, worden toegewezen aan de daarop staande kandidaten. Dit gebeurt in de volgorde waarop zij op de lijst voorkomen, met dien verstande dat een kandidaat die persoonlijk de kiesdeler heeft gehaald, in ieder geval is gekozen.</p>
	<p>Indien bij de toepassing van deze bepalingen aan een lijst meer zetels toekomen dan er kandidaten zijn, gaat/gaan de zetel of zetels die niet vervuld kan/kunnen worden over op een of meer van de overige lijsten, waarop kandidaten voorkomen aan wie geen zetel is toegewezen.</p>
	<p>2 De uitslag van de verkiezing wordt door de ondernemingsraad vastgesteld en bekendgemaakt aan de ondernemer, aan de in de onderneming werkzame personen en aan de werknemersorganisaties, die kandidatenlijsten hebben ingediend.</p>

3.2.2 Overige bepalingen

Bewaartermijn stembiljetten

Artikel 14

De gebruikte stembiljetten worden door de secretaris van de ondernemingsraad in een gesloten envelop bewaard en drie maanden na de datum van de verkiezingsuitslag vernietigd.

Tussentijdse vacatures

Artikel 15

1. In geval van een tussentijdse vacature in de ondernemingsraad wijst de ondernemingsraad tot opvolger van het betrokken lid aan de kandidaat die voor de betrokken kiesgroep volgens de uitslag van de laatstgehouden verkiezing daarvoor als eerste in aanmerking komt.
2. De aanwijzing geschiedt binnen een maand na het ontstaan van de vacature. Artikel 13, lid 2 van dit reglement is van overeenkomstige toepassing.
3. Indien er geen opvolger als bedoeld in het eerste lid van dit artikel beschikbaar is, wordt in de vacature voorzien door het houden van een tussentijdse verkiezing in de betrokken kiesgroep, tenzij binnen zes maanden een algemene verkiezing plaatsvindt.

Bezwaarregeling

Artikel 16

1. Iedere belanghebbende kan, binnen een week na de bekendmaking daarvan, bij de ondernemingsraad bezwaar maken tegen een besluit van de ondernemingsraad met betrekking tot:
  - a. de bepaling van de datum van de verkiezing en de tijdstippen van aanvang en einde van de stemming, zoals geregeld in artikel 6, lid 1;
  - b. de opstelling van het verkiezingsregister waarin kiesgerechtigde en verkiesbare personen zijn opgenomen, zoals geregeld in artikel 7, lid 1;
  - c. de geldigheid van een kandidatenlijst, zoals geregeld in artikel 8;
  - d. de vaststelling van de uitslag van de verkiezing, zoals geregeld in artikel 13, lid 2;
  - e. de voorziening in een tussentijdse vacature, zoals geregeld in artikel 15.
2. De ondernemingsraad beslist zo spoedig mogelijk op het bezwaar en treft de voorzieningen die nodig zijn.

Organiseren or-vergadering

Artikel 17

1. De ondernemingsraad komt in vergadering bijeen:
  - a. op verzoek van de voorzitter;
  - b. op gemotiveerd verzoek van ten minste twee leden.
2. De voorzitter bepaalt tijd en plaats van de vergadering.
Een vergadering op verzoek van leden van de ondernemingsraad wordt gehouden binnen veertien dagen nadat hun verzoek daartoe door de voorzitter is ontvangen.
3. De secretaris doet op schriftelijke of elektronische wijze mededeling van de vergadering aan de leden van de ondernemingsraad. Deze mededeling vindt, behalve in spoedeisende gevallen, niet later plaats dan zeven dagen voor de vergadering.
4. Een vergadering kan slechts plaatsvinden indien de meerderheid van de leden van de ondernemingsraad, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het reglement, aanwezig is.
5. Bij afwezigheid van de voorzitter en diens plaatsvervanger kiest de ondernemingsraad uit de aanwezige leden een voorzitter voor de vergadering.

Secretaris van de or

Artikel 18

1. De ondernemingsraad benoemt een secretaris.
2. De secretaris is belast met het bijeenroepen van de ondernemingsraad, het opmaken van de agenda en het opstellen van het verslag van de vergadering, en met het voeren en beheren van de correspondentie van de ondernemingsraad.

Agenda

Artikel 19

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter voor iedere vergadering een agenda op. Ieder lid van de ondernemingsraad kan de secretaris verzoeken een onderwerp op de agenda te plaatsen.
2. De secretaris brengt de agenda ter kennis van de leden van de ondernemingsraad en van de ondernemer en bevordert, zoveel als in zijn vermogen ligt, dat de in de onderneming werkzame personen van de agenda kunnen kennisnemen. Behalve in spoedeisende gevallen geschiedt de bekendmaking van de agenda niet later dan zeven dagen vóór de vergadering van de ondernemingsraad.

Beslissen in de or

Artikel 20

1. De ondernemingsraad beslist bij meerderheid van stemmen. Voor de bepaling of aan dit voorschrift wordt voldaan, tellen de blanco stemmen niet mee.
2. Over zaken wordt mondeling en over personen wordt schriftelijk gestemd.
3. Indien bij een besluit met betrekking tot de benoeming van een persoon geen van de kandidaten bij de eerste stemming de meerderheid haalt, vindt herstemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de eerste stemming de meeste stemmen kregen. Bij deze herstemming is degene die de meeste stemmen heeft gekregen, gekozen. Indien de stemmen staken, beslist het lot.
4. Bij staking van stemmen over een voorstel tot een door de ondernemingsraad te nemen besluit dat geen betrekking heeft op een te benoemen persoon, wordt dit voorstel op de eerstvolgende vergadering opnieuw aan de orde gesteld. Indien dan wederom de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Verslag van de or-vergadering

Artikel 21

1. Zo spoedig mogelijk na iedere vergadering van de ondernemingsraad maakt de secretaris daarvan een verslag en zendt hij dit in concept toe aan de leden. De leden hebben de mogelijkheid – bij voorkeur gemotiveerd – bezwaar te maken tegen de inhoud van het verslag. De ondernemingsraad beslist over de inhoud van het verslag en stelt het vast in zijn eerstvolgende vergadering.

2. De secretaris maakt het verslag bekend aan de in de onderneming werkzame personen en aan de ondernemer. Het aan de in de onderneming werkzame personen bekend te maken verslag bevat geen gegevens waarover ingevolge [artikel 20 van de wet](#) geheimhouding moet worden betracht.

Jaarverslag van de or

Artikel 22

1. De secretaris stelt jaarlijks vóór ..... een verslag op van de werkzaamheden van de ondernemingsraad en van de commissies van de ondernemingsraad in het afgelopen jaar. Dit verslag behoeft de goedkeuring van de ondernemingsraad.
2. De secretaris maakt het jaarverslag na de goedkeuring van de ondernemingsraad bekend aan de ondernemer en aan de in de onderneming werkzame personen.

Wijziging en aanvulling van het or-reglement

Artikel 23

1. Dit reglement kan worden gewijzigd en aangevuld bij besluit van de ondernemingsraad.
2. Voorafgaand aan de vaststelling van de wijziging of aanvulling, stelt de ondernemingsraad de ondernemer in de gelegenheid daarover zijn standpunt kenbaar te maken.
3. In de vergadering waarin wordt besloten het reglement te wijzigen of aan te vullen, dient ten minste tweederde van het aantal leden van de ondernemingsraad, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het reglement, aanwezig te zijn.
4. Een dergelijk besluit behoeft een meerderheid van ten minste tweederde van de uitgebrachte stemmen. Voor de bepaling of aan dit voorschrift is voldaan, tellen blanco stemmen niet mee.
5. De ondernemingsraad maakt de wijziging of aanvulling bekend aan de in de onderneming werkzame personen en verstrekt een afschrift daarvan aan de ondernemer.

Modelreglement
cor/gor

4 Modelreglement cor/gor

4.1 Algemene toelichting

Cor en gor

In het geval van een samenwerkingsverband van ondernemingen (door één ondernemer in stand gehouden of deel uitmakend van een concern) stelt de ondernemer, indien dit bevorderlijk is voor een goede toepassing van de wet, een centrale ondernemingsraad (cor) in waarmee de leiding van het samenwerkingsverband overleg kan voeren over het gemeenschappelijk beleid ten aanzien van de betrokken ondernemingen. Een cor is een overkoepelend orgaan dat kan worden ingesteld voor alle ondernemingen die door een ondernemer in stand worden gehouden dan wel deel uitmaken van een concern ([artikel 33, lid 1 WOR](#)). Wanneer de overkoepelende ondernemingsraad (or) slechts voor een deel van de ondernemingen zal functioneren, is sprake van een groepsondernemingsraad (gor, [artikel 33, lid 2 WOR](#)).

De artikelen [34](#) en [35](#) WOR verklaren een groot aantal artikelen van de wet van overeenkomstige toepassing voor de cor en de gor, waaronder de artikelen [8 WOR](#) (het reglement) en [48 WOR](#) (het voorlopig reglement; zie hierna).

De cor en de gor bestaan (in beginsel alleen) uit leden die door de onderliggende ondernemingsraden zijn gekozen uit de leden van elk van die or's. Het cor/gor-reglement bepaalt het aantal leden dat uit elke or wordt gekozen. Zie hierna paragraaf 4.2.2, [aantekening 2](#) bij artikel 2.

De cor en de gor zijn alleen bevoegd ter zake van gemeenschappelijke aangelegenheden van de betrokken ondernemingen. Dit betekent dat de cor en de gor alleen onderwerpen mogen behandelen die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle of voor de meerderheid van de ondernemingen waarvoor de cor of de gor is ingesteld. Ten aanzien van die onderwerpen gaan de bevoegdheden van de betrokken or's automatisch over naar de cor of de gor. Daarnaast beschikken de cor en de gor ook over eigen bevoegdheden met betrekking tot het concern- of groepsbeleid (zoals bij het aangaan van een fusie).

Afzonderlijke reglementen

Voor elke cor of gor dient een afzonderlijk reglement te worden opgesteld. De hierna opgenomen modelbepalingen kunnen zowel gebruikt worden voor een cor- als voor een gor-reglement.

Voorlopig reglement

Net zoals dat geldt voor de or dient de ondernemer ook bij de cor en de gor, vóór instelling, een voorlopig reglement op te stellen ([artikel 48, lid 3 WOR](#)). Nadat zij zijn ingesteld, moeten de cor en de gor zelf een definitief reglement vaststellen ([artikel 34, lid 6 WOR](#), waarin [artikel 8](#) van overeenkomstige toepassing wordt verklaard). Hoewel [artikel 48 WOR](#) daartoe niet verplicht, ligt het voor de hand dat de ondernemer voor het opstellen van het voorlopig cor- of gor-reglement te rade gaat bij de al bestaande (g)or's die door de cor of de gor zullen worden overkoepeld. [Artikel 48 WOR](#) schrijft voor dat de ondernemer over het (ontwerp voor een) voorlopig reglement de betrokken werknemersorganisaties hoort.

Modelreglement or bruikbaar

Het in [hoofdstuk 2](#) opgenomen modelreglement voor de or is grotendeels ook bruikbaar voor het (voorlopig) reglement voor de cor of de gor. Voor enkele onderdelen zijn echter aangepaste teksten nodig.

Gemeenschappelijke or

De cor en de gor dienen niet te worden verward met de zogenoemde gemeenschappelijke ondernemingsraad als bedoeld in [artikel 3 WOR](#). Zie paragraaf 2.1, [aantekening 3](#) bij artikel 1.

4.2 Modelreglement cor/gor

Hierna is de integrale tekst van het modelreglement voor de cor en de gor met toelichting opgenomen. De toelichting is artikelsgewijs en per artikel nader onderverdeeld in een of meer aantekeningen. Voor een toelichting bij de reglementsbepalingen die hierna niet specifiek worden toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting die bij de desbetreffende artikelen in hoofdstuk 2 is opgenomen.

De doorlopende tekst van het modelreglement cor/gor (zonder toelichting) kan worden gedownload van de [SER-website](#) om te gebruiken voor het invullen van het eigen cor- of gor-reglement.

4.2.1 Begripsbepalingen

Artikel 1

Dit reglement verstaat onder:

- a. de ondernemer: (naam);
Aantekening 1
- b. de ondernemingen: (namen);
Aantekening 2
- c. de ondernemingsraden: de voor de hierboven genoemde ondernemingen ingestelde ondernemingsraden;
- d. de centrale ondernemingsraad (cor): de centrale ondernemingsraad voor de hierboven genoemde ondernemingen; ofwel, *indien van toepassing*: + de groepsondernemingsraad (gor): de groepsondernemingsraad voor de hierboven genoemde ondernemingen;
- e. de wet: de Wet op de ondernemingsraden (WOR);
- f. de [bedrijfscommissie](#): (naam bevoegde bedrijfscommissie).
Aantekening 3

Toelichting

Aantekening 1: de ondernemer

Voor het begrip ‘de ondernemer’ en de achter a. in te vullen gegevens wordt hier mede verwezen naar de in hoofdstuk 2 opgenomen toelichting bij artikel 1 van het modelreglement voor de or ([aantekening 1](#) en [aantekening 3](#)).

Een cor wordt ingesteld voor alle ondernemingen van de ondernemer met een or ([artikel 33, lid 1 WOR](#)), een gor voor een *aantal* ondernemingen van de ondernemer ([artikel 33, lid 2 WOR](#)). Volgens [artikel 33, lid 3 WOR](#) is het tevens mogelijk een cor of gor in te stellen voor ondernemingen van ‘in een groep verbonden ondernemers’ (een concern): deze ondernemers wijzen dan een van hen aan als de ondernemer die tegenover de cor of de gor namens die andere ondernemers optreedt als de ondernemer in de zin van de WOR. Dit is de ondernemer die moet worden vermeld bij a. Tevens wordt vermeld namens welke andere ondernemer(s) hij optreedt. De invulling van het begrip ‘de ondernemer’ luidt dan bijvoorbeeld: B.V., mede namens B.V. .... en B.V. ....

Aantekening 2: de onderneming

Voor het begrip ‘de onderneming’ en de bij b. in te vullen gegevens wordt hier mede verwezen naar de in hoofdstuk 2 opgenomen toelichting bij artikel 1 van het modelreglement voor de or ([aantekening 2](#)). Onder b. dienen alle ondernemingen te wor-

den vermeld die een or hebben en die tevens door de cor of gor worden overkoepeld. Bovendien moeten hier de ondernemingen worden vermeld die, hoewel zij geen or (behoeven te) hebben, toch, namelijk op grond van [artikel 34, lid 4 WOR](#) bij de cor of gor zijn betrokken. Zie hierna ook [aantekening 2](#) bij artikel 2.

Voor de cor of de gor van grote ondernemers of van in een groep verbonden ondernemers (concerns) met veel ondernemingen en/of concernmaatschappijen, kan het bezwaarlijk zijn als bij iedere wijziging in (het aantal van) de ondernemingen die bij een cor of gor zijn betrokken, artikel 1 van het reglement zou moeten worden gewijzigd. Daarom kan de opsomming van de ondernemingen ook in een bijlage bij het reglement worden opgenomen.

Aantekening 3: de bedrijfscommissie

Bij f. wordt de naam ingevuld van de bevoegde bedrijfscommissie.

4.2.2 Samenstelling en zittingsduur

[Artikel 34 WOR](#) geeft in de leden 1 tot en met 6 een regeling voor de cor; in lid 7 wordt die regeling – met uitzondering van [artikel 34, lid 2](#) – van overeenkomstige toepassing verklaard voor de gor. Hierna volgen twee versies voor artikel 2 van het reglement: de eerste is bedoeld voor de cor, de tweede voor de gor.

Artikel 2 voor de cor

1. De cor bestaat uit .....leden.

De cor kiest uit zijn midden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende voorzitters.

Aantekening 1

NB: *Afhankelijk van de wijze waarop de cor wordt samengesteld worden een of meer van de bepalingen onder 2a, 2b, 2c opgenomen. Daarnaast kan ook de bepaling onder 3 worden opgenomen.*

2a. De ondernemingsraad van onderneming ..... kiest uit zijn midden.
..... leden voor de cor.

De ondernemingsraad van onderneming ..... kiest uit zijn midden
..... leden voor de cor.

De ondernemingsraad van onderneming ..... (et cetera)

Aantekening 2 en 4

- 2b. De gor van onderneming ..... kiest uit zijn midden ..... leden voor de cor.
De gor van onderneming..... (et cetera)

Aantekening 2 en 4

- 2c. De ondernemingsraad van onderneming ..... kiest uit zijn midden.
..... leden voor de cor.
De gor van onderneming kiest uit zijn midden ..... leden voor de cor.
De ondernemingsraad van onderneming ..... kiest uit zijn midden
..... leden voor de cor.
De gor van onderneming(et cetera)

Aantekening 2 en 4

3. De in onderneming ..... werkzame personen kiezen uit hun midden
..... leden voor de cor.
Ten aanzien van de wijze van kandidaatstelling en verkiezing van deze leden
is het reglement van de ondernemingsraad van onderneming..... van
overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in dat reglement
voorzien taak van de ondernemingsraad ter zake van de verkiezing van de cor
voor de betrokken onderneming wordt uitgeoefend door de cor.

Aantekening 3

Artikel 2 voor de gor

1. De gor bestaat uit..... leden.
De gor kiest uit zijn midden een voorzitter en een of meer plaatsvervangende
voorzitters.

Aantekening 1

2. De ondernemingsraad van onderneming .....
kiest uit zijn midden..... leden voor de gor.
De ondernemingsraad van onderneming .....
kiest uit zijn midden..... leden voor de gor.
De ondernemingsraad..... (et cetera)

Aantekening 2 en 4

*NB: Al naargelang de wijze waarop de gor wordt samengesteld, wordt al dan niet
ook de bepaling onder 3 opgenomen.*

3. De in onderneming ..... werkzame personen kiezen uit hun midden
..... leden voor de gor. Ten aanzien van de wijze van kandidaatstelling en
verkiezing van deze leden is het reglement van de ondernemingsraad van onder-
neming ..... van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de
in dat reglement voorzien taak van de ondernemingsraad ter zake van de
verkiezing van de gor voor de betrokken onderneming wordt uitgeoefend door
de gor.

Aantekening 3

Toelichting

Aantekening 1: ledental

De WOR bevat geen specifiek voorschrift ten aanzien van het aantal leden van de cor en de gor. [Artikel 6 WOR](#), met de daarin als uitgangspunt opgenomen aantallen leden voor de or, is niet van toepassing op de cor en de gor; deze zijn in beginsel dus vrij zelf hun aantal leden te bepalen.

Het is wel van belang te voorkomen dat de cor/gor zo groot wordt dat deze niet meer goed kan functioneren.

Ten aanzien van de cor schrijft de wet voor dat daarin uit iedere onderliggende or ten minste één persoon zitting heeft. In grote ondernemingen met veel or's kan dit tot gevolg hebben dat de cor een zeer groot aantal leden zou (moeten) tellen. Dit (mogelijke) probleem kan enigszins worden ondervangen wanneer tussen de or's en de cor ook gor's zijn ingesteld: de cor kan dan in zijn reglement bepalen dat hij zal bestaan uit leden gekozen door en uit die gor's (zie [artikel 34, lid 2 WOR](#)). Voorts zou, ingeval sprake is van een groot aantal onderliggende or's met een (sterk) verschillend ledental, een oplossing kunnen liggen in een stelsel van 'gewogen stemmen'. In het reglement wordt dan een verschillend gewicht toegekend aan de verschillende stemmen, gerelateerd aan de omvang van de vertegenwoordigde werknemers.

In het reglement kan worden bepaald dat voor elk cor-lid dat is gekozen door een onderliggende or of gor, en voor elk gor-lid dat is gekozen door een onderliggende or, een plaatsvervanger kan worden gekozen ([artikel 34, leden 1 en 2, laatste volzin WOR](#)). De cor en de gor kunnen dus, anders dan de or, zonder toestemming van de ondernemer plaatsvervangers aanstellen.

Aantekening 2: samenstelling

Een cor/gor kan op verschillende manieren worden samengesteld. In het reglement dient de wijze van samenstelling nauwkeurig te worden aangegeven. Hoofdregel is dat de cor/gor bestaat uit leden gekozen uit de onderliggende or's ([artikel 34, lid 1 en lid 7 WOR](#)).

Er zijn twee uitzonderingen op deze regel. De eerste uitzondering is dat een cor geheel of gedeeltelijk bestaat uit leden gekozen door onderliggende gor's ([artikel 34, lid 2 WOR](#); zie ook de vorige aantekening).

De tweede uitzondering is dat een cor of een gor mede kan bestaan uit vertegenwoordigers van (door dezelfde ondernemer of hetzelfde concern in stand gehou-

den) ondernemingen die geen or hebben ([artikel 34, lid 4 WOR](#)). Deze tweede uitzondering wordt uitgewerkt in aantekening 3.

Bij toepassing van de hoofdregel wordt de cor of gor uitsluitend gekozen door en uit de leden van de onderliggende or's: het reglement geeft aan hoeveel leden van de cor of de gor door elke onderliggende or worden gekozen. Dit gebeurt in artikel 2 van het modelreglement voor de cor in lid 2 volgens de versie 2a en in artikel 2 van het modelreglement voor de gor volgens het daar opgenomen lid 2: in die bepaling worden dan alle or's genoemd met vermelding van het door elke or te kiezen aantal leden van de cor, respectievelijk de gor.

In afwijking van deze hoofdregel kan de cor in zijn reglement bepalen dat hij, indien een of meer gor's zijn ingesteld, geheel of ten dele zal bestaan uit leden gekozen door een of meer van die gor's. Indien het reglement bepaalt dat de cor geheel zal bestaan uit leden gekozen door een of meer van die gor's, dient in artikel 2 van het modelreglement voor de cor voor lid 2 de versie 2b te worden benut. De cor kan echter ook een 'gemengd systeem' invoeren, in die zin dat de cor deels bestaat uit leden gekozen door een of meer gor's en deels uit leden gekozen door een of meer or's (voor zover deze or's niet worden overkoepeld door een van de mede kiezende gor's, omdat deze or's anders 'dubbel' stemrecht zouden hebben). Voor een gemengd systeem kan aanleiding zijn wanneer niet alle or's onder een gor vallen. Een keuze voor een gemengd systeem zal duidelijk uit het cor-reglement moeten blijken: artikel 2 voor de cor zal dan een lid 2 moeten bevatten dat bestaat uit formuleringen die deels zijn ontleend aan de versie 2a en deels aan de versie 2b. Voor alle duidelijkheid is in artikel 2 van het modelreglement voor de cor een voorbeeld voor een dergelijke bepaling opgenomen in de versie 2c.

Aantekening 3: afwijkmogelijkheid

In afwijking van de in de vorige aantekening besproken hoofdregel kan het reglement van de cor en de gor bepalen dat ook vertegenwoordigers van een of meer ondernemingen ten aanzien waarvan geen verplichting bestaat tot het instellen van een or, een plaats kunnen krijgen in de cor of de gor. Hiervoor is artikel 2, lid 3 van het modelreglement van de cor, respectievelijk van de gor bedoeld.

Aantekening 4: zo veel mogelijk groepen vertegenwoordigd

Volgens [artikel 34, lid 3 en lid 7 WOR](#) dient zowel het cor-reglement als het gor-reglement erin te voorzien dat de verschillende groepen van de in de onderliggende ondernemingen werkzame personen zo veel mogelijk in de cor, respectievelijk de gor zijn vertegenwoordigd.

De woorden ‘zo veel mogelijk’ wijzen erop dat hierbij de specifieke omstandigheden van de afzonderlijke ondernemingen in aanmerking moeten worden genomen. Het (maximum)aantal cor- of gor-leden dat, met het oog op een behoorlijk functioneren, wenselijk is, zal beperkingen kunnen opleggen aan de mogelijkheid om met alle onderscheiden groepen volledig rekening te houden.

In artikel 2 van de modelreglementen voor de cor en de gor, is met de eis die [artikel 34, lid 3 WOR](#) stelt, geen rekening gehouden. Aan die eis kan bij de cor worden voldaan door in artikel 2 voor de cor de onder 2a opgenomen versie te laten luiden:

2a.. De ondernemingsraad van onderneming ..... kiest uit zijn midden ..... leden van de cor.
Van deze leden zijn er ..... afkomstig uit groep ....., zijn er ..... afkomstig uit groep ..... en ..... uit groep ..... (et cetera).

Bij de gor kan aan de eis van [artikel 34 lid 3 WOR](#) worden voldaan door artikel 2, lid 2 voor de gor te laten luiden:

2. De ondernemingsraad van onderneming ..... kiest uit zijn midden ..... leden van de gor.
Van deze leden zijn er ..... afkomstig uit groep ....., zijn er ..... afkomstig uit groep ..... en ..... uit groep ..... (et cetera).

In deze modelbepalingen wordt eerst ingevuld om welke onderneming het gaat, vervolgens hoeveel leden van de cor of gor uit deze onderneming worden gekozen, en ten slotte hoeveel er daarvan afkomstig zijn uit de verschillende groepen; ook deze groepen worden nader omschreven, waarbij te denken valt aan afdelingen of categorieën werknemers.

Artikel 3

De verkiezing van de leden van de cor/gor vindt plaats binnen één maand vóór de aanvang van de eerstvolgende zittingsperiode van de cor/gor.

Artikel 4

De leden van de cor/gor treden om de ..... jaren tegelijk af.

Aantekening 1

Toelichting**Aantekening 1: aftreden**

In [artikel 34, lid 5 en lid 7 WOR](#) is bepaald dat, wanneer een lid van de cor/gor ophoudt lid te zijn van de onderliggende raad die hem heeft gekozen, van rechtswege zijn lidmaatschap van de cor/gor eindigt. Als gevolg hiervan zou, door veelvuldige tussentijdse wisselingen in de samenstelling van de cor of de gor, het functioneren van de cor of de gor kunnen worden belemmerd. Daarom is het belangrijk de zittingsperioden van de or's, de gor's en de cor op elkaar af te stemmen en wel zo dat de verkiezing van de cor respectievelijk de gor plaatsvindt zo spoedig mogelijk na aanvang van de zittingsperioden van de onderliggende raden. Daarbij moet worden bedacht dat een rooster van aftreden (zie ook paragraaf 2.2, [aantekening 1](#) bij artikel 3) voor de cor/gor deze situatie nog eens extra zou kunnen compliceren; reden waarom dit geen aanbeveling verdient.

4.2.3 Voorziening in tussentijdse vacatures**Artikel 5**

1. In geval van een tussentijdse vacature in de cor/gor wordt een opvolger aangewezen door de or/gor waaruit degene wiens plaats is opgefallen, is gekozen.
2. Indien degene wiens plaats tussentijds is opgefallen een plaatsvervanger heeft, vindt lid 1 geen toepassing en neemt de plaatsvervanger de vacante plaats in.

Aantekening 1

3. Wanneer de tussentijdse vacature ontstaat door het vertrek van een vertegenwoordiger van een onderneming waarvoor geen ondernemingsraad is ingesteld, wordt deze vacature vervuld volgens het in artikel 2, lid 3 van toepassing verklaarde ondernemingsraadreglement.

Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: plaatsvervangende cor-/gor-leden

Indien er voor de leden van de cor/gor plaatsvervangers zijn gekozen, dient in artikel 5 ook het tweede lid te worden opgenomen. De betrokken or of gor dient vervolgens een nieuwe plaatsvervanger aan te wijzen.

Aantekening 2: vertegenwoordigers

Indien in artikel 2 van het reglement voor de cor of de gor door het opnemen van het model voor lid 3 gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om in de cor/gor ook vertegenwoordigers op te nemen van een onderneming die geen eigen or heeft, dan dient in artikel 5 ook het model voor lid 3 te worden opgenomen.

4.2.4 Werkwijze en secretariaat van de cor en de gor¹

Organiseren cor-/gor-vergadering

Artikel 6

1. De cor/gor komt in vergadering bijeen:
  - a. op verzoek van de voorzitter;
  - b. op gemotiveerd verzoek van ten minste twee leden.
2. De voorzitter bepaalt tijd en plaats van de vergadering.
Een vergadering op verzoek van leden van de cor/gor wordt gehouden binnen veertien dagen nadat hun verzoek daartoe door de voorzitter is ontvangen.
3. De secretaris doet op schriftelijke of elektronische wijze mededeling van de vergadering aan de leden van de cor/gor. Deze mededeling vindt, behalve in spoedeisende gevallen, niet later plaats dan zeven dagen voor de vergadering.
4. Een vergadering kan slechts plaatsvinden indien de meerderheid van de leden van de cor/gor, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het reglement, aanwezig is.
5. Bij afwezigheid van de voorzitter en van diens plaatsvervanger kiest de cor/gor uit de aanwezige leden een voorzitter voor de vergadering.

---

¹ In de paragrafen 4.2.4 en 4.2.5 zijn voor de cor en de gor de overeenkomstige modelbepalingen van de paragrafen 2.8 en 2.9 van het modelreglement voor de or roppgenomen. Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting die in de paragrafen 2.8 en 2.9 staat vermeld.

Secretaris van de cor/gor

Artikel 7

1. De cor/gor benoemt een secretaris.
2. De secretaris is belast met het bijeenroepen van de cor/gor, het opmaken van de agenda en het opstellen van het verslag van de vergadering en met het voeren en beheren van de correspondentie van de cor/gor.

Agenda

Artikel 8

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter voor iedere vergadering een agenda op. Ieder lid van de cor/gor kan de secretaris verzoeken een onderwerp op de agenda te plaatsen.
2. De secretaris brengt de agenda ter kennis van de leden van de cor/gor en van de ondernemer en bevordert, zoveel als in zijn vermogen ligt, dat de in de onderneming werkzame personen van de agenda kunnen kennismaken. Behalve in spoedeisende gevallen geschiedt de bekendmaking van de agenda niet later dan zeven dagen vóór de vergadering van de cor/gor.

Beslissen in de cor/gor

Artikel 9

1. De cor/gor beslist bij meerderheid van stemmen.
Voor de bepaling of aan dit voorschrift wordt voldaan, tellen de blanco stemmen niet mee.
2. Over zaken wordt mondeling en over personen wordt schriftelijk gestemd.
3. Indien bij een besluit met betrekking tot de benoeming van een persoon geen van de kandidaten bij de eerste stemming de meerderheid haalt, vindt herstemming plaats tussen de twee kandidaten die bij de eerste stemming de meeste stemmen kregen. Bij deze herstemming is degene die de meeste stemmen heeft gekregen, gekozen. Indien de stemmen staken beslist het lot.
4. Bij staking van stemmen over een voorstel tot een door de cor/gor te nemen besluit dat geen betrekking heeft op een te benoemen persoon, wordt dit voorstel op de eerstvolgende vergadering opnieuw aan de orde gesteld. Indien dan wederom de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Verslag van de cor-/gor-vergadering

Artikel 10

1. Zo spoedig mogelijk na iedere vergadering van de cor/gor maakt de secretaris daarvan een verslag en zendt hij dit in concept toe aan de leden. De leden hebben de mogelijkheid – bij voorkeur gemotiveerd – bezwaar te maken tegen de inhoud van het verslag. De cor/gor beslist over de inhoud van het verslag en stelt het vast in zijn eerstvolgende vergadering.
2. De secretaris maakt het verslag bekend aan de in de ondernemingen werkzame personen en aan de ondernemer. Het aan de in de ondernemingen werkzame personen bekend te maken verslag bevat geen gegevens waarover ingevolge [artikel 20 van de wet](#) geheimhouding moet worden betracht.

Jaarverslag van de cor/gor

Artikel 11

1. De secretaris stelt jaarlijks vóór ..... een verslag op van de werkzaamheden van de cor/gor en van de commissies van de raad in het afgelopen jaar. Dit verslag behoeft de goedkeuring van de cor/gor.
2. De secretaris maakt het jaarverslag na de goedkeuring van de cor/gor bekend aan de ondernemer en aan de in de ondernemingen werkzame personen.

4.2.5 Slotbepaling

Wijziging en aanvulling van het cor-/gor-reglement

Artikel 12

1. Dit reglement kan worden gewijzigd en aangevuld bij besluit van de cor/gor.
Aantekening 1
2. Voorafgaand aan de vaststelling van de wijziging of aanvulling, stelt de cor/gor de ondernemer in de gelegenheid daarover zijn standpunt kenbaar te maken.
3. In de vergadering waarin wordt besloten het reglement te wijzigen of aan te vullen, dient ten minste tweederde van het aantal leden van de cor/gor, als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het reglement, aanwezig te zijn.

4. Een dergelijk besluit behoeft een meerderheid van ten minste tweederde van de uitgebrachte stemmen. Voor de bepaling of aan dit voorschrift is voldaan, tellen blanco stemmen niet mee.
5. De cor/gor maakt de wijziging of aanvulling bekend aan de in de ondernemingen werkzame personen en verstrekt een afschrift daarvan aan de ondernemer.

Toelichting

Aantekening 1: wijziging en aanvulling reglement

Niet alle in het reglement aan te brengen wijzigingen kunnen direct worden geëffectueerd. Zo kan de zittende cor/gor de lopende zittingsperiode niet wijzigen.

Modelbesluiten
voor de instelling
van commissies

5 Modelbesluiten voor de instelling van commissies

5.1 Inleiding

Ingevolge [artikel 15 WOR](#) kan de or de commissies instellen die hij voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. De or dient op grond van [artikel 15, lid 1 WOR](#) zijn voornemen een commissie in te stellen tevoren schriftelijk voor te leggen aan de ondernemer, met vermelding van de taak, de samenstelling, de bevoegdheden en de werkwijze van de commissie. Bij bezwaar van de ondernemer is het aan te raden dat de ondernemer en de or met elkaar overleggen. Komen de ondernemer en de or niet tot een vergelijk, dan kan, eventueel na bemiddeling of advies via de bedrijfscommissie, de or een beslissing van de kantonrechter vragen. Het ligt voor de hand dat de ondernemer direct na instelling van een commissie schriftelijk – bijvoorbeeld door middel van toezending van een exemplaar van het instellingsbesluit – op de hoogte wordt gesteld van de uiteindelijke invulling van de commissie en van de samenstelling ervan.

[Artikel 17 WOR](#) inzake door de ondernemer beschikbaar te stellen voorzieningen en te verlenen faciliteiten, is ook van belang voor de commissies van de or (zie verder ook [bijlage A](#)). Voorts geldt de bescherming tegen benadeling en ontslag ([artikel 21 WOR](#) en de artikelen [7: 670](#) en [7: 670a BW](#)) ook voor commissieleden. [Artikel 13 WOR](#) (uitsluiting van or-werkzaamheden) is ook op commissieleden van toepassing ([artikel 15, lid 5 WOR](#)).

De instelling van een commissie geschiedt bij afzonderlijk instellingsbesluit, waarin taak, samenstelling, bevoegdheden en werkwijze zijn geregeld. Deze besluiten worden niet in het or-reglement opgenomen en vormen daarvan dus geen onderdeel. Het instellingsbesluit wordt meestal als bijlage bij het or-reglement gevoegd.

[Artikel 15 WOR](#) onderscheidt verschillende soorten commissies:

- vaste commissies ([artikel 15, lid 2](#));
- onderdeelcommissies ([artikel 15, lid 3](#));
- voorbereidingscommissies ([artikel 15, lid 4](#)).

Op elke soort commissie wordt hierna in de paragrafen 5.2, 5.3 en 5.4 nader ingegaan.

5.2 Vaste commissies

5.2.1 Algemene opmerkingen

De vaste commissies kunnen door de or worden ingesteld voor de behandeling van bepaalde onderwerpen. Voorbeelden van dergelijke commissies zijn de VGW-commissie (veiligheid, gezondheid en welzijn), de verkiezingscommissie en de agenda-commissie.

In de vaste commissies kunnen naast een of meer leden van de or ook andere in de onderneming werkzame personen zitting hebben. Deze personen kunnen bijvoorbeeld vanwege hun deskundigheid of betrokkenheid bij het onderwerp van de vaste commissie deeluitmaken. Een vaste commissie kan ook uitsluitend uit or-leden bestaan (bijvoorbeeld de agendacommissie). Doorgaans worden vaste commissies voor onbepaalde tijd ingesteld. Voor zover de leden van deze commissies door de or worden benoemd, geldt hun benoeming voor de zittingsperiode van de or.

De or kan zijn rechten en bevoegdheden binnen het taakgebied van een vaste commissie geheel of gedeeltelijk aan de betreffende vaste commissie overdragen. Dit is alleen mogelijk indien de meerderheid van het aantal leden van de vaste commissie uit leden van de or bestaat. Het overdragen van rechten en bevoegdheden moet in het instellingsbesluit worden bepaald. Het kan daarbij niet alleen gaan om de rechten en bevoegdheden op grond van de WOR, maar ook op grond van andere regelgeving, zoals de Arbeidsomstandighedenwet.

Op de overdracht van de bevoegdheden bestaat een uitzondering. Niet overdraagbaar is de bevoegdheid tot het voeren van gerechtelijke procedures. Alleen de or kan op grond van [artikel 26 WOR](#) een verzoek bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam indienen of zich op grond van [artikel 36 WOR](#) voor een beslissing tot de kantonrechter wenden. Als een commissie vindt dat een gerechtelijke procedure nodig is, kan zij daar de or op wijzen. De or beslist hierover. Voor de werkwijze van de vaste commissie kan in het instellingsbesluit vaak worden verwezen naar de regeling van de werkwijze van de or in zijn reglement.

5.2.2 Modelinstellingsbesluit vaste commissie

De or, gelet op [artikel 15, leden 1 en 2 WOR](#), neemt het volgende besluit tot instelling van een vaste commissie:

Artikel 1

1. Er is een vaste commissie (voor) .....
- Aantekening 1*
2. De commissie bestaat uit ..... leden, van wie ten minste ..... persoon/
personen lid is/zijn van de ondernemingsraad.
- Aantekening 2*
3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden
betreffende ..... en brengt daarover desgevraagd of uit eigen beweging
advies uit aan de ondernemingsraad.
- Aantekening 3*

of, eerste alternatief voor lid 3 (zie aantekening 4):

3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden
betreffende ..... en oefent ten aanzien van die aangelegenheden de aan
de ondernemingsraad toekomende bevoegdheden uit met inachtneming van
de volgende voorwaarden:
  - a. ....
  - b. .... (et cetera).

of, tweede alternatief voor lid 3 (zie aantekening 4):

3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betref-
fende ..... en oefent ten aanzien van die aangelegenheden de navolgende aan
de ondernemingsraad toekomende bevoegdheden uit, met inachtneming van de
daarbij gestelde voorwaarden:
  - a. ....
  - b. .... (et cetera).

Toelichting

Aantekening 1: naam commissie

In lid 1 dient de naam van de commissie te worden opgenomen, bijvoorbeeld ‘Verkiezingscommissie’; ‘Vaste commissie voor veiligheid, gezondheid en welzijn’ (‘VGW-commissie’); ‘Vaste commissie gelijke behandeling’.

Aantekening 2: samenstelling

Over de samenstelling van een vaste commissie zegt [artikel 15, lid 2 WOR](#) dat naast een of meer leden van de or ook andere ‘in de onderneming werkzame personen’ (zie hierover verder hoofdstuk 1, [paragraaf 1.2.2](#)) in de vaste commissie zitting kunnen hebben. Het in lid 2 in te vullen aantal personen dat lid is van de or, is dus ten minste één. Treedt een or-lid als zodanig af, dan eindigt automatisch ook zijn lidmaatschap van een vaste commissie.

Een vaste commissie kan ook geheel uit or-leden bestaan. In dat geval kan de zinsnede in lid 2 beginnend met ‘van wie’ worden vervangen door ‘die allen lid zijn van de ondernemingsraad’.

Aantekening 3: onderwerpen

In lid 3 worden de onderwerpen ingevuld die de desbetreffende vaste commissie voor de or behandelt. Zo kan de or bijvoorbeeld aangeven dat de ‘Vaste VGW-commissie’ niet uitsluitend aangelegenheden behandelt betreffende de veiligheid, de gezondheid en het welzijn in verband met de arbeid, maar ook aangelegenheden betreffende de zorg van de onderneming voor het milieu. Zie ook [artikel 25, lid 1 onder 1](#) en [artikel 28, lid 4 WOR](#).

Aantekening 4: uitbreiding bevoegdheden

Indien de or aan een vaste commissie meer bevoegdheden wil geven dan alleen het (kunnen) uitbrengen van advies aan de or, dient een van de alternatieve teksten voor lid 3 van het modelinstellingsbesluit te worden gebruikt. Ingevolge [artikel 15, lid 2 WOR](#) kan de or in zijn besluit tot instelling van een vaste commissie zijn rechten en bevoegdheden ten aanzien van de door hem aangewezen onderwerpen (zie aantekening 3) – geheel of gedeeltelijk – overdragen. Dit is alleen mogelijk indien de meerderheid van het aantal leden van de commissie uit leden van de or bestaat. De or kan dan aan de vaste commissie alle bevoegdheden ten aanzien van die onderwerpen overdragen. Hij kan die bevoegdheden ook gedeeltelijk overdragen, dus bijvoorbeeld wel het recht om over die onderwerpen overleg te plegen met de bestuurder, maar niet zijn instemmings-bevoegdheid op grond van [artikel 27 WOR](#). Ook kan de or aan de gehele of gedeeltelijke overdracht van zijn bevoegdheden voorwaarden verbinden. Daarom is het belangrijk dat de or in het instellingsbesluit het taakgebied van de vaste commissie duidelijk afbakent en dat hij daarin een duidelijke omschrijving opneemt van de bevoegdheden die zijn overgedragen aan de vaste commissie en van de eventuele voorwaarden die aan deze overdracht zijn verbonden. Let op dat een volledige overdracht van bevoegdheden betekent dat de vaste commissie de bevoegdheden van de or bij uitsluiting en zelfstandig uitoefent (delegatie).

Artikel 2

1. De leden van de commissie worden door de ondernemingsraad benoemd voor een periode die aanvangt met de benoeming en eindigt wanneer de zittingstermijn van [de helft van] de leden van de ondernemingsraad afloopt.

Aantekening 1

2. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.
3. De commissie vergadert op verzoek van de voorzitter en op verzoek van ..... leden van de commissie. Een vergadering kan slechts worden gehouden indien ten minsteleden van de commissie aanwezig zijn.

Aantekening 2

4. De artikelen 17, leden 2 en 3, 18, lid 2, 19, 20 en 21, lid 1 van het reglement van de ondernemingsraad zijn van overeenkomstige toepassing.

Aantekening 3

5. De leden van de commissie kunnen te allen tijde hun lidmaatschap van de commissie beëindigen. Zij geven daarvan schriftelijk kennis aan de voorzitter van de ondernemingsraad, aan de voorzitter van de commissie en aan de ondernemer.

*Aantekening 4***Toelichting*****Aantekening 1: zittingstermijn***

Gelet op de taken en bevoegdheden van vaste commissies behoort de benoeming van de leden van deze commissies gekoppeld te zijn aan de zittingstermijn van de or; loopt de zittingstermijn van de or af, dan eindigt ook de zittingstermijn van de leden van de vaste commissie.

De in lid 1 tussen [ ] geplaatste woorden moeten worden opgenomen ingeval voor de or een rooster van aftreden geldt. Het effect van de bepaling is dat de gehele commissie aftreedt bij het roostermatig aftreden van de helft van de or-leden, dus om de twee jaar. De nieuwe or zal een besluit moeten nemen over de nieuwe samenstelling van de commissie en kan uiteraard tot herbenoemingen besluiten. Zie ook hoofdstuk 2, [aantekening 1](#) bij artikel 3.

Aantekening 2: quorum

Hier vult de or het aantal leden van de commissie in dat nodig is om een verzoek te doen voor een vergadering, respectievelijk het aantal leden dat aanwezig moet zijn wil een vergadering van de commissie (rechtsgeldig) kunnen plaatsvinden. In plaats van aantallen leden kan ook worden ingevuld dat de commissie vergadert op ver-

zoek van bijvoorbeeld een kwart van haar leden en dat voor het houden van een vergadering een meerderheid van de leden aanwezig moet zijn.

Aantekening 3: verwijzing naar modelreglement

De genoemde artikelen zijn die van het modelreglement van de or in hoofdstuk 2. Zie ook de toelichting die bij deze artikelen hoort.

Aantekening 4: einde or-lidmaatschap is einde vaste commissielidmaatschap

Hiervoor is er al op gewezen dat voor een commissielid dat aftreedt als or-lid ook automatisch het lidmaatschap eindigt van de vaste commissie(s).

5.3 Onderdeelcommissies

5.3.1 Algemene opmerkingen

Onderdeelcommissies kunnen uitsluitend worden ingesteld voor onderdelen van de onderneming. De onderdeelcommissie bestaat uit werknemers van het betrokken onderdeel, al dan niet aangevuld met leden van de or. Net als de vaste commissies worden ook de onderdeelcommissies in de regel voor onbepaalde tijd ingesteld.

Het instellingsbesluit moet het onderdeel noemen waarvoor de commissie is ingesteld en de samenstelling en de werkwijze regelen.

De or kan in het instellingsbesluit aan de onderdeelcommissie de bevoegdheid geven om overleg te plegen met degene die de leiding heeft van het onderdeel. In dat geval zijn ten aanzien van dat overleg de artikelen [17](#), [22](#), [23](#), [23a lid 2](#), [4 en 6](#), [23b](#), [24 lid 1](#), [25](#), [27](#), [28](#), [31a lid 1](#), [6 en 7](#), [31b](#) en [31c](#) van de WOR van overeenkomstige toepassing.

De onderdeelcommissie kan dan met betrekking tot de aangelegenheden van het onderdeel alle bevoegdheden van de or uitoefenen, tenzij de or in een bepaald geval besluit om een aangelegenheid zelf te behandelen. Besluit de or een bepaalde aangelegenheid zelf te behandelen, dan kan de onderdeelcommissie daarover geen overleg meer voeren met de leiding van het onderdeel. Een onderdeelcommissie kan niet de bevoegdheden van de or op grond van de artikelen [26](#) en [36](#) WOR (het voeren van gerechtelijke procedures) uitoefenen.

5.3.2 Modelinstellingsbesluit onderdeelcommissie

De or, gelet op [artikel 15, leden 1 en 3 WOR](#), neemt het volgende besluit tot het instellen van een onderdeelcommissie.

Artikel 1

1. Er is een commissie voor onderdeel ..... van de onderneming.
Aantekening 1
2. De commissie bestaat uit ..... leden die door de in het onderdeel werkzame kiesgerechtigde personen worden gekozen uit de in het onderdeel werkzame verkiesbare personen. De artikelen 4 tot en met 16 van het reglement van de ondernemingsraad zijn van overeenkomstige toepassing. De samenstelling van de onderdeelcommissie wordt bekendgemaakt aan de ondernemer en aan de in het onderdeel werkzame personen.
3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betreffende het onderdeel waarvoor zij is ingesteld en brengt daarover desgevraagd of uit eigen beweging advies uit aan de ondernemingsraad.

Of alternatief voor lid 2:

2. De commissie bestaat uit ..... leden die werkzaam zijn in het onderdeel van de onderneming. Zij worden door de ondernemingsraad benoemd. De samenstelling van de onderdeelcommissie wordt bekendgemaakt aan de ondernemer en aan de in het onderdeel werkzame personen.
Aantekening 2

of alternatief voor lid 3:

3. De commissie behandelt voor de ondernemingsraad de aangelegenheden betreffende het onderdeel waarvoor zij is ingesteld en heeft de bevoegdheid tot het voeren van overleg daarover met degene die de leiding heeft van het onderdeel.
Aantekening 3

Toelichting

Aantekening 1: onderdeel

In lid 1 wordt aangegeven voor welk onderdeel van de onderneming de onderdeelcommissie wordt ingesteld: de naam of een andere aanduiding van het onderdeel is voldoende.

Aantekening 2: samenstelling

De onderdeelcommissie bestaat uit werknemers van het betrokken onderdeel; daarnaast kunnen van een onderdeelcommissie ook een of meer or-leden deel uitmaken. Bij de samenstelling van de onderdeelcommissie uit in het onderdeel werkzame personen is er een keuzemogelijkheid, te weten:

- de leden worden gekozen door het kiesgerechtigde personeel van het onderdeel (eerste variant voor lid 2); of
- de leden worden benoemd door de or (tweede variant voor lid 2).

Beide mogelijkheden gaan ervan uit dat de onderdeelcommissie uitsluitend bestaat uit personen die werkzaam zijn in het betrokken onderdeel. Het is uiteraard mogelijk dat een of meer van deze personen tevens or-lid zijn.

Zo kunnen in de eerste variant or-leden die werkzaam zijn in het betrokken onderdeel, worden gekozen in de onderdeelcommissie. In de tweede variant zou de or een of meer or-leden die in het betrokken onderdeel werkzaam zijn, tot lid van de onderdeelcommissie kunnen benoemen. Deelname van or-leden in de onderdeelcommissie legt een duidelijke band tussen de or en deze commissie en kan bijdragen aan een effectieve samenwerking. Overigens behoeven de leden van een onderdeelcommissie die tevens or-lid zijn, niet in het betrokken onderdeel werkzaam te zijn. Deze or-leden hebben dan in de onderdeelcommissie specifiek zitting vanwege hun or-lidmaatschap. Indien dit de bedoeling is, moet dit in artikel 2 van het instellingsbesluit afzonderlijk worden aangegeven. In de eerste variant voor lid 2 kan de eerste volzin dan luiden:

“De commissie bestaat uit ..... leden. Hiervan worden ..... leden benoemd door de ondernemingsraad; de overige leden worden gekozen door de in het onderdeel werkzame kiesgerechtigde personen uit de in het onderdeel werkzame verkiesbare personen.”

In de tweede variant voor lid 2 kunnen de eerste twee zinnen dan luiden:

“De commissie bestaat uit ..... leden, te benoemen door de ondernemingsraad. Hiervan zijn ten minste ..... personen lid van de ondernemingsraad; de overige leden van de commissie zijn werkzaam in het onderdeel.”

Aantekening 3: bevoegdheden

Ook voor lid 3 zijn er twee varianten. In de eerste heeft de onderdeelcommissie (uitsluitend) de bevoegdheid aan de or advies uit te brengen. Aan een onderdeelcommissie kan echter ook de bevoegdheid worden verleend tot overleg met degene die de leiding heeft van het betrokken onderdeel. In dat geval gaan de bevoegdheden van de or over naar de commissie, tenzij de or besluit een bepaalde aangelegenheid zelf te behandelen ([artikel 15, lid 3 WOR](#)). Deze ‘tenzij-bepaling’ betekent dat de or de bevoegdheden die hij heeft overgedragen, in een concreet geval ook zelf (bij uitsluiting van de onderdeelcommissie) kan uitoefenen (mandaat).

Wordt van de mogelijkheid de overlegbevoegdheid over te dragen gebruikgemaakt, dan dient voor lid 3 de tweede variant te worden benut.

Artikel 2

1. De leden van de commissie worden benoemd voor een periode die aanvangt met de verkiezing/benoeming en die eindigt wanneer de zittingstermijn van [de helft van] de leden van de ondernemingsraad afloopt.

Aantekening 1

2. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.
3. De commissie vergadert op verzoek van de voorzitter en op verzoek van ..... leden van de commissie. Een vergadering kan slechts worden gehouden indien ten minste ..... leden van de commissie aanwezig zijn.
4. De artikelen 17, lid 2 en 3, 18, lid 2, 19, 20 en 21, lid 1 van het reglement van de ondernemingsraad zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De leden van de commissie kunnen te allen tijde hun lidmaatschap beëindigen. Zij geven daarvan schriftelijk kennis aan de voorzitter van de ondernemingsraad, aan de voorzitter van de commissie en aan de ondernemer.

Toelichting**Aantekening 1: verwijzing voor toelichting**

Zie paragraaf 5.2.2, de toelichting bij artikel 2, de [aantekeningen 1 t/m 4](#).

5.4 Voorbereidingscommissies**5.4.1 Algemene opmerkingen**

De or kan op grond van [artikel 15, lid 4 WOR](#) commissies instellen ter voorbereiding van door hem te behandelen onderwerpen (bijvoorbeeld ter voorbereiding van een

advies over de benoeming van een bestuurder). De voorbereidingscommissies zijn, in tegenstelling tot de vaste en de onderdeelcommissies, commissies van tijdelijke aard. Een voorbereidingscommissie kan alleen maar voor een bepaalde in het instellingsbesluit te vermelden tijdsduur worden ingesteld. Taak, samenstelling en werkwijze van een voorbereidingscommissie dienen in het instellingsbesluit te worden geregeld. In een voorbereidingscommissie moet ten minste één lid van de or zitting hebben. Daarnaast kunnen andere werknemers lid zijn van een dergelijke commissie. Aan een voorbereidingscommissie kunnen geen rechten en bevoegdheden van de or worden overgedragen.

5.4.2 Modelinstellingsbesluit voorbereidingscommissie

De or, gelet op [artikel 15, lid 1 en 4 WOR](#), neemt het volgende besluit tot het instellen van een voorbereidingscommissie:

Artikel 1

1. Er is een commissie ter voorbereiding van .....
Aantekening 1
2. De commissie bestaat uit ..... leden, waarvan er ..... lid zijn van de ondernemingsraad. De leden worden benoemd door de ondernemingsraad.
Aantekening 2

Toelichting

Aantekening 1: onderwerp van voorbereiding

Hier wordt aangegeven voor de voorbereiding van welk(e) door de or te behandelen onderwerp(en) de commissie wordt ingesteld. Aan de voorbereidingscommissie kan uitsluitend een voorbereidende taak worden opgedragen.

Aantekening 2: samenstelling

De leden van de voorbereidingscommissie worden door de or zelf benoemd. In de commissie moeten in ieder geval een of meer or-leden zitting hebben; daarnaast kunnen ook andere in de onderneming werkzame personen tot lid worden benoemd. De modeltekst gaat ervan uit dat deze laatste mogelijkheid wordt benut. Indien de commissie uitsluitend bestaat uit or-leden kan lid 2 luiden:
“De commissie bestaat uit ..... leden, die door en uit de ondernemingsraad worden benoemd.”

Artikel 2

1. De commissie wordt ingesteld voor de tijd van .....
- Aantekening 1*
2. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.
3. De commissie vergadert op verzoek van de voorzitter en op verzoek van ..... leden van de commissie. Een vergadering kan slechts worden gehouden indien ten minste ..... leden van de commissie aanwezig zijn.
4. De artikelen 17, lid 2 en 3, 18, lid 2, 19, 20 en 21, lid 1 van het reglement van de ondernemingsraad zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De leden van de commissie kunnen te allen tijde hun lidmaatschap beëindigen. Zij geven daarvan schriftelijk kennis aan de voorzitter van de ondernemingsraad, aan de voorzitter van de commissie en aan de ondernemer.

*Aantekening 2***Toelichting*****Aantekening 1: instellingsduur voor bepaalde tijd***

De commissie kan slechts worden ingesteld voor een bepaalde tijd, die door de of in het instellingsbesluit wordt vermeld. Deze tijdsduur kan in tijdseenheden (weken, maanden of jaren) worden uitgedrukt, maar kan ook worden gekoppeld aan een bepaald project. In dit geval wordt in lid 1 vermeld dat de commissie wordt ingesteld voor de duur van het project, dat kort wordt omschreven.

Aantekening 2: verwijzing voor toelichting

De tekst voor de leden 2, 3, 4 en 5 voor het besluit tot instelling van een voorbereidingscommissie is ontleend aan de opgenomen modellen voor de vaste, respectievelijk de onderdeelcommissie, die in [paragraaf 5.2.2](#) en [paragraaf 5.3.2](#) zijn opgenomen. Zie ook de toelichting bij artikel 2, de [aantekeningen 2, 3 en 4](#) van het modelinstellingsbesluit vaste commissie (paragraaf 5.2.2).

Bijlagen

Bijlage A:

Afspraken tussen or en ondernemer

1 Algemeen

Afspraken tussen or (cor en gor daaronder begrepen) en ondernemer kunnen op verschillende manieren gestalte krijgen.

Ze kunnen mondeling worden gemaakt, bijvoorbeeld in de vorm van een toezegging van de ondernemer waarmee de or akkoord gaat. De afspraken kunnen ook schriftelijk worden gemaakt. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een verslag of de notulen van een overlegvergadering, waarin de toezegging of afspraak wordt vastgelegd. Een andere manier is om de afspraak vast te leggen in een convenant of overeenkomst.

Het verdient aanbeveling afspraken – in een of andere vorm – schriftelijk vast te leggen.

Voor schriftelijke afspraken tussen or en ondernemer bevat de WOR in [artikel 32, lid 2](#) een specifieke voorziening (vaak aangeduid als de ondernemingsovereenkomst) waarmee vooral is bedoeld die afspraken een duidelijke juridische status te geven. Dit betekent onder meer dat de geschillenregeling van [artikel 36 WOR](#) van toepassing is. Dit houdt in dat de or (maar ook de ondernemer) de kantonrechter kan verzoeken te bepalen dat de ondernemer (of de or in het geval de ondernemer het verzoek doet) de ondernemingsovereenkomst dient na te leven. Alvorens of in plaats van een procedure te starten bij de kantonrechter kan een partij de bedrijfscommissie om bemiddeling bij het geschil vragen. Partijen kunnen daarnaast besluiten om mediation, arbitrage of bindend advies af te spreken en dat in de ondernemingsovereenkomst schriftelijk vastleggen.

2 Mogelijke inhoud van afspraken bij ondernemingsovereenkomst

[Artikel 32, lid 2 WOR](#) bepaalt dat bij schriftelijke overeenkomst tussen ondernemer en or:

- de ondernemer aan de or meer bevoegdheden kan toekennen dan die welke de WOR toekent (zie hierna onder d);
- ondernemer en or afspraken kunnen maken over de wijze van toepassing van de WOR en regelingen krachtens de WOR. Hierbij gaat het om de praktische invulling van de medezeggenschap binnen de eigen onderneming.

Behalve over uitbreiding van de bevoegdheden en over de wijze van toepassing van de WOR, kunnen ondernemer en or ook andere afspraken maken. Te denken valt aan afspraken over vrijstelling van een of meer or-leden van de normale werkzaamheden voor het or-werk. Ook kunnen ondernemer en or procedurevoorschriften over de wijze waarop de or bij de besluitvorming wordt betrokken, schriftelijk vastleggen. Zie bijvoorbeeld [artikel 24, lid 1 WOR](#), dat gaat over afspraken over het moment en de wijze waarop de or wordt betrokken in de besluitvorming over adviesplichtige en instemmingsplichtige aangelegenheden. Het Platform voor Innovatieve Medezeggenschap (PIM) heeft een ‘Voorbeeldovereenkomst Algemene Gang Van Zaken Overleg’ met een toelichting opgesteld (zie hierna ook onder a). De overeenkomst is (onder meer) te raadplegen en te downloaden vanaf [deze website](#). Het ligt in de rede dat ook deze afspraken vallen onder het bereik van [artikel 32 WOR](#).

3 **Eisen waaraan de ondernemingsovereenkomst moet voldoen**

[Artikel 32, lid 2 WOR](#) vereist dat afspraken schriftelijk worden vastgelegd. Zoals voor elke schriftelijke afspraak geldt dat deze in verschillende vormen gestalte kan krijgen. De afspraak kan de vorm krijgen van een convenant, maar ook bijvoorbeeld het vastleggen in de notulen voldoet aan de schriftelijkheidseis.

De ondernemingsovereenkomst kan de bevoegdheden die de or heeft op grond van de WOR wel uitbreiden, maar niet inperken. Afspraken tussen ondernemer en or ingevolge [artikel 32 WOR](#) kunnen niets afdoen aan de wettelijke rechten en bevoegdheden van de or, maar dienen tot in- en aanvulling daarvan, toegespitst op de omstandigheden van de betreffende onderneming.

De ondernemingsovereenkomst geldt voor onbepaalde tijd, tenzij de or en de ondernemer anders zijn overeengekomen. De afspraak kan zijn dat de overeenkomst geldt voor een nader omschreven, bepaalde tijd.

Een ondernemingsovereenkomst die voor onbepaalde tijd is gesloten, blijft gelden, ook als de zittingstermijn van de or eindigt of als de bestuurder vertrekt. Een nieuw gekozen or is ook gebonden aan de overeenkomst; hetzelfde geldt voor een nieuwe bestuurder. De ondernemingsovereenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan, eindigt pas door opzegging van een van de partijen of in onderling overleg. Uit de rechtspraak volgt dat voor opzegging goede argumenten moeten bestaan en verder moet een redelijke opzeggingstermijn in acht worden genomen.

In de Inleiding (paragraaf 1.3) is uitgelegd dat in het or-reglement niet de wettelijke bevoegdheden van de or thuishoren. Hetzelfde geldt voor extra bevoegdheden die een ondernemingsovereenkomst toekent aan de or voor andere afspraken tussen

ondernemer en or. Het or-reglement is immers geen overeenkomst met de ondernemer; het bindt alleen de or en niet de ondernemer. Zo horen eventuele afspraken tussen de or en de ondernemer, bijvoorbeeld over het aantal uren voor beraad en het aantal dagen voor scholing en vorming ([artikel 18 WOR](#)) of over een budget van de or ([artikel 22 WOR](#)) dan ook niet in het reglement thuis. Het verdient aanbeveling de schriftelijke weergave van belangrijke afspraken die zijn gemaakt bij ondernemingsovereenkomst of op enige andere manier, in een bijlage aan het reglement toe te voegen, als ‘reminder’ voor de or zelf. Hierin ligt een extra argument om afspraken tussen ondernemer en or zo veel mogelijk op schrift vast te leggen.

Hierna volgt een beknopte opsomming van een aantal onderwerpen die in een ondernemingsovereenkomst kunnen worden vastgelegd. Daarbij is van belang te vermelden dat, ten aanzien van enkele onderwerpen, ondernemer en or op grond van de WOR afspraken moeten maken. Die afspraken worden hierna steeds met een ■ aangegeven, samen met de betreffende wettelijke bepaling die ondernemer en or verplicht tot het maken van die afspraken.

a Afspraken over de gang van zaken rond de overlegvergadering

Vrijwillige afspraken

De wettelijke regel is dat de overlegvergadering beurtelings wordt geleid door de bestuurder of diens vervanger en door de voorzitter of plaatsvervangend voorzitter van de or ([artikel 23a, lid 2 WOR](#)). De wet laat ondernemer en or echter vrij om samen een andere regeling te maken voor het voorzitterschap van de overlegvergadering. Dit kan elke gewenste regeling zijn. Zowel een van de deelnemers aan de overlegvergadering als een derde persoon kan met het voorzitterschap belast worden. Verder staat het de ondernemer en de or vrij afspraken te maken over de duur van het voorzitterschap.

De secretaris van de or treedt op als secretaris van de overlegvergadering. Het staat ondernemer en or echter vrij om samen een andere persoon als secretaris aan te wijzen.

Verplichte afspraken

- De ondernemer en de or moeten afspraken maken over de gang van zaken bij de overlegvergadering en over de wijze en het tijdstip waarop de agenda en het verslag van die vergadering worden bekendgemaakt aan de in de onderneming werkzame personen ([artikel 23a, lid 5 WOR](#)).
- In de overlegvergadering wordt ten minste tweemaal per jaar de algemene gang van zaken van de onderneming besproken. De ondernemer dient in dit kader

mededeling te doen van besluiten die hij in voorbereiding heeft met betrekking tot aangelegenheden genoemd in de artikelen [25](#) (adviesrecht) en [27](#) (instemmingsrecht) WOR. De wet schrijft voor dat daarbij afspraken worden gemaakt wanneer en op welke wijze de or in de besluitvorming wordt betrokken ([artikel 24, lid 1 WOR](#)).

b Afspraken over (onderling) beraad en over scholing en vorming

Verplichte afspraken

- De ondernemer en de or stellen gezamenlijk het aantal uren vast gedurende welke de leden van de or en van de or-commissies in werktijd en met behoud van loon gelegenheid hebben voor onderling beraad en voor overleg met andere personen, evenals voor kennisneming van de arbeidsomstandigheden in de onderneming ([artikel 18, lid 1 WOR](#)). [Artikel 18, lid 3 WOR](#) bepaalt daarbij dat het aantal uren niet lager kan worden vastgesteld dan zestig per jaar.
- De ondernemer en de or stellen eveneens gezamenlijk het aantal dagen vast waarop de leden van de or en van een vaste of een onderdeelcommissie in werktijd en met behoud van loon gelegenheid krijgen voor scholing en vorming van voldoende kwaliteit ([artikel 18, lid 2 WOR](#)).
- In [artikel 18, lid 3 WOR](#) zijn ondergrenzen met betrekking tot het aantal dagen opgenomen. Het aantal dagen voor scholing en vorming kan:
  - voor leden van een vaste of een onderdeelcommissie die niet tevens or-lid zijn, niet lager worden vastgesteld dan drie per jaar;
  - voor leden van de or die niet tevens lid zijn van een vaste of een onderdeelcommissie, niet lager worden vastgesteld dan vijf per jaar;
  - voor leden van de or die tevens lid zijn van een vaste of een onderdeelcommissie, niet lager vastgesteld worden dan acht per jaar.

Bovengenoemde uren (voor beraad en overleg) en dagen (voor scholing en vorming) zijn dus ondergrenzen. Leidraad bij het vaststellen van het aantal uren en dagen dient ingevolge de wet te zijn: een zodanig aantal dat de leden van de or en van zijn commissies voor de vervulling van hun taak redelijkerwijs nodig hebben.

c Afspraken over een jaarbudget van de or en zijn commissies

Vrijwillige afspraken

Volgens [artikel 22, lid 1 WOR](#) komen de kosten die redelijkerwijze noodzakelijk zijn voor de vervulling van de taak van de or en zijn commissies, voor rekening van de ondernemer. [Artikel 22, lid 4 WOR](#) bepaalt dat ondernemer en or in overleg de kosten die de or en zijn commissies in enig jaar zullen maken, kunnen vaststellen op

een bepaald bedrag, dat de or naar eigen inzicht kan besteden. Echter, de kosten die voortvloeien uit de artikelen [17](#) en [18, lid 1](#) WOR (het ter beschikking stellen van voorzieningen door de ondernemer en het doorbetalen van het salaris bij onderbreking van het werk ten behoeve van or-activiteiten) mogen niet in het budget worden opgenomen. Die kosten komen steeds voor rekening van de ondernemer.

De or dient erop attent te zijn dat kosten die het budget overschrijden, slechts ten laste van de ondernemer komen voor zover deze in het dragen daarvan toestemt; ingeval de ondernemer daarin niet toestemt, kan de or daarover geen beslissing vragen van de kantonrechter.

Vragen en geschillen over de redelijkheid of interpretatie van de toepassing van het wettelijk scholingsrecht (omvang, betaling et cetera) kunnen worden voorgelegd aan de bedrijfscommissie. De bedrijfscommissies voor de marktsectoren hebben daarvoor een speciale scholingskamer ingesteld, met verkorte procedures. Zie voor meer informatie over de bedrijfscommissies bijlage F.

d Afspraken over uitbreiding van de bevoegdheden van de or

Vrijwillige afspraken

Van (afspraken over) uitbreiding van de bevoegdheden van de or is sprake wanneer aan de or bevoegdheden worden toegekend die verder gaan dan de bevoegdheden die de WOR aan de or toekent. Bij uitbreiding van bevoegdheden van de or valt vooral te denken aan uitbreiding van het advies- en/of instemmingsrecht: toekenning van advies- en/of instemmingsrecht ten aanzien van een of meer andere onderwerpen dan die welke de WOR al noemt. Als in de ondernemingsovereenkomst aan de or een ander (extra) adviesrecht dan de adviesrechten van [artikel 25 WOR](#) is toegekend, dan is het beroepsrecht van [artikel 26 WOR](#) van toepassing. Als in de ondernemingsovereenkomst aan de or een ander (extra) instemmingsrecht is verleend dan de instemmingsrechten van [artikel 27 WOR](#), dan is artikel 27, lid 4 tot en met 6 WOR van toepassing (verzoek aan de kantonrechter).

[Artikel 32 WOR](#) over de ondernemingsovereenkomst is tevens van toepassing op de centrale- en de groepsondernemingsraad (cor en gor), met dien verstande dat door die raden uitsluitend aangelegenheden worden behandeld die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle of de meerderheid van de ondernemingen waarvoor zij zijn ingesteld en ongeacht of ten aanzien van die aangelegenheden bevoegdheden toekomen aan de afzonderlijke or's.

Voor een op grond van [artikel 32, lid 2 WOR](#) toegekend advies- of instemmingsrecht geldt dat het advies of de instemming van de or niet vereist is voor zover de aangelegenheid voor de onderneming al inhoudelijk is geregeld in een cao of een publiekrechtelijke regeling ([artikel 32, lid 3 WOR](#)).

e Afspraken over de wijze van toepassing van de WOR

Vrijwillige afspraken

Ook afspraken over de wijze van toepassing van de WOR dienen op de een of andere manier (zie hiervoor onder ‘Algemeen’) schriftelijk te worden vastgelegd. Op afspraken die zijn gemaakt op basis van [artikel 32 WOR](#), is de geschillenregeling van [artikel 36 WOR](#) van toepassing.

Onder afspraken over de wijze van toepassing van de WOR valt bijvoorbeeld een afspraak over het gebruik van voorzieningen. Op grond van [artikel 17, lid 1 WOR](#) dient de ondernemer de or, de or-commissies en de (eventueel) toegevoegde secretaris het gebruik toe te staan van de voorzieningen waarover de ondernemer kan beschikken, voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van hun taak. Ondernemer en or kunnen afspraken maken met het doel het wettelijk recht van de or, commissies en toegevoegd secretaris op het gebruik van voorzieningen te concretiseren. Daarbij kan worden gedacht aan afspraken over vergaderruimte, notuleren, kopieerapparatuur, telefoon, fax, e-mail, de toegang tot intra- en internet, et cetera.

Van een afspraak over de wijze van toepassing van ([artikel 17](#) van) de WOR is eveneens sprake bij afspraken van ondernemer en or over ‘het achterbanberaad van de or’.

Andere afspraken over de wijze van toepassing van de WOR zijn bijvoorbeeld afspraken over toepassing van de informatievoorziening aan de or. Over die informatievoorziening bevatten de [artikelen 31 tot en met 31d WOR](#) een aantal bepalingen en voorschriften. Ondernemer en or kunnen samen afspraken maken over informatieverstrekking die verder gaat dan waartoe de wet de ondernemer verplicht. Bij wijze van voorbeeld: in ondernemingen vanaf honderd werknemers dient de ondernemer aan de or informatie te verstrekken over de beloningsverhoudingen ([artikelen 31d](#) en [31e WOR](#)). Dit laat onverlet dat de ondernemer en de or van een onderneming met minder dan honderd werknemers bij ondernemingsovereenkomst schriftelijk kunnen overeenkomen dat de ondernemer toepassing zal geven aan (onderdelen van) de artikelen [31d](#) en [31e WOR](#).

f Afspraken tussen de or en de rvc bij 'grote ondernemingen'

De rvc wordt benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) (bij de nv en bv) dan wel de ledenvergadering (bij coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij), op voordracht van de rvc. De or heeft het recht om personen aan te bevelen voor de benoeming tot commissaris. Bij de nv en bv heeft de or voor ten hoogste een derde van het aantal leden van de rvc een versterkt aanbevelingsrecht.

Het is gebruikelijk dat de rvc een profielschets vaststelt voor zijn omvang en samenstelling, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten, de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen en een evenwichtige samenstelling m/v. De profielschets wordt besproken met aandeelhouders/leden en met de or, zowel bij de eerste vaststelling als bij eventuele wijzigingen. Voor de grote nv en bv stelt de wet de profielschets en bespreking daarvan met de or verplicht. Bij de ondernemingen die onder de structuurregeling vallen en waarvoor de wet die verplichting niet oplegt, is het opstellen van een profielschets en bespreking daarvan met de or een verstandig en goed gebruik.

De profielschets is een eerste punt dat zich leent voor afspraken tussen rvc en or. De or kan zijn wensen kenbaar maken en via zijn inbreng voor de profielschets aangeven welke omvang en samenstelling de rvc naar zijn mening dient te hebben. De rvc kan hiermee rekening houden bij de verdere invulling van de profielschets en vervolgens bij het polsen van kandidaten en het opstellen van een voordracht voor benoeming. De or kan aan zijn inbreng voor de profielschets verdere invulling geven via zijn (al dan niet 'versterkte') recht van aanbeveling.

De uitoefening van het recht van aanbeveling kan een volgend punt zijn voor afspraken tussen or en rvc. In de praktijk blijkt dat het niet ongebruikelijk is dat or en rvc in de informele sfeer overleggen over de samenstelling / wijziging / aanvulling van de rvc en dat de or bij die gelegenheid, zonder dat het tot een formele aanbeveling komt, invloed uitoefent op de samenstelling van de rvc. Ook over de formele uitoefening van het aanbevelingsrecht kan de or afspraken maken met de rvc. Daarbij kan het zowel gaan om het gewone als om het 'versterkte' aanbevelingsrecht van de or.

Ook over andere onderdelen, zoals de precieze procedure van de benoemingsregeling, kunnen de or, de rvc en de AvA (bij de nv en bv) of leden (bij coöperatie of owm) afspraken maken. De mogelijkheid om af te wijken van de benoemingsregeling zoals die in de wet is vastgelegd, stelt de betrokken organen in de gelegenheid een

regeling te treffen die is toegesneden op de specifieke omstandigheden van hun onderneming. Voor de nv en de bv bepaalt de wet dat wanneer een afwijking van de wettelijke benoemingsregeling wordt vastgelegd in de statuten, de voorafgaande goedkeuring van de rvc en de toestemming van de or vereist is.

Bij de mogelijkheid om af te wijken gaat het nadrukkelijk alleen om de benoemingsregeling. Dit betekent dat niet kan worden afgeweken van andere onderdelen van de structuurregeling, zoals de vraag of de structuurregeling (verplichte rvc met wettelijke bevoegdheden) wel zal worden toegepast. De wet bevat hiervoor dwingende voorschriften.

g   **Contacten or, bestuur en rvc**

[Artikel 24, lid 1 WOR](#) schrijft voor dat in de overlegvergadering ten minste tweemaal per jaar de algemene gang van zaken van de onderneming wordt besproken. Deze besprekingen dienen dan om afspraken te maken over het moment en de wijze waarop de or wordt betrokken in de besluitvorming over adviesplichtige en instemmingsplichtige aangelegenheden. [Artikel 24, lid 2 WOR](#) bevat voor deze overlegvergaderingen een regeling voor de aanwezigheid van commissarissen of bestuursleden die de onderneming in stand houden. De or kan besluiten dat aan de aanwezigheidsverplichting geen toepassing hoeft te worden gegeven.

Het kan verstandig zijn afspraken te maken over de aanwezigheid van commissarissen en bestuursleden in de tweemaal per jaar te houden overlegvergadering. Ook kunnen afspraken gemaakt worden over de aanwezigheid van commissarissen en bestuursleden in andere dan de in [artikel 24 WOR](#) bedoelde overlegvergaderingen.

Meer algemeen kan het wenselijk zijn dat de or, het bestuur en de rvc van de rechtspersoon die de onderneming in stand houdt, onderlinge afspraken maken over de praktische invulling van de medezeggenschap binnen de onderneming. Daarbij kan het onder meer gaan om afspraken over (verbetering van de) contacten tussen or en leden van het bestuur en de rvc.

Bijlage B: Modeltekst brief aan werknemers over het verkiezingsregister (bijlage bij artikel 7 modelreglement ondernemingsraden)

De volgende tekst kan door de ondernemingsraad worden gebruikt in een aan alle in de onderneming werkzame personen gerichte brief, e-mail of nieuwsbrief over de verkiezingsprocedure, meer specifiek over het verkiezingsregister:

“Op [verkiezingsdatum] worden verkiezingen gehouden voor de ondernemingsraad (or) van [naam onderneming]. De or heeft een verkiezingsregister opgesteld. Dat geeft een overzicht van in de onderneming werkzame personen, die op de verkiezingsdatum kiesgerechtigd en/of verkiesbaar zijn. Volgens de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) en het or-reglement zijn personen die op de verkiezingsdatum gedurende ten minste [...] maanden in de onderneming werkzaam zijn kiesgerechtigd. Verkiesbaar tot lid van de or zijn personen die op de verkiezingsdatum gedurende ten minste [...] maanden in de onderneming werkzaam zijn. Wilt u weten of u al dan niet in het verkiezingsregister bent opgenomen, of twijfelt u of u kiesgerechtigd en/of verkiesbaar bent dan kunt u navraag doen bij de (verkiezingscommissie van de) or [via: contactgegevens verkiezingscommissie].

U kunt op grond van artikel [..; artikel 7, lid 1 van het Voorbeeldreglement ondernemingsraden].. van het or-reglement binnen een week na heden bij (de verkiezingscommissie van) de or bezwaar maken tegen het besluit van de or met betrekking tot (de opstelling van) het verkiezingsregister.”

Colofon

Uitgave

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525

E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

Fotografie

Omslag: Wilmar Dik

Vormgeving en opmaak

2D3D, Den Haag (basisontwerp); Afdeling SER-Communicatie, grafische vormgeving

© 2022, Sociaal-Economische Raad

Alle rechten voorbehouden

Overname van teksten is toegestaan onder bronvermelding.

Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525
E communicatie@ser.nl

www.ser.nl

© 2022, Sociaal-Economische Raad

Alle rechten voorbehouden
Overname van teksten is toegestaan
onder bronvermelding